อนุสรณ์
ในงานฌาปนกิจศพ
นางจรูญ ศิริสมบุญ
ณ. เมรุวัดมกุฎกษัตริยาราม
วันอาทิตย์ที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๒๒

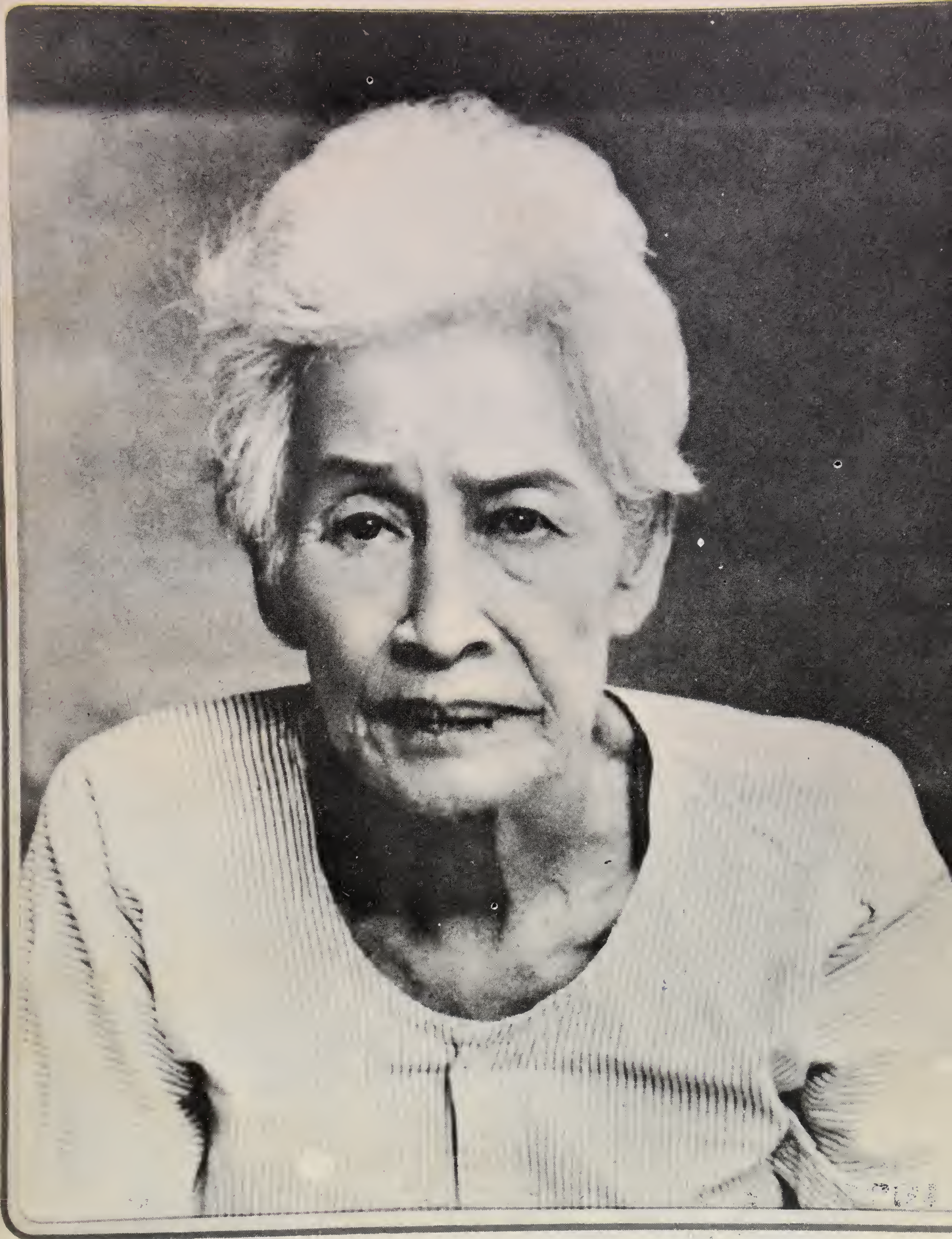
กำหนดการฌาปนกิจศพ

นางจรูญ ศรีสมบุญ

ณ. เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม

วันอาทิตย์ที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๒

เวลา ๑๗.๐๐ น.

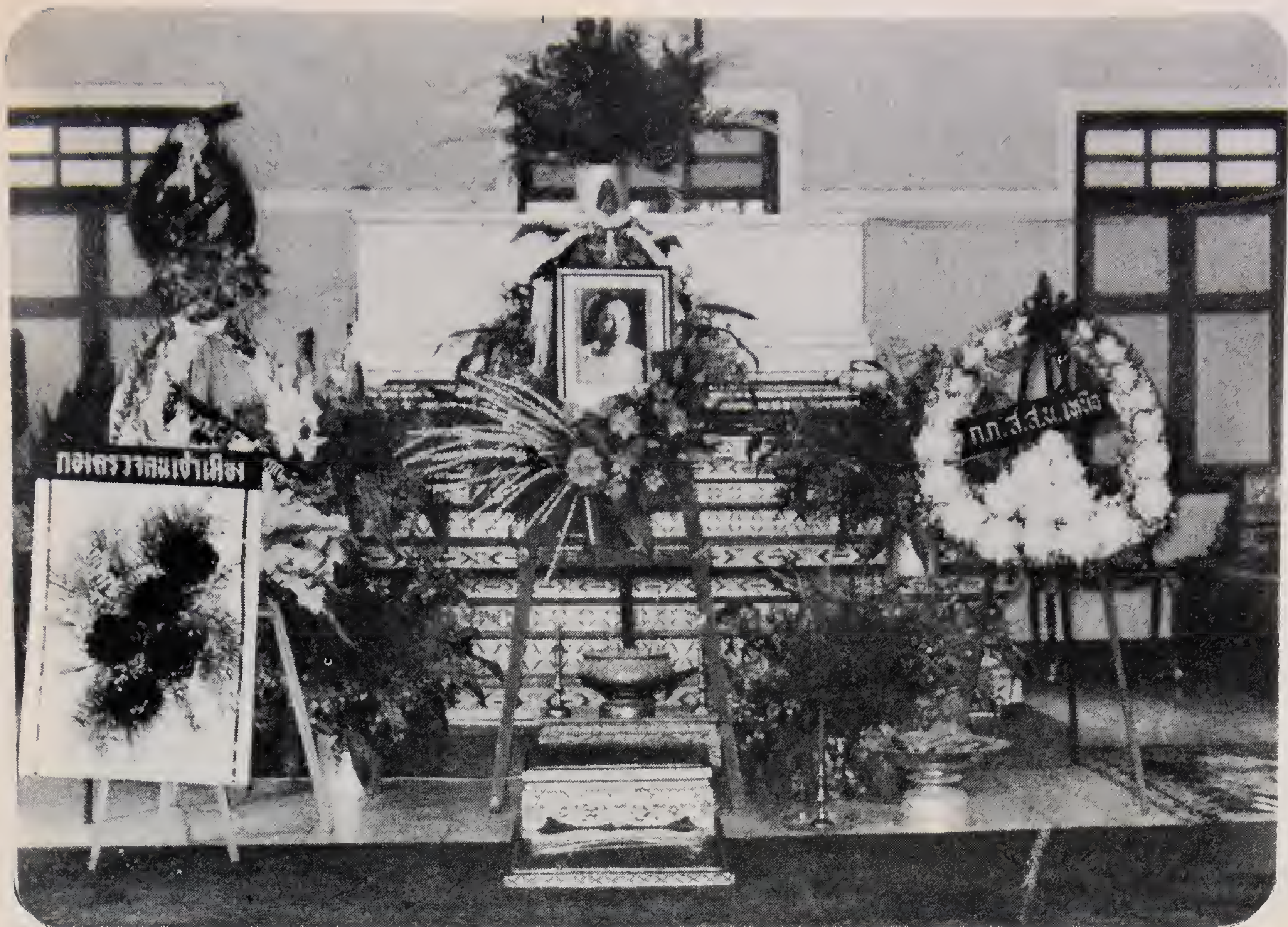

คุณแม่จรูญ ศรีสมบุญ

ชาตะ 6 มกราคม 2440

มรณะ 7 เมษายน 2521

เจ้าภาพขอขอบพระคุณท่าน ที่ได้ กรุณาให้เกียรติ มาร่วมในงาน ฌาปนกิจศพครั้งนี้ หากมีสิ่งใดขาด ตกบกพร่องขอได้โปรดอภัยด้วย.

ตั้งศพบำเพ็ญกุศล ณ วัดมกุฏกษัตริยาราม

สามี และ บุตรธิดา

สามี - บุตร - ธิดา - และหลาน ๆ พร้อมด้วยญาติ

บรรจุศพ ณ สุสานวัดมกุฏกษัตริยาราม

ประวัติ

นางจรูญ ศรีสมบุญ นามสกุลเดิม "สุวรรณฉวี" เป็นบุตรของ นายเทียน-นางนาค สุวรรณฉวี เกิดเมื่อวันขึ้น 15 ค่ำ เดือนยี่ ปีระกา พ.ศ. 2440 ซึ่งตรงกับวันที่ 6 มกราคม 2440 ที่ตำบลวัดเพลง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

ได้สมรส กับ ร.ต.ต. มุข ศรีสมบุญ (ยศในขณะนั้น) มีบุตรธิดารวมทั้งสิ้น 4 คน คือ

1. จ.ส.ต. ภูเก็ต ศรีสมบุญ
2. นายสุมน ศรีสมบุญ
3. น.ส. ประไพศรี ศรีสมบุญ
4. พ.ต.ท. บัญญัติ ศรีสมบุญ

ตามปกติท่านเป็นคนแข็งแรง ไม่เคยเจ็บป่วยถึงขนาดต้องเข้ารักษาตัวใน ร.พ. เลย ทั้งนี้ อาจเพราะท่านเป็นชาวสวนมาแต่กำเนิดก็เป็นได้ ครั้งแรกที่ท่านต้องล้มป่วย จนต้องเข้ารักษาตัวใน ร.พ. วชิระ เมื่อต้นเดือนเมษายน 2515 เนื่องจากโรคความดันโลหิตสูง และเส้นโลหิตฝอยในสมองแตกรักษาตัวอยู่ประมาณ 1 เดือน จึงกลับมารักษาตัวที่บ้าน ซึ่งอาการทุเลาขึ้นมากแต่ก็ยังเดินไม่ได้ แล้วท่านต้องเข้ารักษาใน ร.พ. อีก 3 ครั้ง ในเวลาต่อมา ด้วยโรคเดิม อาการมีแต่ทรุดลงตลอดเวลา จนกระทั่งครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2521 ท่านมีอาการเพียบหนักหายใจไม่สะดวก จึงส่งตัวไปรักษาที่ ร.พ. กลาง แพทย์นำตัวเข้ารักษาในห้อง ไอ.ซี.ยู. ปรากฏว่าโรคเดิมกำเริบ และมีน้ำท่วมปอดมาก จนกระทั่งวันที่ 7 เมษายน 2521 เวลาประมาณ 04.30 น. ท่านก็ถึงแก่กรรมด้วยอาการสงบ รวมอายุ 81 ปีเศษ

ไว้อาลัยคุณแม่

คุณแม่ล้มป่วยครั้งแรกเมื่อต้นเมษายน 2515 ด้วยโรคความดันโลหิตสูงและเส้นโลหิตฝอยในสมองแตก ต้องเข้ารักษาตัวอยู่ที่ รพ. วชิระเป็นเวลาเกือบ 1 เดือน ทั้งที่คุณแม่เป็นคนแข็งแรง ลูกจำได้ว่าครั้งนี้เป็นครั้งแรกในชีวิตของคุณแม่ที่ป่วยจนต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาล การป่วยของคุณแม่ครั้งนี้ทำให้คุณแม่เป็นอัมพาตแถบซ้ายทั้งหมด คุณแม่เดินไม่ได้แต่ยังนั่งพูดคุยได้ พวกเราหวังว่าสักวันหนึ่ง คุณแม่คงหายเป็นปกติ พยายามหาแพทย์ตลอดกระทั่งหมอแผนโบราณมารักษาคุณแม่อยู่เสมอ แต่ก็เหมือนกับมีกรรม โรคเก่าของคุณแม่มักกำเริบอยู่เสมอ ถึงต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลอีก 3 ครั้ง อาการของคุณแม่มีแต่ทรุดลงจนตอนบ่ายวันที่ 2 เมษายน 2521 คุณแม่หายใจหอบอย่างแรงจึงส่งตัวไปรักษาที่โรงพยาบาลกลาง แพทย์รับตัวไว้รักษาในห้อง ไอ.ซี.ยู แพทย์บอกพวกเราว่า โรคความดันคุณแม่กำเริบและน้ำท่วมปอด เราทราบดีว่าอาการของคุณแม่ต้องหนักมาก มิฉะนั้นแพทย์คงไม่เอาเข้าห้อง ไอ.ซี.ยู. แน่ พวกเราได้แต่นั่งเฝ้าอยู่หน้าห้อง เพราะระเบียบของโรงพยาบาลอนุญาตให้เยี่ยมได้ครั้งละไม่เกิน 10 นาที จึงไม่มีโอกาสได้เฝ้าอาการคุณแม่อย่างใกล้ชิด ได้แต่ชะเง้อดูทุกครั้งที่ประตูห้องไอ.ซี.ยู. เปิด เห็นคุณแม่นอนอยู่บนเตียงด้วยอาการสงบ ตามร่างกายมีแต่ท่อสายยาง

จนกระทั่งตอนเช้าของวันที่ 7 เมษายน 2521 ได้ทราบทางโทรศัพท์จากโรงพยาบาลกลางว่าคุณแม่เสียแล้วตั้งแต่เวลา 04.30 น. ทั้งที่ลูก ๆ เตรียมใจไว้แล้วว่า สักวันหนึ่งคุณแม่ต้องจากพวกเราไปแน่ ๆ แต่ไม่คิดว่าจะรวดเร็วเช่นนี้ ความเสียใจ อาลัย อาวรณ์ยังฝังอยู่ในจิตใจของลูก ๆ จนกระทั่งทุกวันนี้ ลูก ๆ ไม่สามารถจะพูดหรือจะเขียนอะไรบรรยายในความรู้สึกได้ดีกว่านี้ นอกจากจะพูดว่าลูก ๆ ได้เสียสิ่งที่ลูกรัก และเคารพที่สุดในชีวิตไป บุญกุศลใดที่ลูกได้ทำไว้ ณ ที่ใดในชาตินี้ลูกขอให้บุญกุศลนั้น ๆ จงเป็นกุศลผลบุญให้ดวงวิญญาณของคุณแม่จงสู่สุคติในสัมปรายภพเทอญ

จากลูก ๆ

เจ้าภาพขอขอบพระคุณท่านเจ้าของบทความทุกท่านที่ได้
กรุณาอนุญาตให้ลงพิมพ์ในหนังสือนี้

คำนำ

พ.ต.ท. บัญญัติ ศรีสมบุญ (รอง ผกก.สส.น. เหนือ) ได้มาหาผู้เขียน ซึ่งผู้เขียนได้รู้จักตั้งแต่ดำรงตำแหน่ง สวป. สน. นางเลิ้ง และปรารภกับผู้เขียนถึงเรื่องจะทำหนังสือเป็นอนุสรณ์ เพื่อเป็นบรรณาการแด่ท่านผู้ไปในงานฌาปนกิจศพ นางจรูญ ศรีสมบุญ มารดา และเจาะจงที่จะนำเรื่อง "พระเครื่องลางของขลัง" เป็นหัวใจของหนังสือเล่มนี้

ผู้เขียนยินดีเมื่อทราบเรื่องโดยตลอด แต่ทว่า ทั้งโอกาสและเวลาไม่อำนวยให้กับผู้เขียนเลย พ.ต.ท. บัญญัติ ศรีสมบุญ จึงขออนุญาตนำเรื่องพระเครื่อง "กรุทุ่งเศรษฐี" ซึ่งผู้เขียนเคยได้อนุญาตให้ พ.ต.ท. บัญญัติฯ นำลงพิมพ์ในหนังสืออนุสรณ์ เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพรองอำมาตย์โท มงคล จุลละเกศ ต.ช.,ต.ม. บิดาภรรยามาครั้งหนึ่งแล้ว นำมาลงในหนังสืออนุสรณ์เล่มนี้

เรื่องพระเครื่อง "กรุทุ่งเศรษฐี" ซึ่งบางท่านอาจเคยได้ผ่านสายตาไปบ้างแล้ว แต่ "พระทุ่งเศรษฐี" ที่ผู้เขียนได้เสนอเป็นวิทยาทานครั้งนี้ได้แยกคัดเอาพระเครื่องชั้นนำของกรุนี้เท่านั้นและเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ในระยะนี้ เรื่อง "พระทุ่งเศรษฐี" ดังกล่าวก็ได้รับการแก้ไขให้ถูกต้องไว้อีกด้วยเช่นกัน

ยังมีอีกมากท่านทีเดียวที่เข้าใจ "พระทุ่งเศรษฐี" ผิดไป เช่นพอเห็นพระเครื่องพิมพ์ลีลาเยื้องก้าว ไม่ว่าจะเป็นพระเก่าหรือพระใหม่ ต่างก็เรียกพระนั้นว่าเป็น "พระทุ่งเศรษฐี" ไปหมด เรียกกันเช่นนี้เห็นทีจะผิดกันอย่างแรงทีเดียว เพราะความจริงแล้ว พระพิมพ์ลีลาของกรุทุ่งเศรษฐีจะมีพิมพ์ลีลาจริง ๆ ก็ไม่เกิน 7 หรือ 8 พิมพ์ และพระทุ่งเศรษฐีนั้น ไม่ใช่จะมีแต่ชนิดพิมพ์ลีลาก็หาไม่ พิมพ์นั่ง พิมพ์ยืน หรือพิมพ์นอน จะมีอยู่กับพระกรุนี้อีกกว่า 60 พิมพ์ขึ้นไปทีเดียว

"พระทุ่งเศรษฐี" ซึ่งท่านกำลังอ่านอยู่นี้ ผู้เขียนเชื่อว่าคงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจกับพระเครื่องบ้างไม่มากก็น้อย ถึงกระนั้นความบกพร่องบางประการก็อาจเกิดขึ้นกับข้อเขียนบ้างไม่มากก็น้อย ถ้าหากมี ผู้เขียนต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย สำหรับความดีของหนังสือเล่มนี้ หากได้ปรากฏกับท่านผู้อ่านบ้างแล้ว ผู้เขียนขอให้ "ความดี" ส่วนนี้ จงเป็นอานิสงส์ให้ดวงวิญญาณของนางจรูญ ศรีสมบุญ ได้สู่พิมานภพโน้นด้วยความสันติสุขเทอญ

ประชุม กาญจนวัฒน์

"โมนาลิซ่า"

ขบวนการ "พระทุ่งเศรษฐี"

"กำแพงเพชร" เมื่ออดีต

จากวัตถุโบราณบางชิ้นได้แสดงให้รู้ว่า เมื่ออดีตนั้น "กำแพงเพชร" คงเป็นส่วนหนึ่งที่ขอมเข้ามามีอำนาจปกครองอยู่ จนกระทั่งถึง พ.ศ. 1890 พระยาเลอไทย กษัตริย์องค์ที่ 4 ในราชวงศ์พระร่วง ได้โปรดให้ฟื้นฟูบูรณะ "กำแพงเพชร" ขึ้นใหม่ พร้อมกับพระราชทานนามว่า "นครชุม" แล้วยกให้เป็นเมืองลูกหลวงควบคู่กันไปกับ "ศรีสัชนาลัย" (สวรรคโลก) กำแพงเพชรถึงแม้จะมีชื่อใหม่ในยุคนั้นว่า "นครชุม" แล้วก็ตาม ก็ยังคงเรียกว่า "ชากังราว" หรือ "นครชุม" ตลอดมาจนถึงสมัยอยุธยา นามว่า "ชากังราว" และ "นครชุม" นั้นในแผ่นดินของพระบรมไตร-โลกนาถ กลับมาเรียกเมือง 2 ชื่อนี้ว่า "กำแพงเพชร" และได้เรียกกันมาจนถึงปัจจุบันนี้

"กำแพงเพชร" นี้ ได้ประมาณกันว่ามีอายุกว่า 700 ปี นับเป็นเมืองด่านหน้าที่ต้องเผชิญกับภัยสงครามตั้งแต่สมัยอยุธยาลงมา จนถึงสมัยกรุงธนบุรี (ตั้งแต่ พ.ศ. 1926-2317) นับเป็นพายุสงครามที่สร้างความบอบช้ำให้แก่กำแพงเพชรมิใช่น้อยในช่วงเวลานั้น

ก่อนหน้าที่จะเรียกว่า "กำแพงเพชร" นั้น ได้ปรากฏว่า เมื่อพ.ศ. 1900 ครั้งสมัยสุโขทัยซึ่งเป็นระยะที่พระมหาธรรมราชาลิไทยครองราชย์อยู่ นับเป็นกษัตริย์องค์เดียวของกรุงสุโขทัย ที่พระองค์ทรงฝักใฝ่การศาสนามากกว่าด้านการทหาร ในช่วงระยะดังกล่าวนี่เอง กำแพงเพชรนับเป็นเมืองสำคัญยิ่งทางพระศาสนา จากศิลาจารึกหลักที่ 3 ได้แสดงให้เห็นว่า "พระมหาธรรมราชาลิไทย" ได้เสด็จไปสถาปนาพระบรมธาตุ ปลูกพระศรีมหาโพธิ์ และทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเกี่ยวกับศาสนาไว้ ณ ที่ "นครชุม" นั้นเป็นอันมาก

นอกจากนั้น "กำแพงเพชร" จากตำนานได้กล่าวไว้ว่า ที่นั่นยังเคยเป็นที่ประดิษฐาน - พระแก้วมรกต, และ พระพุทธสิหิงค์ ไว้ที่เมืองนี้อีกด้วย

ณ จังหวัดกำแพงเพชรในปัจจุบันนี้ จากตัวจังหวัดข้ามลำน้ำปิงไปทางทิศตะวันตก ณ ผืนแผ่นดินฝั่งนั้น เมื่อครั้งอดีตคือ "นครชุม" แต่ปัจจุบันนี้เป็นที่รู้จักกันทั่วไปว่า "ทุ่งเศรษฐี" อาณาจักรของพระเครื่องที่โด่งดังเลื่องลือยิ่งในเรื่องโชคลาภมหานิยม

ที่ริมฝั่งลำน้ำปิง อันใกล้กับปากคลองสวนหมากฝั่งนครชุมนั่นเอง ยังปรากฏ "วัดพระ-บรมธาตุ" อารามอันยิ่งใหญ่ ที่พระมหาธรรมราชาลิไทยกษัตริย์ราชวงศ์พระร่วงในรัชกาลที่ 5 ได้เป็นผู้สถาปนา "พระบรมธาตุ" ไว้ที่วัดนี้ (พ.ศ. 1900) นอกจากนั้นที่ลานทุ่งเศรษฐียังปรากฏโบราณสถานที่รกร้างหลงเหลือบ้าง, ที่เป็นเนินดินไม่ปรากฏซากเสียก็มาก คงมีแต่ชื่อวัดที่สำคัญ เช่น วัดพิกุล, วัดฤาษี, วัดทุ่งเศรษฐี, วัดน้อยบ้านไร่, วัดเจดีย์กลางทุ่ง, ฯลฯ ประมาณว่าได้กำเนิดขึ้นในยุคเดียวกันซึ่งอยู่ที่ลานทุ่งเศรษฐีทั้งสิ้น

ปฐมเหตุที่ทำให้พบกรุกำเนิด อันเป็นที่มาของพระเครื่องพิมพ์ต่าง ๆก็ด้วยท่านเจ้าคุณสมเด็จฯ (โต) แห่งวัดระฆังฯ ได้ขึ้นไปเยี่ยมญาติที่เมืองกำแพงเพชรเมื่อปี พ.ศ. 2392 และได้อ่านศิลาจารึกที่วัดเสด็จ ก็พบว่ายังมีโบราณสถาน และพระบรมธาตุอยู่ทางฝั่งตะวันตกซึ่งสร้างไว้เมื่อ พ.ศ. 1900 พระยากำแพง (น้อย) เจ้าเมืองเดิม ซึ่งบุกป่าสำรวจตามที่ท่านเจ้าคุณสมเด็จโตได้แปลไว้ จากแผ่นศิลาจารึกนั้น ก็พบพระเจดีย์ 3 องค์ องค์ใหญ่เป็นที่บรรจุพระบรมธาตุไว้ด้วย พญาตะก่า (อ่อง) จึงได้ขอปฏิสังขรณ์เจดีย์ทั้ง 3 องค์ร่วมเข้าเป็นองค์เดียวกันตั้งแต่บัดนั้นมา (อ่านรายละเอียดได้จากหนังสือเสด็จประพาสเมืองกำแพงเพชร)

ปัจจุบันนี้เหนือลำน้ำแม่ปิงขึ้นไปบนฝั่งนครชุม วัดที่ยังคงอยู่ก็แต่วัดพระบรมธาตุ ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดพระเครื่องกรุแรกเท่านั้น และจากคราวที่ท่านเจ้าคุณสมเด็จ (โตพรหมรังสี) ได้อ่านศิลาจารึกแล้ว พ่อเมืองกำแพงเพชรได้ไปสำรวจพบวัด จนพญาตะก่า ได้ขอบูรณะปฏิสังขรณ์ครั้งนั้นก็ได้พบพระพุทธรูปและพระเครื่องมากมายอยู่ในเจดีย์นั้น และเป็นที่ประจักษ์อีกว่า ผู้สร้างเจดีย์ทั้ง 3 นั้นและเป็นผู้นำพระบรมธาตุจากลังกามาบรรจุไว้ก็คือ พระมหาธรรมราชาลิไทย กษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัยนั่นเอง พระเครื่องที่พบทั้งหมดคราวนั้น จึงมีอายุถึง 600 กว่าปี และพระที่ขึ้นจากกรุวัดพระบรมธาตุก็คือ พระซุ้มกอ, พระเม็ดขนุน, พระพลูจีบ, พระซุ้มยอ, พระเชยคางข้างเม็ด, พระท่ามะปราง, พระผักดาบเนื้อว่านหน้าทอง-เงิน, พระกำแพงขาโต๊ะ, พระกำแพงขาว, พระนาคปรก, พระนางกำแพง, พระกลีบบัว, พระกำแพงห้าร้อย, พระเปิดโลก, พระกลีบจำปา, พระเม็ดมะรื่น, พระเม็ดมะเคล็ด, พระสาม, พระเชตุพน (หน้าโหนก) พระงบน้ำอ้อย, และพิมพ์อื่น ๆอีกมากกว่าร้อยพิมพ์ ทั้งนี้ยังปรากฏว่าพระแผง เช่น พระนารายณ์ทรงปืน, พระซุ้มกระรอกกระแต, พระสาม, พระปางมหาปาฏิหาริย์ (หลายแบบ) ฯลฯ ก็ได้รวมอยู่ในกรุนี้ด้วยเช่นกัน

การพบศิลาจารึก (หลักที่3) ที่วัดเสด็จนั้นได้เป็นผลให้นำไปสู่กรุพระเครื่อง และพบพระบรมธาตุด้วย ทั้งยังได้มีผู้พบแผ่นลานเงินจารึกอักษรขอม เป็นตำนานกล่าวไว้ว่า........ "ตำบลเมืองพิษณุโลก เมืองกำแพงเพชร, เมืองพิชัย, เมืองพิจิตร, เมืองสุพรรณ, ว่ามีฤาษี 11ตน ฤาษีเป็นใหญ่ 3 ตน ฤาษีพิลาลัยตนหนึ่ง, ฤาษีตาไฟตนหนึ่ง, ฤาษีตาวัวตนหนึ่ง, เป็นประธานฤาษีทั้งหลายจึงปรึกษากันว่า เราทั้งหลายจะเอาอันใดให้แก่พระยาศรีธรรมาโศกราช ฤาษีทั้ง 3 จึงว่าแก่ฤาษีทั้งปวงว่า เราจะทำด้วยฤทธิ์ ทำด้วยเครื่องประดิษฐานเงินทองไว้ฉะนี้ ฉลองพระองค์จึงทำเป็นเมฆพัตร อุทุมพร เป็นมฤตย์พิศย์อายุวัฒนะ พระฤาษีประดิษฐานไว้ในถ้ำเหวใหญ่น้อยเป็นอานุภาพแก่มนุษย์ทั้งหลาย สมณชีพราหมณาจารย์ไปถ้วน 5,000 พรรษา พระฤาษีองค์หนึ่งจึงว่าแก่ฤาษีทั้งปวงว่า ท่านจงไปเอาว่านทั้งหลาย อันมีฤทธิ์เอามาให้ได้ 1,000 เก็บเอาเกสรดอกไม้อันวิเศษที่มีกฤษณา เป็นอาทิ จึงป่าวร้องเทวดาทั้งปวง ให้มาช่วยกันบดยาทำเป็นพระพิมพ์ไว้สถานหนึ่ง ทำเป็นเมฆพัตรสถานหนึ่ง ฤาษีทั้ง 3 องค์นั้น จึงบังคับฤาษีทั้งปวงให้เอาว่านทำเป็นผง เป็นก้อน ถ้าผู้ใดได้ถวายพระพรแล้ว จึงเอาไว้ใช้ตามอานุภาพเถิด ให้ระลึกถึงพระฤาษีที่หาไว้นั้นเถิด ฯลฯ

ยังมีข้อความที่พระฤาษีได้กล่าวอุปเท่ห์อีกมาก ถ้าหากท่านได้ทราบเรื่องราวข้อความจารึกแผ่นลานทอง ที่ได้จากพระปรางค์ศรีรัตนมหาธาตุ จากจังหวัดสุพรรณแล้วก็ไม่น่าจะสงสัยเลยว่า

ผู้ให้อานุภาพอันเกรียงไกรแก่พระเครื่องสกุลทุ่งฯ นี้ก็คงเป็น พระฤาษีชุดเดียวกับผู้กระทำพิธีสร้าง-พระผงสุพรรณนั่นเอง (ดูรายละเอียดได้จากเรื่องพระผงสุพรรณ)

จากหลักฐานต่างๆ แสดงเรื่องราวพอสรุปได้ว่า พระเครื่องในสกุลทุ่งเศรษฐีที่กำเนิดขึ้นระยะแรกนั้น พระมหาธรรมราชาลิไทยเป็นผู้สร้างไว้เช่นเดียวกับ "พระผงสุพรรณ" ผู้ให้กำเนิดก็คือ "พระเจ้าอู่ทอง" ปฐมกษัตริย์แห่งอโยธยานั่นเอง

จึงนับว่า เมื่อถึง พ.ศ.2515 นี้พระทุ่งเศรษฐีที่พบครั้งแรก จากวัดพระบรมธาตุนั้นได้แตกกรุออกมาเป็นเวลาถึง 12 ปีแล้ว และนับแต่ได้สร้างมา พระทุ่งเศรษฐีกรุปฐมฤกษ์ก็มีอายุถึง 613 ปีแล้วด้วยเช่นกัน

"ศิลป" สืบ "สมัย"

พระเครื่องซึ่งพบที่จังหวัดกำแพงเพชร ไม่ว่าจะเป็นของกรุปฐมฤกษ์ "วัดพระบรมธาตุ" อันเป็นปราการด่านแรกของพระกรุทุ่งเศรษฐี หรือกรุอื่นๆ ในบริเวณทุ่งฯ หรือแม้แต่กระทั่งกรุฝั่งจังหวัดกำแพงเพชรในปัจจุบันนี้ก็ตาม ในจำนวนพระเครื่องเหล่านั้นทั้งหมด ศิลปที่ปรากฏประมาณ 80% จะแสดงออกตามจินตนาการของสกุลช่างสุโขทัย ซึ่งมีทั้งศิลปสุโขทัยยุคต้น, ยุคกลางและยุคปลาย (โดยเฉพาะศิลปสุโขทัยแบบกำแพงเพชรมากที่สุด) นอกจากนั้นพระอีกประมาณ 20% เราจะเห็นว่า "ศิลป" ได้มีส่วนสัมพันธ์กันถึง 4 สมัย เช่น พระเครื่องบางองค์เป็นแบบ "สุโขทัย" แต่มีอิทธิพลของ "เชียงแสน" ผสม และบางองค์ก็รับอิทธิพลของ "อู่ทอง" สัมพันธ์ร่วมไว้อย่างอลังการ แม้กระทั่งศิลป "ลพบุรี" ก็มีอิทธิพลเข้าร่วมด้วย

และก็ด้วยเหตุนี้เอง จากการพบกรุพระในทุ่งเศรษฐี บางครั้งกลับเป็นพระเครื่องศิลปแบบอยุธยายุคต้นก็มี! นั่นย่อมแสดงให้รู้ว่าสมัยราชวงศ์พระได้เสื่อมลงไปแล้ว ศิลปย่อมสืบต่อมาโดยไม่สิ้นสุด เมื่อสมัยอยุธยารุ่งโรจน์ "ศิลป" ของสมัยนั้นเข้ามาแทนที่!

ดังนั้น "นักเลงพระ" ที่ชาญฉลาดมักจะสังเกต "ศิลป" ซึ่งเกี่ยวโยงกันสามารถบอกให้รู้ถึงอายุของพระได้ สังเกต "เนื้อ" บอกให้รู้ถึงความเก่า-ใหม่ และทราบประวัติศาสตร์ไว้บ้างก็เป็นส่วนที่เราอาจรู้ว่าพระ "ทุ่งเศรษฐี" นี้ มิใช่จะมีแต่พระศิลปแบบสุโขทัยเสมอไปก็หาไม่

เพราะจากคำว่า "กำแพงเพชร" อยู่ในสมัยอยุธยา ส่วน "นครชุม" นั้น อยู่ในสมัยสุโขทัย และ "ชากังราว" ต่างก็เข้าใจกันว่าเป็นระยะหนึ่งที่อยู่ในการปกครองของขอม.... จึงเป็นของแน่นอนเหลือเกินที่เกิดมีผู้ได้พระเครื่องศิลปแบบลพบุรีไว้มากองค์จากลานทุ่งเศรษฐีนี้!

และบัดนี้ผู้เขียนจะขอนำท่านไปพบกับ "ขบวนการพระทุ่งเศรษฐี" ซึ่งเป็นพระเครื่องที่กำเนิดขึ้นโดยพระมหากษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัย กษัตริย์ผู้ฝักใฝ่การพระศาสนา มากกว่าการสงครามได้จากเรื่องดังต่อไปนี้....

พระซุ้มกอ "พิมพ์ขนมเปี๊ย"

ด้านข้างมีปีกยื่นเป็นทรงกลมดูคล้ายขนมเปี๊ย ภาพนี้ขยายใหญ่ (องค์จริงขนาด 1.8 คูณ 1.8 ซม.)

พระเครื่องจาก "ทุ่งเศรษฐี" กรุปฐมฤกษ์ "วัดพระบรมธาตุ" สร้างเมื่อ พ.ศ. 1900 โดยกษัตริย์กรุงสุโขทัย "พระมหาธรรมราชาลิไทย" พุทธคุณ-โชคลาภ, เมตตามหานิยม, แคล้วคลาด

พระกำแพงฯ "ชุ้มกอ"

นอกเหนือจากพระเครื่อง "สมเด็จ" ของสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โตพรหมรังสี) สร้างที่วัดระฆังฯ แล้ว....ยังมีพระยอดนิยมอีกพิมพ์หนึ่ง ซึ่งอยู่ในระดับแนวหน้าของทุ่งเศรษฐี และในอาณาจักรพระเครื่อง ซึ่งกำลังรุ่งโรจน์อยู่เวลานี้ก็คือ "พระซุ้มกอ" หรือ "เจ้าพ่อแห่งลานทุ่งเศรษฐี" ยอดพระนำโชคนั่นเอง....

"พระซุ้มกอ" หรือเจ้าพ่อลานทุ่งเศรษฐี" นี้ ถ้าจะมีใครคนหนึ่งเกิดตั้งคำถามขึ้นว่า....ทำไมจึงเรียกว่า "พระซุ้มกอ?" คำถามนี้ต่างก็ไปตรงกับคำตอบที่ว่า พระทุ่งเศรษฐีที่ขึ้นจากกรุคราวนั้น พระมีมากพิมพ์ด้วยกันสุดจะเรียกอย่างไรถูก เพราะพระอะไรๆ ก็ดูจะเรียกเป็นพระทุ่งเศรษฐีไปเสียหมด ทั้งนักเลงพระสมัยนั้นรวมทั้งนักเลงพระรุ่นสมัยนี้ เห็นทีจะไม่เหมาะก็เลยให้ชื่อพระไว้แต่ละพิมพ์ดังได้กล่าวมาแล้ว การตั้งชื่อก็อาศัยองค์พระที่มีพุทธลักษณะคล้ายกับวัตถุบ้าง พืช ดอกไม้, ต้นไม้, สถานที่, หรือมนุษย์บ้าง....มีอะไรเป็นที่สังเกตได้ง่าย หรือจากอิทธิฤทธิ์ของพระดังมาก ก็มักจะตั้งชื่อเรียกกันจนติดปากมาทุกวันนี้ เช่น

ก. พระขุนแผน พระพิมพ์นี้ปรากฏว่า พุทธคุณท่านออกจะแรงในด้านเสน่ห์ ก็เลยจับเอาชื่อขุนแผนในวรรณคดีมาตั้ง "พระขุนแผน" ดังในเรื่องเจ้าชู้สาว เห็นทีจะใช่แล้วเป็นแน่ (พระพิมพ์นี้ที่ใช้แน่นอนนอกจากทางเสน่ห์แล้วยังดีทางคงกะพันอีกด้วย)

ข. พระเม็ดขนุน ระหว่างที่พระพิมพ์นี้ขึ้นจากกรุ คงจะอยู่ในฤดูขนุนงอมเป็นแน่ เมื่อเห็นเม็ดขนุนมีทีท่าคล้ายพระ ก็เลยโมเมเหมาเอาเป็นชื่อเสียกระนั้น

ค. พระอู่ทองคางเครา ความจริงจะเรียกกันแค่พระอู่ทองก็ยังได้ แต่ผู้ตั้งชื่อคงจะคิดว่าอาจเรียกซ้ำๆกันหลายพิมพ์ดูจะไม่เหมาะ และเห็นปลายคางท่านมีรอยแตกคล้ายเครา ก็เลยต่อสร้อยท้ายเข้าให้ ฟังแล้วก็ไม่เก บางท่านแย้งว่า ทำไมก่อนสร้างช่างจึงไม่โกนเคราท่านออกเสียก่อนละ เลยทำให้บรรดานักติดสำนวน "ล้อต๊อก" ตอบว่า "ท่านอาจจะอยู่ในยุคพม่าห้าวสงคราม เลยไม่มีเวลาโกนเคราจ้ะ...." เหล่านี้ความจริงแล้วเข้าใจว่าเกิดจากพิมพ์พระแตกเป็นรอยใต้คางมากกว่า คนตั้งชื่อเลยเหมาเรียกกันไปเลย

นั่นเพียงยกตัวอย่างการเรียกชื่อพระทั่วๆไป สำหรับพระซุ้มกอนั้นการเรียกว่า "ซุ้มกอ" โดยใครคนที่เป็นผู้ตั้ง คงอาจจะอยู่ในระหว่างโตแล้วเรียนลัดก็ได้ จึงได้จำ ก.ไก่ไว้ติดตา ได้พระ

ซุ้มกอมาแล้วเห็นพุทธลักษณะพระพิมพ์มีท่าเหมือนอักษร ก. ประกอบกับพระพิมพ์นี้มีซุ้มด้วย เลยให้ชื่อว่า "ซุ้มกอ" ซึ่งกอคำนี้ก็คือ "ก. ไก่" นั่นเอง

ผู้เขียนนำท่านเตลิดออกนอกทางไปหน่อย....คราวนี้มาพูดกันถึงพุทธลักษณะเนื้อ และสีขององค์พระบ้าง พระซุ้มกอสร้างขึ้นด้วยผงเกสร และว่านร้อยแปด โดยอาศัยดินเป็นหลักในการสร้างพระ ส่วนสีเท่าที่ปรากฏคือ สีเหลือง สีแดง และสีดำเท่านั้นโดยแยกพิมพ์ออกได้ดังนี้

1. พิมพ์ใหญ่ มีทั้งแบบซุ้มลายกนกและแบบไม่มีซุ้มลายกนก (แบบไม่มีซุ้มกนกจะมีเฉพาะสีดำเท่านั้น)

2. พิมพ์กลาง มีแต่แบบซุ้มลายกนกแบบเดียว (สีดำไม่มี)

3. พิมพ์เล็ก เหมือนพิมพ์กลางแต่เล็กกว่า

4. พิมพ์ขนมเปี๊ย ลักษณะกลม (ไม่ตัดปีก)

พระซุ้มกอ เป็นพระนั่งปางสมาธิแบบขัดราบ ชนิดมีลายกนก พุทธลักษณะโดยทั่วไป มีความอ่อนไหวและงามกว่าซุ้มกอดำ (ไม่มีกนก) องค์พระประทับนั่งบนบัวเล็บช้าง 5 กลีบเด่นชัด และเพื่อให้เข้าใจง่ายยิ่งขึ้น ผู้เขียนขอใช้คำพูดธรรมดาๆดังนี้ เหนือไหล่ขององค์พระขึ้นไปจะมีประภามณฑลล้อมรอบเศียร และจากรอบประภามณฑลออกไปจะเป็นเส้นแฉกรัศมีวิ่งรอบ แค่ระดับไหล่ จากนั้นต่ำลงมาจดหัวเข่าเป็นลายกนกม้วนติดต่อกัน 4 เปลว สำหรับลายละเอียดด้านพระพักตร์ เช่น หู ตา ปาก จมูก และสังฆาฏิที่ห้อยต่ำเกือบจดฝ่ามือ 90 % สำหรับพระซุ้มกอที่มีลายกนกนี้ พิมพ์ใหญ่จะมีรายละเอียดดังกล่าวให้เห็นทุกกรุ

ด้านข้างพระซุ้มกอทั้งพิมพ์ใหญ่ พิมพ์กลาง จะถูกสับด้วยเส้นตอก (แบบพระนางพญา) กับถูกปาดเรียบด้วยมีดก็มี (ยกเว้นพิมพ์ขนมเปี๊ยออกมาตามพิมพ์โดยไม่ตบแต่ง) สำหรับด้านหลังพระซุ้มกอพิมพ์ใหญ่เกือบทุกองค์จะต้องเป็นแบบหลังลายกาบหมาก (ถ้าหลังลายมืออาจเป็นพระปลอมซึ่งแกะจากเนื้ออื่น) และจะมีบ้างเป็นบางองค์ที่เป็นแบบปาดราบหรือถูกใช้จนสึกไม่มีเส้นกาบหมากจะมีเป็นส่วนน้อยที่สุด แต่ถ้าเป็นพิมพ์กลางหรือพิมพ์เล็กก็ตามด้านหลังมักจะเป็นแบบปาดราบกับมีลายมือปรากฏทั่วไป

ส่วนทางเนื้อที่กดพิมพ์เป็นรูปพระซุ้มกอออกมานั้น เท่าที่ผู้เขียนได้พบมักจะสร้างเป็นเนื้อดินผสมว่านกับเนื้อชินเงิน และเนื้อว่าน (มีหน้าทอง เงิน ประกบติดไว้ด้วย) สำหรับเนื้อชินและเนื้อว่านนี้ของจริงมีน้อย ซึ่งการปลอมแปลงก็ง่ายกว่าเนื้อดิน ด้วยเหตุนี้พระซุ้มกอทั้ง 2 ชนิดนี้ จึงมีผู้นิยมน้อยและราคาก็ถูกกว่า พระซุ้มกอแต่ละกรุโดยทางเนื้อและพิมพ์อาจมีข้อแตกต่างกันไปบ้าง ผู้เขียนจะขอสรุปในภายหลัง และต่อไปนี้ขอนำท่านผู้อ่านไปพบกรุกำเนิดของพระซุ้มกอตั้งแต่อดีตมาจนปัจจุบันนี้ ซึ่งแต่ละกรุล้วนแต่เป็นพระที่พบในลานทุ่งเศรษฐีทั้งสิ้น

กรุ "วัดพระบรมธาตุ"

รายละเอียดในการพบพระกรุนี้ ผู้เขียนได้กล่าวไว้แล้วตั้งแต่ต้น และนั่นเป็นการพบพระซุ้มกอครั้งแรกจากวัดนี้ (ปัจจุบันมีพระจำพรรษาอยู่) รวมทั้งพระอื่นอีกกว่า 50 พิมพ์ ซึ่งทำการเปิดกรุเมื่อร้อยกว่าปีมาแล้ว ได้มีผู้ยืนยันว่าพระซุ้มกอกรุนี้ มีทั้งเนื้อดิน ชิน และเนื้อว่านหน้าทองเงิน ทั้งนี้เป็นที่น่าเสียดายยิ่งที่ผู้เขียนไม่สามารถนำพิมพ์ของวัดนี้มาอธิบายหรือให้

ชมได้ เพราะการกำเนิดกรุนี้เวลาได้ล่วงเลยมานานแล้ว จึงเป็นธรรมดาที่ของจะตกหล่นสูญหายไป ประกอบกับระยะต่อมาได้มีผู้ทำการขุดค้นพระเครื่องกันอย่างกว้างขวางออกไป พระเครื่องที่ได้ในลานทุ่งเศรษฐีครั้งนั้น จึงยากที่จะแยกกรุออกมาได้อย่างชัดแจ้ง อย่างไรก็ตาม เมื่อประมาณ พ.ศ. 2490 ก็ได้มีผู้พบพระซุ้มกอที่กรุวัดนี้อีกโดยทางวัด ได้สร้างพระอุโบสถขึ้นใหม่ และได้ทำการรื้อถอนเจดีย์เล็กเก่าออกเสีย และภายในเจดีย์ที่ถูกรื้อครั้งนั้นนั่นเอง ทางวัดก็พบพระซุ้มกอพิมพ์เล็กเพียงเล็กน้อย เป็นพระซุ้มกอที่มีสีค่อนข้างไปทางน้ำตาลไหม้ทั้งสิ้น และเมื่อมาถึงกลางปี พ.ศ. 2511 เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันได้ทำการบูรณะเจดีย์ (เจดีย์สร้างใหม่เป็นที่บรรจุกระดูกเจ้าอาวาสองค์เก่า) เมื่อเปิดดูภายในเจดีย์ก็พบพระเครื่องส่วนหนึ่งบรรจุรวมอยู่ในนั้น (เป็นพระที่เจ้าอาวาสองค์เก่าสะสมไว้และเป็นพระสกุลทุ่ง ๆ ทั้งสิ้น) และปรากฏว่ามีพระซุ้มกอเพียงไม่กี่องค์ เป็นพระซุ้มกอดำ (ไม่มีกนกข้าง) ซึ่งส่วนมากชำรุดเสียเกือบ 90 เปอร์เซ็นต์ จากการพบพระเครื่องครั้งหลังสุดในวัดนี้แล้ว แสดงให้รู้ว่าเป็นการยากนักที่จะพบพระซุ้มกอจากกรุนี้อีกต่อไป

กรุ "วัดพิกุล"

เป็นวัดหนึ่งซึ่งอยู่ในอาณาบริเวณทุ่งเศรษฐี (วัดร้าง) เป็นวัดเดียวที่มีชื่อมากในเรื่องพระเครื่องของสกุลทุ่งเศรษฐี เช่น พระซุ้มกอ, พระเม็ดขนุน, พระว่านหน้าทอง และแม้กระทั่งพระนางกำแพง พระเครื่องกรุนี้ นอกจากจะมีเนื้อนุ่มจัดแล้ว เรื่องพิมพ์ขององค์พระเท่าที่ปรากฏแต่ละแบบมักอ่อนไหวสมส่วนลึก งามหาที่ติมิได้ พระแต่ละองค์จะคงไว้ซึ่งศิลปของสุโขทัยเต็มอิ่มและบริสุทธิ์ทีเดียว

พระเครื่อง ๆ กรุนี้ได้เปิดภายหลังจากกรุวัดพระบรมธาตุเปิดแล้วเพียงไม่กี่ปี พระเครื่องที่ขุดพบเท่าที่ทราบมีพิมพ์ต่าง ๆ ในสกุลทุ่ง เกือบทุกแบบเช่นเดียวกับของกรุวัดพระบรมธาตุนั่นเอง กับ "พระสมชาย นันทิโย" แห่งวัดเสด็จ จังหวัดกำแพงเพชร ได้เล่าให้ผู้เขียนฟังว่า สมัยก่อนบรรดา "มือขุด" ของเก่า ถ้าลงจ่อมขุดกันที่ใดแล้ว หาได้สนใจกับพระเครื่องไม่ ที่ต้องการคือทรัพย์ในดินประเภทลายคราม แก้วแหวน เงิน ทอง หรือพระพุทธรูปมากกว่า จะมีสนใจพระเครื่องบ้างก็แต่พระเนื้อชินเท่านั้น ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะพระเนื้อชินจัดอยู่ในประเภทคงกระพันและเหมาะสำหรับการติดตัวไปมา รักษาง่ายก็อาจเป็นได้ ด้วยเหตุนี้กระมังปัจจุบันพระพิมพ์เอก ๆ เช่นพระซุ้มกอก็ดี หรือพระเม็ดขนุน พระพลูจีบ พระเปิดโลก หรือแม้กระทั่งนางกำแพง ซึ่งเป็นพระเนื้อดินจึงยังพอมีหลงเหลืออยู่จนปัจจุบันนี้ ส่วนประเภทเนื้อชินกลับมีน้อย หรือบางพิมพ์ก็ไม่พบเอาเลยทีเดียว!

บรรดานักขุดทรัพย์ในดินสมัยนั้น เมื่อขุดไปพบพระเครื่องเนื้อดิน และชิน ก็นำขึ้นมาจากกรุมาเลือก เมื่อไม่สนใจก็ปล่อยทิ้งหรือไม่ก็โรยไว้ทั่วบริเวณนั้น และจากการไม่สนใจนี้เอง จึงทำให้ผู้ขุดพระสมัยนี้มักจะเจอพระเครื่องกระจัดกระจายทั่วไปในลานทุ่งเป็นหย่อม ๆ ทั่วทุ่งนั้น

การขุดค้นพระเครื่องได้เป็นไปอย่างจริงจัง เมื่อ พ.ศ. 2470 ใครใคร่ขุด–ขุด ใครใคร่ขาย–ขาย และใคร ใคร่แจก–ก็แจกกันโดยไม่หวงหรือมาห่วงว่าจะต้องถูกตำรวจรวบอย่างสมัยนี้ เล่ากันว่าสมัยนั้นนักขุดพระทุ่ง ๆ ฝีมือฉมังนักก็ต้อง นางจัน กับนายทองมา (ปัจจุบันยังมีชีวิตอยู่ที่ฝั่งนครชุม) ขุดตะลุยตะทั้งวัดพิกุลไปจนกรุฤาษี เห็นพระทุ่งงามจนชินตาระหว่างขุด ถ้าลงเจอ

พระซุ้มกอ "พิมพ์ใหญ่"

ชนิดมีลายกนก เนื้อสีแดง กรุวัดพิกุล ภาพนี้ขยายใหญ่ (องค์จริงขนาด 1.8 คูณ 2.5 ซม.)

พระองค์เดียวก็เป็นอันถางร่มได้ เพราะนั่นย่อมแสดงให้รู้ว่า รอบ ๆ เนื้อที่นั้นไม่ว่าเขาจะทิ่มจอบไปตรงไหนก็ต้องเจอ พระพิมพ์ต่าง ๆ ทุกครั้ง โดยเฉพาะพระซุ้มกอด้วยแล้ว ของวัดพิกุลงามพิลึก แต่ไม่มีใครนิยมเหมือนพระกำแพงเขย่ง (พระเม็ดขนุนกับพระชินลีลา) พระซุ้มกอที่มีผู้พบในบริเวณวัดพิกุลครั้งนั้น คือพระซุ้มกอพิมพ์ใหญ่, พิมพ์กลาง, ซุ้มกอดำ (ไม่มีลายกนกข้าง) และพิมพ์ขนมเปี๊ยะพระซุ้มกอกรุนี้ยังคงมีผู้ทำการขุดค้นกันต่อมาอีก จนกระทั่ง พ.ศ. 2507 ประดานักขุดพระทั้งหลายแหล่ แม้กระทั่งโต้โผใหญ่ที่ว่าจ้างขุดจึงได้เอื่อมระอาเลิกขุดไป เพราะบางทีทนขุดอยู่ตั้ง 2 เดือนเต็ม ๆ เขาเหล่านั้นก็ยังไม่ได้ซุ้มกอจนองค์เดียว ราวกับเป็นการเตือนให้รู้ว่าพระทุ่งเศรษฐีของวัดพิกุลคงจะหมดกรุเสียแล้วเป็นแน่แท้!

กรุ "วัดฤาษี"

อีกกรุหนึ่งซึ่งอยู่ลานทุ่ง ศิลปที่แสดงออกสำหรับพระกรุนี้เป็นแบบ "สุโขทัย" แต่ขาดความหนักแน่นกว่ากรุวัดพิกุล พระกรุนี้คงจะมีใครสงสัยชื่อกรุบ้างเป็นแน่แท้ ผู้เขียนไม่อยากดำน้ำอย่างหลาย ๆ ท่านชอบดำหรือถ้าจะถามว่าน่ากลัววัดนี้คงจะเป็นที่พำนักบรรดาฤาษีกระมัง ? ใครใคร่รู้อย่ารู้ดีกว่าเพราะจะหาตำนานหลักฐานมากระซิบบอกก็หาพบไม่ จะบอกได้ก็อย่างเดียว คือเป็นพระทุ่งกรุเดียวที่พบพระซุ้มกอเนื้อดินมากที่สุด แต่พระซุ้มกอดำกับซุ้มกอเนื้อชินไม่มีใครได้พบเลย (ก่อน 50 ปีขึ้นไปอาจมีผู้พบบ้างก็ได้) พระซุ้มกอกรุฤาษีได้มีผู้ลอบขุดกันอย่างเป็นงานเป็นการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 โดยมือขุดจริง ๆ กลับกลายเป็นผู้ว่าจ้างชาวบ้านให้มาขุดอีกที ผู้รับจ้างจะต้องทนกรำแดดทั้งวันโดยจะได้รับค่าแรงงานพร้อมทั้งข้าวสารเป็นประจำทุกวัน ถ้าวันไหนโชคดีถูกทีเด็ด ผู้ว่าจ้างก็จะได้พระไป สำหรับผู้รับจ้างก็จะได้เงินค่าขุดพระเพิ่มอีกเป็นพิเศษ (เหมือนกับเช่า แต่ได้ราคาถูกหน่อย) การที่ผู้ขุดพบต้องมอบพระให้กับผู้จ้างด้วยราคาถูกเช่นนี้เองผู้จ้างมักถูกผู้ขุดพบ "อม" ไปให้กับ "มือสาม" ผู้คอยตีท้ายครัวอยู่แล้ว ก็จะได้ราคาแพงขึ้นอีกเท่าตัวทีเดียว เรื่องนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้จ้างเผลอไม่ทันเห็น หรือไม่ก็มัว "รำวง" "กำถั่ว" หรือ "เขย่าเต๋า" เพลินไปเท่านั้น การ "อม" จึงจะเกิดขึ้นได้!

นั่นเป็นเรื่องเบื้องหลังที่มาของ "พระซุ้มกอกรุวัดฤาษี" ซึ่งในระยะหลัง ๆ ต่อมาที่ว่าผู้จ้างก็มิได้ท้อต่อการจ้างผู้รับจ้างก็มิได้ระย่อต่อการขุด เพราะเฉลี่ยรายได้แล้วดีกว่าการทำไร่ปลูกกล้วยหาปลาเป็นไหน ๆ ผู้เขียนมิได้ยั่วยุให้ผู้คนไปทำลายโบราณสถานอันมีค่า หากแต่ว่าสถานที่ ๆ บุคคลเหล่านั้นกระทำการขุดด้วยจอบเสียมเป็นเครื่องมือขุดพระนั้น ก็เพียงพื้นดินธรรมดา ๆ เท่านั้นเองปัจจุบันนี้ก็ยังมีผู้งมทรัพย์ในดินเหมือนงมเข็มในมหาสมุทร เป้าหมายในการขุดแต่ละเดือน ก็วกเวียนซ้ำซากด้วยความหวัง เพราะถ้าใครได้พระซุ้มกอจากลานทุ่งเศรษฐี ในปี 2511 นี้สักองค์เดียว ก็จะเป็นผู้กำเงินถึง 20,000 บาทขึ้นไปทีเดียว (สำหรับ พ.ศ. 2522 นี้ ราคาสูงขึ้นไปอีกมาก)

กรุนา "ตาคำ"

สำหรับชื่อของกรุนี้ เห็นจะไม่ต้องอธิบายกันมากนัก การที่ชื่อเช่นนั้นก็เพราะเกิดมีผู้ไปพบพระซุ้มกอในนาที่ตาคำทำ และคงเห็นทีจะเป็นการให้เกียรติแก่ "ตาคำ" มากกว่า จึงเรียกกันเช่นนั้น ปัจจุบันนี้พระซุ้มกอที่ได้จากกรุนาตาคำปรากฏว่ามีทั้งพิมพ์ใหญ่ พิมพ์กลาง และพิมพ์เล็ก (พิมพ์ขนมเปี๊ยะ)

พระซุ้มกอ "พิมพ์ใหญ่"

ชนิดนี้มีลายกนก เนื้อดินสีแดง "กรุฤาษี" ภาพนี้ขยายใหญ่ (องค์จริงขนาด 1.8 คูณ 2,6 ซม.)

กรุนาตาคำ เริ่มขุดกันอย่างจริงจังเมื่อ พ.ศ.2507 (ภายหลังการขุดครั้งใหญ่ของกรุฤาษีเลิกแล้ว) การขุดได้ดำเนินออกไปอย่างกว้างขวาง (กรุนาตาคำเนื้อที่อยู่ใกล้กรุฤาษี) การได้พระซุ้มกอจากกรุนี้ จึงปรากฏว่าพิมพ์กลาง กับพิมพ์ขนมเปี๊ยได้มากที่สุด รองลงมาได้แก่พิมพ์ใหญ่ที่มีลายกนก

อนึ่ง การได้พระซุ้มกอพิมพ์ใหญ่กรุนาตาคำนี้ ความลับที่บรรดานักขุดเพิ่งเปิดเผยความจริงออกมาว่า พระซุ้มกอพิมพ์ใหญ่ส่วนหนึ่งที่มีการให้เช่ากันเวลานี้ที่ว่ามาจากกรุฤาษีนั้น ความจริงแล้วพระบางองค์ก็ได้มาจากนาตาคำนี่เอง ทั้งนี้ปรากฏว่าพิมพ์และความลึกรวมทั้งพุทธลักษณะที่ว่านั้น บางพิมพ์ก็ช่างเหมือนกันทั้ง 2 กรุทีเดียว

พระซุ้มกอยังมีขึ้นอีกหลายกรุซึ่งอยู่ตามชายทุ่งเช่นซุ้มกรบ้านไร่ และกรุตาพุ่ม เป็นต้น ฯลฯ บางกรุก็เนื้อหยาบ (เข้าใจว่าเป็นพระที่สร้างขึ้นยุคหลัง) บางกรุก็เนื้อละเอียด การบรรยายที่มาของพระซุ้มกอแต่ละกรุออกจะเป็นเรื่องยุ่งยากสักหน่อย การได้มาซึ่งความละเอียดต่าง ๆ ของพระพิมพ์นี้ก็เป็นเครื่องประดับความรู้เท่านั้น ทุกวันนี้ในวงการพระหากจะมีการเช่าพระซุ้มกอกันแล้วก็เพียงแต่ว่าขอให้เป็นของทุ่งเศรษฐีก็ดีถมไปแล้ว ดังนั้นข้อเขียนบางกรุที่ผู้เขียนลำดับมาให้ฟัง....บางทีก็อาจจะไม่ตรงกับความจริงไปบ้างก็ได้ เพราะบางกรุก็หาอะไรมายืนยันมิได้ ผู้เขียนได้สอบสวนเรื่องนี้จากชาวเมืองกำแพงเพชร ซึ่งเป็นนักเลงพระเครื่องมือเก่าหลายท่าน บางทีก็ยังพูดไขว้เขวไม่ตรงกันก็มี ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงขอออกตัวไว้เสียก่อนดังได้กล่าวมาแล้ว

ข้อแตกต่างระหว่างพระซุ้มกอ 2 กรุ

เรื่องการขึ้นจากกรุของพระซุ้มกอนี้ ยังได้กล่าวกันว่า นอกจากจะได้ในบริเวณฝั่งนครชุม ณ ลานทุ่งเศรษฐีแล้ว แม้ฝั่งจังหวัดปัจจุบันนี้ก็ยังเคยมีผู้พบ "ซุ้มกอ" ด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะวัดพระแก้ว (ฝั่งจังหวัด) ถึงกับเคยมีผู้พบพระซุ้มกอชินงามมากเป็นร้อย ๆ ทีเดียว และนอกทุ่งเศรษฐีออกไปก็เคยมีผู้พบพระซุ้มกอดำ เนื้อค่อนข้างหยาบมีกรวด-ทรายปน ทั้งพิมพ์ก็มีลายกนกด้วย (เป็นพระสร้างยุคหลัง) ข้อแตกต่างของพระซุ้มกอแต่ละกรุ ท่านอาจจะทราบได้พอสังเขปดังต่อไปนี้

พระซุ้มกอพิมพ์มีลายกนก พระพิมพ์นี้ ไม่ว่าจะเป็นพิมพ์เล็กหรือกลางใหญ่ก็ตาม จะมีสีแดง เหลือง หรือน้ำตาลเท่านั้น เรื่องพระซุ้มกอพิมพ์ใหญ่ อาจจะมีหลายกรุเป็นที่สับสนกัน จึงขอกล่าวถึงพิมพ์ที่แตกต่างกันระหว่างกรุสำคัญเพียง 2 กรุเท่านั้น คือ....

กรุวัดพิกุล พุทธลักษณะขององค์พระได้สัดส่วน ทั้งศิลปที่แสดงออกก็เป็นของสุโขทัยอย่างบริสุทธิ์ การประทับนั่งของพระกรุนี้ตรงได้ฉาก พระพักตร์เรียวงามไม่ต้อป้อมอย่างกรุฤาษี เฉลี่ยความคม และลึกสำหรับพระซุ้มกอกรุนี้ อาจเป็นรองกรุฤาษีอยู่บ้าง แต่โดยทางเนื้อแล้วมีความหนักแน่นดีกว่า ส่วนว่านดอกมะขามซึ่งปรากฏเป็นจุดแดง จะมีให้เห็นทั่วไปทั้งหน้าและหลังเช่นเดียวกับของกรุฤาษี ข้อแตกต่างของพระซุ้มกอกรุนี้จะต่างกว่ากรุฤาษี คือ

1. พระเศียรตั้งฉากตรง (ซุ้มกอกรุฤาษีคอเอียงขวา) พระพักตร์เรียวกว่า

2. บัวฐานประทับปลายกลีบที่หงายทั้ง 5 กลีบ จะมนโค้งและไม่ลึก (กรุฤาษีปลายกลีบบัวเป็นเส้นหักเหลี่ยมลึกกว่า)

3. ซอกแขนจะตื้นกว่าของกรุฤาษี (ของกรุฤาษีซอกลึกมาก จนยากต่อการปลอมแปลง)

4. โดยทางเนื้อมีความแน่นตัว และปรากฏว่านแดงน้อยกว่า (กรุฤาษีเนื้อจะอ่อนนุ่ม และบางตอนเนื้อจะไม่ยึดตัวแน่น เช่น กรุวัดพุกุล)

5. คราบราดำ จะปรากฏตามผิวน้อยกว่ากรุฤาษี แต่คราบดินจะเกาะติดหนากว่า....

เหล่านี้เป็นข้อแตกต่างระหว่างซุ้มกอพิมพ์ใหญ่ที่มีลายกนกของกรุวัดพุกุลกับกรุฤาษี และมาดูความแตกต่างเช่นนี้ของซุ้มกอกรุฤาษีกันบ้าง....

พระซุ้มกอพิมพ์ใหญ่ของกรุฤาษี ลักษณะดังนี้

1. ลวดลายกนกของกรุฤาษีด้านซ้ายขององค์พระมักจะตื้นไม่ค่อยติด (มักจะเป็นกับพิมพ์กำไลเท้าปล้องเดียว)

2. พระพักตร์จะป้อมและดูขึงขังกว่า

3. พระเศียรมักจะเอียงไปทางด้านขวาเป็นส่วนมาก (กรุพิกุลตั้งฉาก)

4. กลีบบัวฐานประทับประกลีบที่หงายขึ้นเป็นหักเหลี่ยมเหมือนลายจีน (กรุวัดพิกุลปลายกลีบมนโค้ง)

5. คราบราดำจับผิวมากกว่า (บางองค์จับจนเป็นลายตุ๊กแก) และเนื้อมักจะปรากฏว่านดอกมะขามจุดแดงเด่นมากทั้งหน้าและหลัง

อนึ่ง พระกรุฤาษีนี้ นอกจากจะมีพิมพ์กำไลเท้าปล้องเดียวแล้ว ยังมีผู้พบพิมพ์กำไลเท้าสามปล้อง ซึ่งมีขนาดโตกว่าเล็กน้อยอีกด้วย (ดูรายละเอียดภาพได้จากหนังสือภาพพระเครื่องของประชุม กาญจนวัฒน์)

สำหรับพระซุ้มกอพิมพ์กลางกับพิมพ์เล็ก ผู้เขียนขอสรุปโดยทั่วไปดังนี้ คือ พระซุ้มกอพิมพ์กลางของกรุวัดพิกุลจะมีขนาดใหญ่กว่า เนื้อนุ่มจัดกว่า และงามกว่าทุก ๆ กรุ ทั้งนี้ยกเว้นกรุนาตาคำซึ่งมีเนื้อค่อนข้างละเอียด แต่ขนาดจะเล็กกว่า สรุปโดยทั่วไปสำหรับพิมพ์นี้ก็คือส่วนมากมักจะตื้น ไม่สู้จะงามเท่าใดนักและก็เช่นเดียวกันเนื้อพระพิมพ์นี้ นอกจากกรุดังกล่าวมาแล้ว กรุอื่น ๆ เนื้อมักจะหยาบและปรากฏลายมือด้านหลังเด่นชัด (พิมพ์ใหญ่ไม่มีลายมือ) จนเป็นที่เข้าใจกันว่าอาจเป็นพระซุ้มกอ ซึ่งได้สร้างขึ้นในสมัยหลังต่อมาก็ได้

ส่วนพิมพ์ขนมเปี๊ยะนับว่าเป็นพระที่หาชมได้ยากยิ่งหลาย ๆ กรุที่มีการขุดพบภายหลังนั้น ทุกครั้งที่ได้พระซุ้มกอจะไม่มีใครได้พิมพ์ขนมเปี๊ยะขึ้นมาเลย แม้กระทั่งการพบครั้งสุดท้ายที่กรุวัดลานดอกไม้ (พ.ศ. 2514) ก็ยังเป็นพิมพ์เดียวกับของกรุวัดพิกุลซึ่งมีเนื้อจัดมาก!

พระซุ้มกอดำ

กรุกำเนิดกรุแรกคือที่วัดพระบรมธาตุ พระซุ้มกอสีดำนี้ขึ้นจากกรุไม่มากนัก องค์พระสร้างเป็นลักษณะง่าย ๆ ทุกอย่างเหมือนแบบชนิดมีลายกนก หากแต่ว่าลายกนกกับบัวใต้ฐานประทับจะไม่ปรากฏกับพระพิมพ์นี้เลย ท่านจะพิจารณาพระซุ้มกอดำให้ซึ้งแล้วจะเห็นว่า พระพิมพ์นี้มีพุทธลักษณะงามไปอีกแบบหนึ่ง การประทับนั่งปางสมาธิขัดราบ พระอุระผึ่งผาย พระพักตร์เครียด

ป้อม จะไม่มีลวดลายกนกใด ๆ ปรากฏเลย เว้นเสียแต่ประภามณฑลเท่านั้น ถึงเท่าที่เป็นการประกาศศิลปของ "สุโขทัย" แบบ "วัดตะกวน" อันเป็นยอดศิลปของสกุลช่างลังกา ซึ่งเข้ามามีอิทธิพลสมัยพ่อขุนรามคำแหง ซึ่งบรรดานักเลงพระบูชาและพระเครื่องทั้งหลายได้ถือกันว่าเป็นพระสุโขทัยศิลปยุคต้นซึ่งนิยมกันมากทีเดียว ได้ปรากฏอยู่กับพระซุ้มกอดำนี้

โดยเหตุผลแล้ว ผู้เขียนสันนิษฐานว่า "พระซุ้มกอดำ" พิมพ์นี้น่าจะเป็นการกำเนิดพระเครื่องพิมพ์ซุ้มกอ ครั้งแรกมากกว่า เพราะเมื่อภายหลัง นอกจากขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของสุโขทัยได้รุ่งโรจน์ยิ่งแล้วในด้านศิลปะ ก็ได้รับการพัฒนาให้วิจิตรแพรวพราวยิ่งขึ้นเช่นกัน เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วจะเป็นไปไม่ได้เชียวหรือที่พระซุ้มกอดำ คงจะได้รับการพัฒนาให้อลังการยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน (ดังแบบมีลายกนก)

พระซุ้มกอดำที่ปรากฏให้บรรดานักเลงพระสมัยนี้ ได้ชื่นชมทั้งจัดว่างามผึ่งผายใหญ่กว่าเป็นเยี่ยม ก็คือ ซุ้มกอดำของวัดพิกุล (พระกรุนี้เนื้อจะแก่ว่านและค่อนข้างดำจัด) ภายหลังต่อมาได้มีผู้พบพระพิมพ์นี้จาก "กรุตาพุ่ม" กับ "กรุวัดน้อย" อีกไม่มากนัก พระทั้งสองกรุหลังนี้เนื้อค่อนข้างอมน้ำตาลไหม้ และมีความนุ่มในตัวเช่นเดียวกับกรุวัดพิกุล (องค์จะเล็กกว่า)

พระซุ้มกอดำนี้ ถ้าสังเกตโดยถี่ถ้วนแล้วจะเห็นว่า บางองค์จะใหญ่กว่าหรือเล็กกว่ากันเล็กน้อย บางกรุก็มีความชัดถึงขนาดเห็น หู ตา ปาก จมูก ก็มี และนอกจากนั้น ยังมีประภา-มณฑลซ้อนเป็นเส้นคู่รายรอบลงมาถึงหน้าตักก็เคยมีผู้พบ ไม่แต่เท่านั้น แม้ชนิดเนื้อสีแดง (ไม่มีลายกนก) ชาวกำแพงเพชรก็บอกว่าเคยเห็นมาแล้วเช่นกัน

ปัจจุบันนี้ ณ ฝั่งนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร อันเป็นดินแดนส่วนหนึ่งที่เรียกว่า "ลานทุ่งเศรษฐี" ทุกวันนี้ก็ยังมีนักขุดพระกลุ่มหนึ่งยังคงก้มหน้าก้มตาพรวนดินขุดพระเครื่องทุกวัน เขาใช้ความพยายามดั่งต้นข้าวคอยฝนฉะนั้น เพราะเป็นที่รู้ ๆ กันอยู่แล้วว่า พระเครื่องในลานทุ่ง ฯ ที่ปรากฏอยู่กลาดเกลื่อนดุจหญ้าแพรกที่ขึ้นไปทุกหัวระแหงเมื่อก่อนนั้น เดี๋ยวนี้ต่างก็กล้ายอมรับว่า (พ.ศ. 2511-13) ไม่เคยมีใครขุดได้พระซุ้มกอ หรือเจ้าพ่อแห่งทุ่งลานเศรษฐีได้เลยสักองค์เดียว (อ่านท้ายเล่มพระทุ่ง ฯ กรุเคลื่อนที่)

พระฤาษีอุปเท่ห์

ความสำคัญของพระเครื่องในสกุลทุ่งเศรษฐี ซึ่งรวมทั้งพระซุ้มกอยอดพระเครื่องอันดับ 1 นี้ด้วยนั้น จากใบลานเงินซึ่งผู้เขียนได้กล่าวไว้ในตอน "ขบวนการพระทุ่งเศรษฐี" ว่าถึงตำนานการสร้างไว้อย่างละเอียดแล้วนั้น ยังได้บอกถึงวิธีการใช้พระทุ่งเศรษฐีไว้ยืดยาวด้วย ดังฤาษีอุปเท่ห์ต่อไปอีกว่า

แม้อันตรายสักเท่าใดก็ดี ให้นิมนต์พระใส่ศีรษะอันตรายทั้งปวงจะหายสิ้นแล

ถ้าจะเข้าการรณรงค์สงคราม ให้เอาพระใส่น้ำมันหอม เข้าด้วยนวหรคุณแล้วเอาใส่ผมจะศักดิ์สิทธิ์ตามปรารถนา

ถ้าผู้ใดจะประสิทธิ์แก่หอกดาบ ศาสตราอาวุธทั้งปวง เอาพระสรงน้ำหอมแล้วเสกด้วยอิติปิโส ภกุราติเสก 3 ที 7 ที แล้วใส่ขันสัมฤทธิ์อธิษฐานตามความปรารถนาเถิด

ถ้าผู้ใดจะใคร่มาตุคาม ให้เอาพระลงน้ำมันหอมใส่ใบพลู ทาประสิทธิ์แก่คนทั้งหลาย

ถ้าจะให้สง่า เจรจาให้คนเกรงกลัว ให้เอาพระใส่น้ำหอมหุงขี้ผึ้ง เสกด้วยนวหรคุณ 7 ที

ถ้าจะค้าขายก็ดี ไปทางบกทางเรือก็ดีให้นมัสการด้วย พาหุ แล้วเอาพระสรงน้ำมันเสกด้วยพระพุทธคุณอิติปิโสภกราติ เสก 7 ที ประสิทธิ์แก่คนทั้งหลายแล

ถ้าจะให้สวัสดีสถาพรทุกวัน ให้เอาดอกไม้ ดอกบัว บูชาทุกวัน ถ้าจะปรารถนาอันใด ก็จะได้ทุกอันแล

ถ้าผู้ใดพบพระเกสรก็ดี พระว่านก็ดี พระปรอทก็ดี (หมายถึงพระชินผิวปรอท)เหมือนกัน อย่าประมาทเผลอ อานุภาพดังกำแพงล้อมกันภัยแก่ผู้นั้น

ถ้าจะให้ความสูญ เอาพระสรงน้ำมันหอม เอาด้าย 11 เส้น ชุบน้ำมันหอมแล้วทำไส้เทียนตามถวายพระ พิษฐานตาะความปารถนาเถิด

ถ้าผู้ใดสระหัวให้เขียนยันต์ไส้เทียนเถิด แล้วว่านโมไปจนจบ แล้วว่า พาหุ แล้วว่าอิติปิโสกการ มหาเชย.ยํมง.คล่ แล้วว่า พระเจ้า 16 พระองค์ เอาทั้งคู่ กิริมิท กุรุมุทุ กรมท เกเรเมเทตามแต่จะเสกเถิด 3 ที 7 ที วิเศษนักแล ถ้าผู้ใดรู้คาถานี้แล้ว อย่าได้กลัวอันตรายใดเลย ท่านดีค่าไว้ควรเมือง จะไปรบศึกก็คุ้มได้สารพัดศัตรูแล

ตำนานการใช้พระทุ่งเศรษฐี ซึ่งได้มีผู้แปลคัดลอกกันต่อมาจากใบลานเงิน ที่ได้ในกรุวัดพระบรมธาตุดังกล่าวมาแล้วนี้ หากท่านได้เคยอ่านเรื่องพระผงสุพรรณมาบ้างจะเห็นว่าฤาษีได้อุปเท่ห์ไว้ในใบลานทองที่ได้จากกรุวัดมหาธาตุนั้น มีส่วนคล้ายกับของกรุทุ่ง ๆมากทีเดียว

นอกจากนั้น ยังมีผู้กล่าวกันว่า ทีกรุพระซุ้มกอจะเป็นวัดใด ๆก็หาทราบชัดไม่ว่าได้ใบลานทองและแปลได้ความสั้น ๆเป็นทำนองบอกสรรพคุณการใช้ของพระซุ้มกอ ว่าเป็นพระมหาโชคได้ดีวิเศษนัก เขาจับความมาได้ตอนหนึ่งว่า "มึงมีกูไว้ไม่จน" พึง ๆดูราวกับเจ้าพ่อทุ่งเศรษฐีท่านจะกล่าวให้บรรดาลูกช้างทั้งหลายได้รู้ถึงสรรพคุณท่านไว้กระนั้น เรื่องนี้จริงเท็จประการใด ทั้งผู้อ่านและผู้เขียนก็คงจะไม่เชื่อว่ามีคำพูดอย่างนี้เอาไว้จริง ๆ เพราะจะหาหลักฐานใด ๆมาประกอบก็หามีไม่

แต่ถ้า "มึงมีกูไว้ไม่จน" คำนี้เมื่อหวนไปถึงพุทธคุณของพระซุ้มกอ ซึ่งเคยมีผู้ประสบกับการมีโชคลาภจนร่ำรวยมั่งคั่งเป็นเศรษฐีมาแล้วมากรายเพราะพระนี้คำพูดนั้น ก็น่าจะเป็นจริงอย่างไม่ต้องสงสัย ที่จะไม่จริงก็ตรงที่ว่าเป็นคำแปลมาจากใบลานทองนั่นเอง?

อย่างไรก็ตาม สรุปเอาจากหลักฐานคำแปลจากใบลานเงิน ที่ฤาษีได้อุปเท่ห์ทิ้งท้ายถึงวิธีการใช้พระสกุลทุ่งเศรษฐีแล้ว "พระซุ้มกอ" ซึ่งผู้เขียนได้นำท่านมารู้จักจนเกือบค่อนเรื่องนี้ นอกจากจะมีพุทธคุณการใช้เป็นเอกเยี่ยมยอดในด้านโภคทรัพย์ลาภลอยแล้ว ยังได้ระบุว่ามีมหานิยมทำการค้าดี การเข้าหาผู้ใหญ่หรือเพื่อการก้าวหน้าในด้านการงานก็ดี แล้วยังเลยไปถึงในด้านแคล้วคลาดคงกระพันอีกด้วย เช่นกล่าวถึงการออกศึกรณรงค์สงครามก็ดี หรือใครที่คิดจะปองร้าย ภัยก็จะพ้นแม้ศัตรูคู่อริที่คิดแข่งเป็นความกันก็จะพ่ายแพ้เราทุกประตู หรือจะพูดกันง่าย ๆก็คือ พระซุ้มกอมีพุทธคุณในการใช้ดีถึงขนาด "ครอบจักรวาล" ทีเดียว! จะใช้กับสิ่งที่เราปรารถนาหรือไม่ปรารถนาก็ตาม พระซุ้มกอก็จะช่วยให้เราได้ประสบความสำเร็จกับสิ่งนั้น ๆได้อย่างสมใจนึกทีเดียว

ราคาเช่า "พระซุ้มกอ"

เมื่อประมาณ พ.ศ. 2495 ถึงแม้พระซุ้มกอจะขึ้นจากกรุมาสู่อาณาจักรพระเครื่อง นานแล้วก็ตาม ก็ยังไม่เป็นที่ต้องตาหรือพากันชื่นชมนิยมเสาะหาเหมือนอย่างในปัจจุบันนี้ ในระยะนั้นเอง

ใครใคร่อยากได้พระซุ้มกอก็เช่าได้เพียงองค์ละไม่ถึงพันบาท ทั้ง ๆ ที่ขณะนั้นไม่ว่าพระพลูจีบหรือพระเม็ดขนุนต่างก็มีราคากว่าสามพันขึ้นไปแล้ว

พระซุ้มกอเริ่มมาดังเอาในปี พ.ศ. 2500 บรรดานักเลงพระทั้งหลายเริ่มเห็นคุณค่า และมองเห็นความงามดุจเพชรน้ำเอกที่สกาวแสง ราคาพระพิมพ์นี้เริ่มสูงขึ้นมาเกือบ ๆ ขนานกับพระเม็ดขนุนทีเดียว (หมายถึงพระซุ้มกอพิมพ์ใหญ่ชนิดมีลายกนก) และเหตุการณ์ได้ผ่านไปจนถึงปี พ.ศ. 2505 พระซุ้มกอได้ไต่อันดับขึ้นมาเคียงข้างในระดับพระกำแพงเม็ดขนุนเสียแล้ว เท่าที่ผู้เขียนจำได้ก็คือจะหาเช่าได้ในระยะนั้น ราคาองค์ละ 6,000 ถึง 9,000 บาท

และเป็นเวลาเดียวกับทางกำแพงเพชร ก็ได้มีผู้ขุดพบพระในลานทุ่งได้พระซุ้มกอเป็นจำนวนมากด้วย จึงเป็นเหตุให้นักนิยมพระเครื่องทั้งหลายตื่นเต้นกับพระพิมพ์นี้ยิ่ง ซึ่งจะหาเช่าไว้เป็นกรรมสิทธิ์ไม่ยากนัก สำหรับพระซุ้มกอดำ ราคาเช่าองค์พอสวยจะเช่าได้ 3,000-4,000 บาท ส่วนพิมพ์กลางกับพิมพ์เล็กและพิมพ์ขนมเปี๊ยะจะเช่าองค์ละ 800 บาท ถึง 1,200 บาท เท่านั้น

พระซุ้มกอ ซึ่งดังกระฉ่อนและได้รับความนิยมกันอย่างกว้างขวาง เมื่อมาถึงปี พ.ศ. 2507-08 ในระหว่างนั้นนอกจากพระซุ้มกอจะมีขึ้นจากลานทุ่งเสมอทุก ๆ เดือนแล้ว ผู้นิยมพระเครื่องในวงการก็ได้จัดให้มีการประกวดพระเครื่องขึ้นบ่อยครั้ง และนอกจากหนังสือพิมพ์สารประชาชน อันเป็นหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ฉบับเดียวของเมืองไทย ที่สนับสนุนนักเลงพระ ได้ช่วยเผยแพร่ในด้านความรู้และรายงานข่าวการเคลื่อนไหวของนักเลงพระทุกชั้นอยู่ตลอดมา จนถึงปัจจุบันนี้แล้ว สิ่งเดียวที่ในวงการพระและท่านผู้สนใจทั่วไปก็ได้ยอมรับเอา "หนังสือภาพพระเครื่อง" ซึ่งเป็นคู่มือกับหนังสือนี้ไว้เป็นหลักในการศึกษา และหนังสือเล่มนี้นี่เอง ก็ได้ประกาศอันดับพระซุ้มกอขึ้นมาเป็นพระยอดนิยมอันดับนำในขบวนพระทุ่งเศรษฐีทั้งหมด (ถือเอาราคาการเช่าในวงการพระเป็นหลัก) ในปี พ.ศ. 2508 จึงเป็นการแน่นอนเหลือเกินที่พระเม็ดขนุนซึ่งเคยเป็นขุนพลนำขบวน ก็ต้องตกอันดับลงไปเป็นรองแม่ทัพตั้งแต่นั้นมา โดยจะเทียบราคาการเช่าสำหรับ พ.ศ. 2509 ได้นี้คือ พระซุ้มกอพิมพ์ใหญ่ชนิดมีลายกนกองค์ขนาดสวย ตั้งแต่ 10.000 บาท ถึง 15,000 บาท แต่พระเม็ดขนุนราคาเพียงองค์ละไม่เกิน 8,000 บาท หรืออย่างแพงก็ 13,000 บาทเท่านั้น

ปัจจุบันนี้ปี 2511-15 พระเครื่องทุกชนิดเกือบกำหนดราคาประมาณมิได้เทียบราคา ระหว่างปี 2508 กับ 2511 พระเครื่องได้ขึ้นราคาไปมาก การเคลื่อนไหวระหว่างพระเครื่องชั้นนำ ซึ่งนักพระเครื่องมือเก่าหลายท่านที่มองของมีค่าแต่ในด้านพุทธคุณของพระ ได้ยืนยันความเป็นเอกของพระเม็ดขนุน หรือพระนางพญา เป็นพระสุดยอดแล้วทั้งในด้านราคา และการใช้ก็ต้องเป็นมุมกลับไปหมด เช่น "พระซุ้มกอ" ซึ่งเคยเป็นอันดับรองพระเม็ดขนุนก็ได้กลับมาอยู่ในอันดับนำ! หรือ "พระผงสุพรรณ" ซึ่งเคยอยู่ในอันดับรั้งท้ายในชุด 5 องค์ คือเป็นรองพระนางพญาพิษณุโลกนั้นบัดนี้กลับมายืนเคียงข้างกับพระรอดได้อย่างสบาย ๆ โดยพระนางพญาต้องตกอันดับเป็นรองไปอย่างชนิดรั้งไม่อยู่เอาทีเดียว!

เดี๋ยวนี้ ถ้าท่านคิดจะเช่าซุ้มกอองค์พอสวยสัก 1 องค์ โดยเป็นพิมพ์ใหญ่ชนิดมีลายกนกแล้ว ผู้เขียนไม่สามารถกำหนดราคาให้ทราบได้ หากแต่จะเป็นการกระซิบกันปล่อยไก่ เผื่อท่านจะไปขอเขาฟรี ๆ แล้วโปรดทราบด้วยว่า ถ้าท่านไม่มีเงินถึงสามหมื่นบาทแล้วก็ยากนักที่จะได้พระซุ้มกอมาเป็นกรรมสิทธิ์ของตนได้ (หมายถึงพิมพ์ใหญ่) นอกเสียจากพระนั้นจะได้อย่างฟลุ๊กหรือไม่ก็เก๊ไปเลยเท่านั้นเอง

ปฏิบัติการของ "มือผี"

การเป็นพระยอดนิยมอันดับนำของกรุทุ่งเศรษฐีและเป็นพระที่หาชม หรือหาเช่าได้ยากยิ่งในปัจจุบันนี้นี่เอง "พระซุ้มกอ" อีกขบวนการหนึ่งก็ผุดขึ้นมาอย่างรวดเร็วภายใต้การผลิตและให้กำเนิดโดยบรรดาพวก "มือผี" หลายหัวเมืองได้มีการแข่งขันกันผลิตออกสู่ตลาดพระ มีทั้งฝีมือทราม, และฝีมือเยี่ยม พระมือผี หรือที่รู้ๆกันว่าพระเก๊นี้ภายหลังมักจะตกอยู่กับคนหูเบาใจง่าย ทำตัวคล้ายๆ คางคกอยู่ในกะลา บางคนหลงห้อยอยู่ถึง 4 ปีเต็มๆ พอมีคนทักวงกลับไปด่าผู้หวังดีเสียเปิงไปก็มี ที่ร้ายไปกว่านั้นก็คือถึงขนาดโดนของเก๊แล้วยังคุยข่มคนที่เล่นเป็นเสียอีก ฟังเขาว่า.... "เล่นพระซุ้มกอมันต้องอย่างอั๊ว เช่าเหมากันทั้งไหใช้เงินไปเพียง 7-8 พันบาทเท่านั้น...." นี่เป็นเรื่องจริงผู้เช่าคนนั้นเจอทั้งเงินเจอทั้งพระอภัยเบ๋ปี่แล้วยังมีขงเบ้งคอยตีขิมอยู่ข้างๆ กว่าจะรู้ตัวก็เจอเข้าไปหลายล้านบาท ผู้เขียนขอชมเขาอยู่นิดก็คือ เขาผู้นั้นยังไม่ถึงกับฆ่าตัวตายก็ดีแล้ว

พระซุ้มกอเก๊ ! จะมาพบกับท่านได้หลายชนิดหลายขนานถ้าท่านไม่หลวมตัวถึงขนาด เขมือบเช่ากันเป็นไหๆดังกล่าวไปแล้ว โปรดใจเย็นไว้คงไม่โดนแน่ ที่ว่ามีหลายชนิดหลายขนานก็คือ

ก. เก๊ โดยชนิดกดพิมพ์ การทำพระซุ้มกอปลอมประเภทนี้โดยมาก ถ้าเป็นนักเลงที่เชี่ยวชาญจริงๆแล้วเขามักจะอ่านพระชนิดนี้ออก ด้วยเหตุผลดังกล่าวการทำเก๊ชนิดนี้จึงแยกออกได้เป็น 2 ชนิด ชนิดแรกมักจะมีฝีมือหยาบไปหน่อย เช่น พิมพ์จะใหญ่กว่าของจริงมาก หรือไม่ก็เนื้อไม่ครบองค์ประกอบ และบางรายก็ผลิตออกมาสดๆ โดยไม่ต้องมีกรรมวิธีใดๆเพิ่มเติมอีกเลย ร้ายไปกว่านั้น ยังมีชนิดใหญ่เท่ากำปั้นงดงามอย่าบอกใครเชียวก็มี ! เก๊ชนิดนี้เห็นจะไม่ต้องกล่าวถึงให้เสียเวลา ใครที่โดนมาแล้วผู้เขียนสามารถที่จะเดาได้เลยว่า ท่านผู้นั้นต้องมิใช่นักพระเครื่องและมักจะเป็นผู้ที่ใช้หูต่างตาเสียมากกว่า

การเก๊ด้วยวิธีกดพิมพ์ชนิดที่ 2 เป็นการกระทำด้วยฝีมือจริงๆโดยการผสมเนื้อแล้ว มักจะมีเนื้อพระสมัยเก่าตำรวมอยู่ด้วย ด้วยเหตุนี้เอง จึงเป็นประเด็นหนึ่งที่นักเลงพระเครื่องที่ขาดความสังเกตมักจะโดนได้เสมอ ถ้าหลวมตัว เพราะ 1. เป็นพระพิมพ์ไม่ผิด 2. เนื้อใกล้เคียงมาก 3. มีการตบแต่งทำคราบผิว และ 4. มีการลงกรุเพื่อให้เนื้อมีเวลาแห้งเก่า

ข. ทำปลอมวิธีแกะ การทำปลอมโดยวิธีนี้ นับว่าเป็นการกระทำที่น่ากลัวที่สุด เพราะถ้าลงทำได้ดีถึงขนาดแล้ว ไม่ว่าท่านจะใช้วิธีตรวจโดยทางแว่นก็ดี ทางปลุกหรือตรวจทางในก็ดีผู้เขียนกล้าพูดได้ว่ายากนักที่จะจับได้ !

การทำปลอมโดยวิธีแกะนี้ เริ่มต้นเขาจะหาเนื้อพระทางเหนือ หรือทางใต้ที่มีว่านดอกมะขามลอยเด่นอยู่เป็นดวงแดงๆเช่นเดียวกับเนื้อพระซุ้มกอ เนื้อที่นิยมเอาไปแกะที่นับว่าใกล้เคียงเนื้อซุ้มกอมากที่สุดก็คือ "พระเปิม" สีเหลืองกับสีแดง หรือบางทีก็เป็นพระเนื้อดินทางปักษ์ใต้ประการสำคัญที่สุดคือต้องเป็นเนื้อพระกรุเก่า (เนื้อเปิมกรุใหม่มักซวกๆและภายในอาจจะเป็นรูโพรง) นอกจากเนื้อพระเปิมแล้ว บางทีเขาก็เอา "เนื้อทุ่งยาทุ่ง" นั่นเอง เพราะพระในสกุลทุ่งเศรษฐีบางพิมพ์ก็ราคาถูกพอๆกับพระเปิมก็มี....จากนั้นเมื่อได้เนื้อเรียบร้อยแล้ว ก็ส่งให้ช่างแกะฝีมือดีๆนอกจากจะแกะได้สวย พิมพ์ถูกต้อง ก็ยังจะต้องใช้เคมีช่วยอีกนิดหน่อย เพราะรอยแกะที่เป็นเส้นเล็กๆดูคล้ายขนแมวก็จะถูกเคมีกัดสูญสิ้นไป จากนั้นถ้าไม่เล่นเหงื่อลูบไล้ผิวให้สึกทำทีเป็นพระใช้แล้ว เขาก็ต้องรีบไปทำผิวกรุให้ดูเหมือนของที่ได้มาใหม่ๆเพิ่งขึ้นจากกรุทีเดียว

พระเก๊ที่เกิดจากการแกะนี้ ถ้าจับไม่ได้จริง ๆ แล้ว โปรดดูด้านหลัง เพราะของจริงจะปรากฏลายกาบหมาก ส่วนของเทียมด้านหลังมักจะเป็นลายมือ บางรายไหวทันก็ลบทิ้ง ทำเป็นพระสึกใช้แล้ว บางลายก็แกะเป็นลายกาบหมาก (หรือลายกระดาน) พอเป็นเส้นติดเล็กน้อย ถ้าสังเกตก็จะรู้ว่าเป็นการถูกกระทำมากกว่าเพราะเส้นแข็งไป

ก็เมื่อเขาทำเก๊กันได้ขนาดนี้แล้ว บุคคลประเภทผลีผลาม จึงมักจะโดนดีตลอดเวลา โดยเฉพาะผู้ที่นิยมตรวจสอบด้วยวิธีปลุก หรือดูทางในนั้น ร้อยทั้งร้อย มักจะดูพระแบบนี้พลาดเสมอ เหตุผลที่พลาดก็คือ ก. เนื้อพระเป็นเนื้อแท้ ได้ผ่านพิธีการสร้างปลุกเสกมาแล้วแต่โบราณ เมื่อจะตรวจปลุกหรือดูทางในอย่างไรก็ตาม พระเครื่องก็ย่อมสำแดงความขลังออกมาให้เห็น ถ้าผู้ตรวจเกิดบอกว่าพระนั้น "เก๊" ปลุกไม่ขึ้นผู้ให้ตรวจก็รอดตัวไป แต่พระอาจารย์เห็นจะแย่หน่อย เพราะพระที่นำมาแกะเป็นของแท้ และเป็นเนื้อ "เป็ม" กรุเก่าเสียด้วย! หรือถ้าบังเอิญผู้ตรวจทางในเกิดบอกขึ้นมาอย่างจะแจ้งว่าเป็นของแท้ เป็นพระทุ่งเศรษฐีเรียกว่าพระซุ้มกอ – เช่าได้เลย อย่างนี้ก็ผิดอีก เพราะพระองค์ที่แกะนั้น เป็นพระเป็มของจังหวัดลำพูน ซึ่งมีอายุกว่าพันปีแล้ว เมื่อผู้ตรวจว่าเป็นพระทุ่ง ๆ ของจังหวัดกำแพงเพชร อายุก็เพียง 600 กว่าปีเท่านั้น ถ้าเป็นคุณ คุณจะว่าอย่างไร? ด้วยเหตุนี้เองผู้เขียนจึงได้กล่าวไว้แต่ตอนแรกแล้วว่า การตรวจพระแกะโดยวิธีปลุกหรือดูทางใน ร้อยทั้งร้อยมีโอกาสพลาดได้ทั้งขึ้นทั้งล่อง เรื่องของพระแกะนี้ ถ้าจะเอากันให้แน่ ๆ แล้ว ผู้เขียนขอเสนอว่า "ตา" ของเรานี่แหละแน่นอนกว่าอะไรทั้งหมด โปรดจำเนื้อ จำพิมพ์และจำสัญญลักษณ์ทั้งหน้าหลัง และขนาดของพระซุ้มกอไว้ให้แม่นมั่นแล้ว ถึงจะแกะดีอย่างไร ก็มีรอยโหว่ไว้ให้เราจับได้เสมอ ยกเว้นแต่ท่านจะโลภหรือเชื่อคนอื่น จนขาดความรอบคอบเท่านั้นเอง

"พระซุ้มกอ" หรือเจ้าพ่อแห่งลานทุ่งเศรษฐี ซึ่งเป็นยอดพระเครื่องอันดับนำของจังหวัดกำแพงเพชรนี้ ใครได้ไว้บูชาติดตัวก็นับว่าเป็นศิริมงคลให้กับตนยิ่ง เพชรนพเก้าค่าล้นป่านใด บางครั้งก็หาเปรียบได้กับ "พระซุ้มกอ" ซึ่งสูงทั้งค่าและมีประสิทธิภาพ ซึ่งมนุษย์ไม่อาจเนรมิตได้ การมีชีวิตเพื่ออยู่และสร้างแต่กรรมดี พระซุ้มกอย่อมคุ้มครองท่านได้เสมอ และสิ่งที่น่าอิจฉาสำหรับผู้มีพระพิมพ์นี้ยิ่งก็คือท่านจะอยู่อย่างคนมีโชคตลอดเวลาทีเดียว

ผู้เขียนเชื่อว่า "**มึงมีกูไว้ไม่จน**" ปกาสิตที่กังวานจากเจ้าพ่อแห่งลานทุ่งเศรษฐีนั้น จะเป็นใครกล่าวหรือใครกุขึ้นเล่นก็ตามทีเถิด เพราะจนบัดนี้ผู้ที่ใช้พระซุ้มกอ ก็ยังไม่เคยมีใครบอกว่าห้อยพระซุ้มกอแล้ว "**ยากจน**" เลยสักรายเดียว

พระซุ้มกอดำ "พิมพ์ใหญ่"

เป็นชนิดที่ไม่มีลายกนก มีเฉพาะสีนี้เท่านั้น ภาพนี้ขยายใหญ่ (องค์จริงขนาด 1.9 คูณ ๒.4 ซม.)

เพื่อให้เรื่องราว "พระซุ้มกอ" จบลงด้วยความสมบูรณ์ ผู้เขียนจึงขอนำเรื่อง "พระทุ่งฯ กรุเคลื่อนที่" ซึ่งพบพระซุ้มกอเป็นจำนวนมาก ครั้งล่าสุดเมื่อ พ.ศ. 2514 อีกครั้ง

พระทุ่งฯ "กรุเคลื่อนที่"

กำแพงเพชรกรุแตก!
พบพระซุ้มกอเป็นร้อย!!

ข่าวหนาหูซึ่งเขย่าขวัญนักพระเครื่องเมืองกำแพงอย่างไม่น่าเชื่อ และแล้วข่าวนี้เองก็ได้พุ่งไปนครสวรรค์, สุโขทัย, พิษณุโลก, ลพบุรี, อยุธยา และที่กรุงเทพฯ เป็นลำดับมาจากข่าวยอดพระกรุแตกที่เมืองกำแพงเพชรนี่เอง คนที่เชื่อก็รีบเผ่นไปกำแพงฯ ที่เชื่อครึ่งไม่เชื่อครึ่งก็พลอยติดร่างแหตามเขาไปด้วย รายที่ไม่เชื่อเลยถึงจะไม่ยอมไปก็เตรียมหาเงินทองไว้รับมือเช่า เพราะกลัวว่าจะเป็นพระ "กรุผียัด!" ส่วนที่เป็น "มือผี" เก่า ก็วางแผนเอา "พระมือผี" ออกตบตาร่วมขบวนการกับพระที่เพิ่งแตกกรุออกมาครั้งนี้อย่างกระหาย

แหละแล้วข่าวดังกล่าวนี้ก็เป็นจริงทุกอย่าง มีรายงานมาว่า "วัดกัลปพฤกษ์" อยู่ที่ตำบลลานดอกไม้ อำเภอเมืองจังหวัดกำแพงเพชร อยู่ฝั่งจังหวัดและห่างออกไปประมาณ 14 กิโลเมตร ได้ถูกคนร้ายลอบเข้าเจาะเจดีย์ และขโมยพระพุทธรูปซึ่งบรรจุอยู่ใต้คอเจดีย์นั้นไปหลายองค์ ต่อมาทางวัดได้ตั้งคณะกรรมการสำรวจจนได้พบกับพระเครื่องซึ่งเป็นเนื้อดินผสมว่านล้วนๆ กว่า 200 องค์ขึ้นไป และทางวัดได้นำออกให้เช่าเพียงองค์ละ 100 บาท! ซึ่งพระเครื่องที่ได้จากกรุครั้งนั้นคือพระเม็ดขนุน, พระซุ้มกอ, และพระกลีบจำปา แต่ละองค์ล้วนแล้วแต่เป็นพระชั้นนำของลานทุ่งเศรษฐีทั้งสิ้น....

นั่นเป็นกระแสข่าวที่พุ่งลงมาจากเมืองกำแพงเพชร ใครได้ฟังต่างก็ทั้งตื่นตะลึงและฉงนสนเท่ห์ยิ่งนัก ที่ตื่นตะลึงเพราะจู่ๆก็มีพระเม็ดขนุน, พระซุ้มกอ, ไปปรากฏนอกทุ่ง ซึ่งอยู่ฝั่งจังหวัดและห่างจากเมืองมากอยู่ ที่ฉงนสนเท่ห์สงสัยกระไรอยู่ก็คือ มีที่ไหนในโลกนี้ พระเครื่องชั้นดีทางวัดจะขายให้เช่าองค์ละ 100 บาท! ถ้าเป็นจริงก็คงจะเป็นพระเก๊!?! หรือไม่ก็อาจจะเป็นพระเกจิอาจารย์ถอดพิมพ์ทำไว้ใหม่ๆ กระมัง?

เรื่องราวเช่นนี้ได้ทำให้นักเลงพระเครื่องทั่วไปต่างก็ชะงักงันไปหลายวัน จนกระทั่งได้เห็นพระเครื่องดังกล่าวกันแล้ว ผู้คนจึงได้แตกฮือพุ่งเข้าเมืองกำแพงกันราวกับว่า ท่านเจ้าเมืองคงจะจัดการประกวดพระเครื่องเมืองกำแพงเพชรแข่งกับโป่งข่ามของผู้ว่าฯ ลำปางเป็นแน่และเมื่อเรื่องมาลง

เอยด้วยดี กำแพงเพชรมีพระเครื่องทุ่งเศรษฐีโดยพระนั้นแท้และงาม แตกกรุออกมาจริงๆ แล้ว ต่อไปนี้ผู้เขียนก็จะขอนำท่านหวนกลับไปสู่กรุกำเนิดเดิมเพื่อคลี่คลายรายละเอียดเบื้องหลัง อันเป็นที่มาของพระกรุเคลื่อนที่ต่อไป....

เล่ากันว่า เมื่อประมาณ พ.ศ. 2460 ณ ผึ่ง นครชุม ย่านบริเวณทุ่งเศรษฐีนั้นว่าด้วยเรื่องพระเครื่อง ในระยะนั้นเขาว่าไม่ต้องไปลักขโมยขุดกันหรอกเพียงแต่เราสนใจหรือเกิดไปท่อมๆ เดินเล่นอยู่ในลานทุ่งเท่านั้น บางทีก็พบพระกองทิ้งอยู่กลาดเกลื่อนทีเดียว ท่านอดีตเจ้าอาวาสวัดบรมธาตุในสมัยนั้นต่างก็รู้กันทั่วไปว่า เป็นผู้หนึ่งที่ชอบสะสมของโบราณไว้มากชนิดทั้งพระเครื่องและพระบูชา

กล่าวกันว่า ท่านชื่อ "หลวงพ่อวิเชียร โมฬี" บ้านเกิดอยู่ที่ตำบลลานดอกไม้ จังหวัดกำแพงเพชร ระหว่างที่ท่านเป็นเจ้าอาวาสอยู่ที่วัดพระบรมธาตุ (ตั้งอยู่ที่ผึ่งทุ่งฯ) นั้นท่านได้พบพระเครื่องส่วนหนึ่งที่กรุวัดพิกุลเป็นจำนวนมากกว่า 500 องค์ และในจำนวนนั้นยังได้แจกจ่ายคัดองค์งามๆ ให้กับผู้สนใจไปก็มาก และจากพระที่เหลือนั้นเอง ท่านก็ได้นำไปบรรจุไว้ในเจดีย์ (สร้างขึ้นมาใหม่) พร้อมด้วยพระพุทธรูปอีกกว่า 20 องค์ ไว้ที่วัดกัลปพฤกษ์หรือวัดลานดอกไม้ อันเป็นถิ่นกำเนิดของท่าน เมื่อไม่นานมานี้เอง เจดีย์ที่อดีตเจ้าอาวาสวัดพระบรมธาตุสร้าง และบรรจุของล้ำค่าไว้กว่า 50 ปี แล้วที่วัดกัลปพฤกษ์หรือวัดลานดอกไม้นั้น ได้ถูกปิดเงียบมาจนถึงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2514 นี้ จึงได้ถูกคนร้ายกลุ่มหนึ่ง (จัดเป็นขบวนการลอบลักกว่า 10 คนขึ้นไป) ลอบเข้าไปเจาะเจดีย์และได้พระพุทธรูปกว่า 20 องค์ไป (ต่อมาภายหลังทราบว่าเป็นพระพุทธรูปศิลปแบบลพบุรี, พระอู่ทองยุคต้น, พระพุทธรูปประเภทกำแพงฯ, และอยุธยา และที่ทำเป็นองค์เล็กๆ ขนาดกว่า 1 นิ้ว สร้างเป็นเนื้อทองคำแบบรัตนฯ อีกหลายองค์รวมอยู่ด้วย)

เรื่องนี้กว่าจะมารู้กันว่าเจดีย์ที่หลวงพ่อวิเชียรสร้างไว้ได้ถูกคนร้ายลอบเจาะเสียแล้ว ก็เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2514 ท่านเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน จึงได้เรียกประชุมคณะกรรมการวัดกว่า 30 คน (รวมทั้งข้าราชการในจังหวัดด้วย) ได้สำรวจเจดีย์แล้วจึงรู้ว่าภายใต้เจดีย์นั้นยังมิได้ถูกขุด จึงมีมติให้เปิดกรุขุดลงไปอีกชั้นหนึ่ง ณ ใต้เจดีย์นั้นก็ได้พบไหดิน (คล้ายหม้อ) ขนาดกว้างกว่าศอก ภายในบรรจุไว้ด้วยพระเครื่องยอดนิยมทุ่งเศรษฐีประมาณกว่า 200 องค์ขึ้นไป เป็นพระซุ้มกอพิมพ์กลาง มากเป็นร้อยและเป็นพระเม็ดขนุนกับพระกลีบจำปาอีกกว่า 20 องค์

พระทั้งหมดตกอยู่ในสภาพชำรุดเสียหายประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ส่วนที่เหลือมีความงามพอสมควรโดยมีทั้งพระสีแดง พระสีเหลือง พระสีเขียว (เขียวคราบเหลือง) ทั้งเนื้อและผิวนับว่างดงามกว่าพระที่พบในทุ่ง ฯ เสียอีก และจากพิมพ์กับเนื้อดังกล่าวนี้เอง ทั้งผู้เขียนและมากท่านต่างก็ต้องลงความเห็นกันว่า นั่นคือพระเครื่องของกรุ "วัดพิกุล" ที่ถูกเคลื่อนย้ายกรุมาบรรจุไว้ที่นี่นั่นเอง

เพื่อให้เรื่องราวกระจ่างขึ้น ผู้เขียนจึงขอนำตอนหนึ่งจากเรื่อง "พระซุ้มกอ" ซึ่งผ่านสายตาท่านไปแล้ว ได้กล่าวแนะนำวัดพิกุลกรุซุ้มกอที่มีชื่อเสียงมาก ไว้ด้วยข้อความตอนหนึ่งว่า.......,

"วัดพิกุล" เป็นวัดหนึ่งซึ่งอยู่ในอาณาบริเวณทุ่งเศรษฐี (วัดร้าง) เป็นวัดเดียวที่มีชื่อเสียงมากในเรื่องพระเครื่องในสกุลทุ่งเศรษฐี เช่น พระซุ้มกอ, พระเม็ดขนุน, พระว่านหน้าทอง

และแม้กระทั่งพระนางกำแพง พระเครื่องกรุนี้นอกจากจะเนื้อนุ่มจัดแล้ว เรื่องพิมพ์ขององค์พระเท่าที่ปรากฏแต่ละแบบมักอ่อนไหวสมส่วนงามหาที่ติมิได้ แต่ละองค์จะคงไว้ซึ่งศิลปของสุโขทัยเต็มอิ่มและบริสุทธิ์ทีเดียว

พระเครื่องฯ กรุนี้ได้ถูกเปิดภายหลังจากกรุวัดพระบรมธาตุได้เปิดแล้วเพียงไม่กี่ปี พระเครื่องที่ขุดพบเท่าที่ทราบก็มีพิมพ์ต่าง ๆ ในสกุลทุ่งแบบเช่นเดียวกับกรุวัดพระบรมธาตุนั่นเอง.....กับ "พระสมชาย นันทิโย" แห่งวัดเสด็จ จังหวัดกำแพงเพชร ได้เล่าให้ผู้เขียนฟังว่าสมัยก่อนบรรดา "มือขุด" ของเก่า ถ้าลงจ่อมขุดกันที่ใดแล้ว หาได้สนใจกับพระเครื่องไม่ ที่ต้องการคือทรัพย์ในดิน ประเภทลายคราม แก้วแหวน เงิน ทอง หรือพระพุทธรูปมากกว่า จะมีสนใจพระเครื่องบ้างก็แต่พระเนื้อชินเท่านั้น ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะพระเนื้อชินจัดอยู่ในประเภทคงกระพัน และเหมาะสำหรับการติดตัวไปมารักษาง่ายก็อาจเป็นไปได้ ด้วยเหตุนี้กระมังปัจจุบันพระพิมพ์เอก ๆ เช่น พระซุ้มกอก็ดีหรือพระเม็ดขนุน, พระพลูจีบ, พระเปิดโลกหรือแม้กระทั่งนางกำแพง ซึ่งเป็นเนื้อดินจึงยังพอมี ส่วนประเภทเนื้อชินกลับมีน้อยหรือบางพิมพ์ก็ไม่พบเอาเลยทีเดียว

บรรดานักขุดทรัพย์ในดินสมัยนั้นเมื่อขุดไปพบพระเครื่องเนื้อดิน และชินก็นำขึ้นจากกรุมาเลือก เมื่อไม่สนใจก็ปล่อยทิ้งหรือไม่ก็โรยไว้ทั่วบริเวณนั้นและจากการไม่สนใจนี่เอง จึงทำให้ผู้ขุด สมัยนี้มักจะเจอพระเครื่องอยู่กระจัดกระจายทั่วไปในลานทุ่งเป็นหย่อม ๆ ทั่วทุ่ง

การขุดค้นพระเครื่อง ได้เป็นไปอย่างจริงจัง เมื่อ พ.ศ. 2470 ใครใคร่ขาย-ขาย และใครใคร่แจก-ก็แจกกัน โดยไม่หวงหรือมาห่วงจะต้องถูกตำรวจจรวบอย่างสมัยนี้ เล่ากันว่าสมัยนั้นนักขุดพระทุ่ง ๆ ฝีมือฉมังกันนักก็ต้อง นางจันกับนางทองมา (ปัจจุบันยังมีชีวิตอยู่ที่ฝั่งนครชุม) ขุดตะลุยตะทั้งวัดพิกุลไปจนกรุฤาษี เห็นพระทุ่งงามจนชินตาระหว่างขุดถ้าลงเจอพระเพียงองค์เดียวก็เป็นอันกางร่มได้ เพราะนั่นย่อมแสดงว่ารอบ ๆ เนื้อที่นั้น ไม่ว่าทิ่มจอบไปตรงที่ไหนก็ต้องเจอพระพิมพ์ต่าง ๆ ทุกครั้งโดยเฉพาะพระซุ้มกอด้วยแล้วของวัดพิกุลงามพิลึก แต่ไม่มีใครนิยมเหมือนพระกำแพงเขย่ง (พระเม็ดขนุน) พระซุ้มกอที่มีผู้พบในบริเวณวัดพิกุลครั้งนั้นคือ พระซุ้มกอพิมพ์ใหญ่ พิมพ์กลางและซุ้มกอกรุนี้ยังคงมีผู้ทำการขุดค้นกันต่อมาอีกจนกระทั่งถึง พ.ศ. 2507 บรรดานักขุดทั้งหลายแหล่แม้กระทั่งโต้โผใหญ่ที่ว่าจ้างขุดได้พากันเอือมระอาเลิกขุดไป เพราะบางทีทนขุดอยู่ตั้ง 2 เดือนเต็ม ๆ เขาเหล่านั้นก็ยังไม่ได้ซุ้มกอจนองค์เดียวราวกับเป็นการเตือนให้รู้ว่าพระทุ่งเศรษฐีของวัดพิกุลคงจะหมดกรุเสียแล้วเป็นแน่ เพราะหลังจากวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2512 ซึ่งมีผู้พบพระซุ้มกอพิมพ์กลางจากนี้อีกเพียง 4 องค์แล้วของดีจากกรุวัดพิกุล ก็ไม่เคยมีผู้ใดได้พบกันอีกเลยตั้งแต่นั้นมา

จากเรื่องดังกล่าวนี้เอง ได้แสดงให้เห็นว่าระหว่างที่ท่านอดีตเจ้าอาวาสวัดพระบรมธาตุ "หลวงพ่อวิเชียร โมฬี" ยังมีชีวิตอยู่นั้น พระในลานทุ่งเศรษฐีโดยเฉพาะกรุวัดพิกุลด้วยแล้ว ยังมีอยู่กลาดเกลื่อนทีเดียว ส่วนพระซุ้มกอซึ่งพบที่เจดีย์วัดลานดอกไม้ หรือวัดกลับพฤกษ์นั้น โดยมากมักจะไม่ค่อยงาม ทั้งนี้อาจเป็นเพียงส่วนหนึ่งซึ่งเหลือจากคัดเลือกองค์สวยออกไปแล้วก็ว่าได้

เขาว่าตอนกรุแตกใหม่ ๆ พอทางวัดประกาศให้เช่าองค์ละ 100 บาท ไม่ว่าจะเป็นเม็ดขนุน หรือพระซุ้มกอก็ตาม คนที่ไหวทันก็เช่าตุนกันคนละ 5 องค์ 10 องค์ ที่ไม่แน่ใจกลัวจะโดนเก๊ก็ยืนดูเฉย ๆ ชาวบ้านบางคนไม่มีเงิน แต่อยากจะได้พระใจแทบขาด ทางวัดยอมให้เชื่อเอาพระ

ไปก่อนแล้วผ่อนส่งภายหลัง แต่พกไปบ้านนำออกอวดเมียกลับโดนตวาดว่าฤกษ์ขาดมาแล้ว ถึงกับรีบห้อเอาพระมาคืนที่วัดก็มี แต่ภายหลังผู้คนเฮโลไปขอเช่าพระนั้นด้วยราคาเป็นพัน ๆ ทั้งชาวบ้านและพระก็แทบเป็นลมเอาทีเดียว!

น่าเสียดายแทนวัด ไม่รู้ว่าใครใช้เล่ห์มหาอุดหยุดราคาพระซุ้มกอไว้เพียง 100 บาท มิฉะนั้นรายได้อันควรจะได้ ก็คงช่วยสร้างโบสถ์หรือศาลาได้อย่างสบาย ๆ ทีเดียว เพราะจะสังเกตได้ว่าภายหลังได้มีชาวบ้านนำพระไปอวดนักเลงพระในเมืองแล้ว ทั้งนักเลงพระและผู้สนใจก็พุ่งเข้าสู่วัดกัลปพฤกษ์จนถนนสายนั้นฝุ่นตลบไปทั้งวัน จึงเป็นเหตุให้ราคาเช่าซึ่งเดิม 100 บาท (วัดให้เช่าหมดแล้วก่อนผู้คนจะเฮโลไปภายหลัง) ได้กลายเป็น 1,000-1,500-2,500-3,000 จนถึง 4,000 บาท ภายใน 7 วันเท่านั้น นั่นเป็นราคาพระซุ้มกอ ส่วนพระเม็ดขนุนราคาเกือบเหยียบหมื่นทีเดียว

พุทธลักษณะพระกรุเคลื่อนที่

พระเครื่องทั้งหมดซึ่งพบจากเจดีย์สร้างใหม่นั้น จากจำนวนพระ 200 กว่าองค์แบ่งแยกเป็นพระพิมพ์เก่า ๆ ได้ดังนี้

1. พระเม็ดขนุน ประมาณ 15 องค์
2. พระกลีบจำปา ประมาณ 10 องค์
3. พระซุ้มกอพิมพ์กลาง ประมาณ 150 องค์
4. พระซุ้มกอพิมพ์เล็ก ประมาณ 20 องค์
5. พระซุ้มกอพิมพ์ขนมเปี๊ย ประมาณ 20 องค์
6. พระซุ้มกอพิมพ์คะแนน ประมาณ 3 องค์

ทั้งหมดนี้นับเป็นพระอันดับ 1 จากลานทุ่งเศรษฐี ซึ่งเป็นที่นิยมและหายากยิ่งในปัจจุบัน ผู้เขียนจะขอกล่าวลักษณะพอเป็นสังเขปไว้ดังนี้

1. พระกำแพง "เม็ดขนุน" มีสีแดง, สีเหลือง, กับสีเขียว เป็นพระพิมพ์เดียวกับที่เห็นโดยทั่ว ๆ ไป สีเหลืองเนื้อค่อนข้างนุ่มสีแดงเนื้อค่อนข้างแกร่ง ส่วนสีเขียวจะปรากฏคราบเหลืองเกาะหุ้มแน่นอีกชั้นหนึ่ง (คล้ายกับพระลำพูนเขียว) และจากการที่พบพระพิมพ์นี้น้อย จึงเป็นเหตุหนึ่งที่เข้าใจกันว่าพระพิมพ์นี้ได้ถูกคัดไว้ก่อนลงกรุบ้างแล้ว ส่วนที่พบเพียง 10 กว่าองค์นี้ จึงเป็นพระที่ขาดความงามไป

2. พระกำแพง "กลีบจำปา" พระพิมพ์นี้ถ้าไม่สังเกตกันจริง ๆแล้ว มากท่านทีเดียวจะดูเป็นพระเม็ดขนุนไปก็ได้ เพราะทั้งเนื้อและพิมพ์ใกล้เคียงกันมาก ข้อสังเกตได้คือ พระกลีบจำปาทุก ๆ องค์จะเจียนข้าง ด้านหลังแบนราบและบางกว่า (พระเม็ดขนุนด้านหลังจะอูมกว่า) นอกจากนั้นพุทธลักษณะการลีลาก็ออกจะแข็งไปหน่อย จำนวนพระที่ได้สำหรับพิมพ์ไม่เกิน 10 องค์กับมีเพียง 2 สีคือเหลืองกับแดงเท่านั้น

3. พระกำแพงซุ้มกอ "พิมพ์กลาง" นับว่าพิมพ์นี้ออกจะขึ้นจากกรุมากกว่าทุก ๆ พิมพ์ทีเดียวประมาณว่าได้กว่าร้อยองค์ขึ้นไป (มีชำรุดกว่า 20%) ลักษณะของพิมพ์ค่อนข้างใหญ่ (ตรงกับ

กรุเก่าวัดพิกุลทุกอย่าง) และหนากว่าของวัดอื่นๆทั้งหมด (บางองค์ก็ตัดเรียบบ้างยื่นออกไปเป็นทรงกลมคล้ายพิมพ์ขนมเปี๊ยใหญ่ก็ได้) สีมีเหลืองกับแดงเท่านั้น

4. พระกำแพงซุ้มกอ "พิมพ์เล็ก" สำหรับพิมพ์นี้มีส่วนคล้ายกับพิมพ์กลางทุกอย่าง ผิดอยู่ก็แต่เพียงพิมพ์จะตื้นสักหน่อย การตัดส่วนคงมีทั้งแบบตัดตามรูปพระกับชนิดมีปีกออกคล้ายพิมพ์ขนมเปี๊ยด้วย จำนวนขึ้นจากกรุไม่มากนักจึงทำให้บางท่านที่ขาดความสังเกต จะดูเป็นพิมพ์กลางไปก็ได้

5. พระกำแพงซุ้มกอ "พิมพ์ขนมเปี๊ย" พระพิมพ์นี้หากกรุไม่แตกเราก็คงจะหาชมกันได้ยากทีเดียว ความงามของพิมพ์อยู่ในระดับปานกลาง ลักษณะพิเศษคือจะมีปีกเป็นพื้นฐานทรงกลมโดยมีองค์พระ (ในแบบเดียวกับพิมพ์เล็ก) ลอยอยู่บนพื้นปีกดังกล่าว ลักษณะของพระเช่นนี้นักเลงพระทั่วๆไปจึงขนานนามว่าพิมพ์ขนมเปี๊ย (คล้ายขนมเปี๊ย) สำหรับด้านหลังมักจะมีลายมือปรากฏอยู่ด้วยทุกองค์ ส่วนสีคงมีเพียงแดงกับสีเหลืองเท่านั้น

6. พระกำแพงซุ้มกอ "พิมพ์คะแนน" ออกจะเป็นรายการพิเศษสักหน่อย ที่พระกรุนี้มีซุ้มกอขนาดจิ๋วเพิ่มขึ้นมาอีกเพียง 3-4 องค์เท่านั้น ถ้าพิจารณาโดยทางพิมพ์แล้ว จะสังเกตได้จากด้านปีกทั้งสองข้างจะมีเส้นแฉกรัศมีค่อนข้างหนา และลวดลายกนกระดับตอนกลางองค์จะไม่ปรากฏ อย่างเช่นพิมพ์กลางเลย คงมีแต่เส้นแฉกรัศมีตลอดทั้งสองข้างเท่านั้น ขนาดองค์พระจะเล็ก ว่าพิมพ์เล็กลงไปอีกนิดหน่อย

พระเครื่องทั้ง 6 พิมพ์ ที่ได้จากกรุเคลื่อนที่ ณ เจดีย์วัดกัลปพฤกษ์นี้พระทุกๆองค์จะมีขี้กรุคราบฝ้าเกาะอยู่เพียงบางๆ แต่ได้แสดงความเก่าไว้ให้เห็นด้วยความแห้งของเนื้อพระ และพระทั้งหมดมักจะปรากฏคราบราดำเป็นดวงเล็กใหญ่อยู่ทั่วไปทุกองค์เหมือนเช่นกับพระกรุเก่าทุกประการ

บัดนี้ท่านก็ได้ทราบพระกรุเคลื่อนที่จากลานทุ่งเศรษฐีมาโดยตลอดแล้ว โอกาสที่เราจะพบกับพระเครื่องชั้นสูงเช่นนี้จะไม่มีอีกแล้ว ปัจจุบันจะเช่าพระซุ้มกอพิมพ์กลางได้ในราคาอย่างสูงก็ไม่เกิน 8,000 บาท และถ้าจะหาไว้เพื่อใช้ ซึ่งไม่ค่อยงดงามนักท่านก็อาจจะใช้เงินเช่าได้เพียงไม่เกิน 4,000 บาท การเช่าพระย่อมขึ้นอยู่กับความไม่ประมาท เพราะเป็นที่รู้ๆกันอยู่แล้วว่าที่ไหนมีดี มีผู้ต้องการกันมาก ที่นั่นก็ย่อมมีของปลอมร่วมด้วยทุกครั้ง สำหรับพระเม็ดขนุนองค์งามๆจะต้องใช้เงินเช่าถึง 10,000 บาทกว่าขึ้นไป และผู้เขียนคาดว่าโอกาสเช่นนี้จะไม่มีอีกเลย การมีเงินของท่านอาจหมดความหมายเมื่อทุกคนต่างก็จะหวง และของเหล่านี้ก็จะแพงอย่างบอกไม่ถูกทีเดียว เมื่อกรุเคลื่อนที่สงบแล้ว

พระเครื่องอันดับสูงหรือพระซุ้มกอ "เจ้าพ่อแห่งลานทุ่งเศรษฐี" นี้ ความเกรียงไกรในด้านพุทธคุณได้กึกก้องมานานแล้ว ยิ่งเป็นกรุวัดพิกุลด้วยแล้วนับว่าเป็นพระที่เลิศอยู่ในวงการซึ่งหาได้ยากยิ่ง จึงเป็นนิมิตอันเจิดจ้าให้กับนักเลงพระอีกครั้งหนึ่ง หรืออาจจะเป็นครั้งสุดท้ายก็ได้ สำหรับพระเม็ดขนุน! พระซุ้มกอกรุวัดพิกุล! ที่เคลื่อนที่ออกมาพบกับท่านอย่างคาดไม่ถึงทีเดียว

พระกำแพงเม็ดขนุน “พิมพ์ใหญ่”

นี่คือพระเม็ดขนุนสีแดงกรุเก่าซึ่งถูกใช้ไปบ้างเล็กน้อย ภาพนี้ขยายใหญ่(องค์จริงขนาด 1.6คูณ3.9 ซม.)

พระเครื่องฯ จาก "ทุ่งเศรษฐี" กรุปฐมฤกษ์ "วัดพระบรมธาตุ" สร้างเมื่อ พ.ศ. 1900 โดยกษัตริย์สุโขทัย "พระมหาธรรมราชาลิไทย" พุทธคุณ-มหานิยม, โชคลาภ, แคล้วคลาด, คงกระพัน

พระกำแพงฯ "เม็ดขนุน"

ในกระบวนการพระทุ่งเศรษฐีด้วยกันแล้ว เมื่อระยะ 40 ปีก่อนนั้น "พระกำแพงเขย่ง" ได้ถูกยกย่องเป็นพระยอดขุนพลผู้ยิ่งใหญ่ของกรุทุ่งเศรษฐีกันทีเดียว แต่มาปัจจุบันนี้เรารู้จักกันในนามว่า "พระเม็ดขนุน" ซึ่งเป็นยอดพระลีลาที่มีอิทธิพลในด้าน "พิมพ์" ออกไปหลายหัวเมืองในสมัยหลัง

ตามหลักฐานจากหลักศิลาจารึกควบคู่กับใบลานเงิน ซึ่งพบจากในกรุวัดพระบรมธาตุที่ฝั่งนครชุมนั้น นับเป็นข้อมูลชี้บ่งให้รู้ว่า พระเครื่องต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งพระกำแพงเม็ดขนุนที่พบในกรุวัดพระบรมธาตุเมื่อ 100 กว่าปีมาแล้วนั้น ผู้สร้างก็คือพระมหาธรรมราชาลิไทย กษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัย ซึ่งผักใฝ่ในด้านการศาสนามากกว่าการทหาร เป็นผู้สร้างบรรจุไว้รวมกับพระบรมธาตุเมื่อ 600 กว่าปี และต่อไปนี้คือเรื่องราวของพระกรุทุ่งเศรษฐีซึ่งเป็นพระยอดนิยมอีกพิมพ์หนึ่งซึ่งท่านจะได้ทราบเป็นอันดับต่อไป........

"พระเม็ดขนุน" เป็นพระเครื่องที่ถูกเปิดกรุออกมาพร้อมกับ "พระซุ้มกอ" ซึ่งอยู่วัดเดียวกันนั่นเอง จึงไม่มีปัญหาใด ๆ ที่ผู้เขียนจะคุยไปถึงเรื่องอดีตอีกต่อไป เพราะได้กล่าวไว้แล้วอย่างมากมายไว้ในขบวนการพระทุ่งเศรษฐี และจากเรื่อง "พระซุ้มกอ" ไปแล้ว

อันที่จริงแล้ว "พระเม็ดขนุน" นี้ก็คือ "พระกำแพงเขย่ง" ที่ขึ้นชื่อลือชากันยิ่ง เมื่อสมัยโน้นนั่นเอง พระเม็ดขนุนเมื่อ 40 กว่าปีนั้น นับว่าเป็นขุนพลผู้ยิ่งใหญ่ของขบวนการพระทุ่งเศรษฐีเอาทีเดียว และก็เกือบจะพูดได้เลยว่าน้อยรายนักที่จะรู้จักกับ "ซุ้มกอ" (เดิมมีน้อย) ตราบจนกระทั่ง พ.ศ. 2470 เรื่อยมาจึงได้มีผู้พบพระซุ้มกอ ที่วัดพิกุล กรุฤาษี, ฯลฯ อีกจำนวนมาก นั่นแหละ ตำแหน่งยอดขุนพลของพระเครื่องในลานทุ่งเศรษฐี อันได้กับพระเม็ดขนุนมาก่อนนั้นจึงได้หลุดมาเป็นของพระซุ้มกอ จนกระทั่งทุกวันนี้

"พระเม็ดขนุน" หรือจะเรียกกันให้โก้อย่างเต็มคำว่า "พระกำแพงเม็ดขนุนทุ่งเศรษฐี" ก็ไม่ผิด แต่อย่าไปเหมาเรียกพระลีลา ไม่ว่าเล็ก-ใหญ่ หรือพระเมืองอะไรต่อเมืองอะไรที่เป็นแบบลีลาเยื้องก้าวแล้ว โมเมเรียกว่า "พระทุ่งเศรษฐี" เรียกอย่างนี้รับรองว่าผิดแน่ ๆ

พระเม็ดขนุนที่นิยมกันมาก คือประเภทที่ทำเป็นเนื้อดินผสมว่าน โดยมีทั้งสีเหลือง, สีแดง, สีเขียว (ส่วนสีดำ นั้นก็เคยมีผู้พบ แต่เป็นเรื่องที่หายากยิ่งพอ ๆ กับพระลำพูนดำทีเดียว)

พระเม็ดขนุนนี้ถ้าท่านไม่สังเกตกันจริงๆ แล้ว อาจจะดูเหมือนกันไปหมด ความจริงแล้วพระพิมพ์นี้มีด้วยกันถึง 3 ขนาด แต่อยู่ในลักษณะพิมพ์เหมือนกันทั้งหมด ขนาดของ "พิมพ์ใหญ่" ประมาณ 1 ครึ่ง คูณ 4 ซ.ม. "พิมพ์กลาง" 1 ครึ่ง คูณ 3.7 ซม. "พิมพ์เล็ก" 1 ครึ่ง คูณ 3 ครึ่ง ซ.ม. ทั้งนี้ขนาดกว้างหรือขนาดสูงของปีกองค์พระอาจใหญ่หรือเล็กไปอีกก็ได้เพราะด้านขอบของพิมพ์นั้น เวลากดพิมพ์ไม่มีการตัดให้สวยงามเหมือนเช่นพระอื่นๆ

นอกจากประเภทที่ทำด้วยดินผสมว่าน ดังได้กล่าวไปแล้วนั้น "พระเม็ดขนุน" ยังปรากฏว่ามีชนิดเนื้อชินเงิน และชนิดที่ทำด้วยว่านแล้วมีแผ่นทองเงินประกบหน้าไว้อีกด้วย และถึงแม้ว่าทั้งสองชนิดดังกล่าวนี้ จะเป็นที่นิยมรองลงมาจากเนื้อดินก็ตาม กลับเป็นพระที่หาได้ยาก และมีน้อยกว่าเนื้อดินเสียอีก

โดยทางพุทธลักษณะของพระเม็ดขนุนนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นต้นศิลปแบบลีลาของพระเครื่องในลักษณะนี้ก็ว่าได้ มิฉะนั้นแล้วชาวบ้านครั้งกระโน้นก็คงไม่เรียกว่า "พระกำแพงเขย่ง" เป็นแน่ อีกประการหนึ่งเราอาจจะเห็นพระเครื่องที่สร้างลีลาแบบนี้จากเมืองอื่นๆ เช่น "พระกำแพงหลังเข็ม" จังหวัดสุพรรณ "พระกำแพงกล้วยตาก" สวรรคโลก หรือ "พระกำแพงวังหิน" จังหวัดพิษณุโลก ฯลฯ เหล่านี้ก็แสดงให้เห็นถึงอิทธิพระลีลาเม็ดขนุนของทุ่งเศรษฐี จังหวัดกำแพงเพชรได้เป็นอย่างดี เพราะถึงแม้ว่าพิมพ์และขนาดจะผิดไปบ้างก็ตาม คนสมัยก่อนก็ยังต้องใช้คำว่า "พระ-กำแพง"...,(หมายถึงกำแพงเพชร) ให้เกียรตินำหน้าพระลีลาของเมืองอื่นๆ ไว้ดังกล่าวแล้ว

พระเม็ดขนุนสร้างเป็นพระปางลีลาเอี้ยวไปทางด้านซ้าย (พระที่ขึ้นจากกรุทุ่งเศรษฐีส่วนมากมักจะหันซ้าย) เป็นพระเครื่องสมัยสุโขทัยศิลปแบบกำแพงเพชร ที่สังเกตได้ง่ายก็คือ พระเศียรค่อนข้างโต ช่วงไหล่กว้าง พระพิมพ์นี้ประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ค่อนข้างตื้นขาดรายละเอียดในด้านความงาม (ดูภาพประกอบ) และน้อยองค์เหลือเกินที่เราจะเห็นว่ามีการสับปีกด้านข้างอย่างพระซุ้มกอ ส่วนมากทีเดียวเราจะเห็น พระเม็ดขนุนมีปีกยื่นแผ่ออกอย่างไม่เป็นระเบียบ บางองค์จะพบว่ามีลายมือและรอยเล็บจิกที่ก้นแบบพระรอด (มีน้อยปลอมมาก) สำหรับด้านหลังส่วนมากมักจะอูมนูนและเป็นแบบราบซึ่งไม่ค่อยจะเรียบร้อยนัก

เนื้อของพระเม็ดขนุนค่อนข้างแกร่งกว่าเนื้อพระซุ้มกอ สิ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือจะมีว่านดอกมะขามดวงแดงๆ เล็กบ้างใหญ่บ้าง ลอยให้เห็นโดยเฉพาะพระเนื้อสีเขียวด้วยมักจะมีคราบเหลืองเกาะหุ้มไว้อีกชั้นหนึ่งด้วย

เรื่องชื่อของพระพิมพ์นี้ก็เช่นกัน มากท่านทีเดียวอาจสงสัย ทั้งนี้เพราะลักษณะของพระนั้นเอง ชื่ออันพิลึกชอบกลจึงเกิดขึ้นเช่นกัน พระกำแพงผักดาบ, พระพลูจีบและกำแพงขาโต๊ะ ฯลฯ ต่างก็ล้วนแต่เอาชื่อของพืชบ้าง, ดอกไม้บ้าง, วัตถุเครื่องใช้บ้าง, แต่ละอย่างล้วนแต่สิ่งที่เคยเห็นจากยุคนั้นถูกนำมาเป็นชื่อพระเครื่องเกือบทั้งสิ้นซึ่งแต่ละชื่อก็ใกล้เคียงกับลักษณะพระมากทีเดียวเช่น "พระเม็ดขนุน" นี้ ถ้าไม่คิดอะไรกันมากแล้วจัดเป็นการเหมาะอยู่ (เม็ดขนุนลักษณะผ่าซีก) จึงนับว่าเป็นเรื่องที่ไม่ต้องมาอธิบายกันให้ยืดยาว อย่างเช่นชื่อพระสมัยนี้ว่ากันเสียโก้ แต่เมื่อมาอยู่กับผู้เช่าแล้วกลับเรียกว่าพระวัดโน้นวัดนี้เท่านั้นเอง (ถ้าท่านยังสงสัยว่าคล้ายกับเม็ดขนุนโปรดดูภาพประกอบ)

เป็นที่รู้ๆ ว่ากันอยู่แล้วว่า พระเม็ดขนุนพบครั้งแรกที่กรุพระบรมธาตุ ต่อมาประมาณ

พ.ศ. 2470 พระพิมพ์นี้ก็ได้มีขุดพบอีกที่กรุวัดพิกุลและจากเนินดินบริเวณทุ่งฯ กับชายทุ่งอีกมาก จนถึงพ.ศ. 2495 บรรดานักขุดพระผู้พึงปรารถนาอยากได้พระเม็ดขนุนยิ่งนัก (เพราะราคาดี) ต่างก็ได้แต่ส่ายหัวว่าพระไม่มี หรือจะให้นับเวลาตั้งแต่พ.ศ. 2495 ถึงพ.ศ. 2515 นี้แล้ว สามารถคำนวณพระเม็ดขนุนขึ้นจากลานทุ่งเศรษฐีได้ก็ไม่เกิน 30 องค์ แหละ พระในจำนวนนี้มิใช่จะดีไปหมดก็หาไม่ บ้างก็หักบิ่นมาแต่ลานทุ่งเลยก็หลายองค์

สำหรับพระเม็ดขนุนเนื้อชิน ปรากฏว่าพระขึ้นจากบริเวณนครชุมไม่มากนัก ข่าวพระแตกกรุนับแต่ปี 2500 ผ่านไปแล้ว พระเม็ดขนุนเนื้อชินกลับไปพบที่ฝั่งจังหวัดก็มี เช่น เมื่อ พ.ศ. 2505 ได้ที่กรุวัดอาวาสน้อยเพียงไม่กี่องค์ เป็นพระเนื้อชินที่ยังมีปรอทจับติดผิวอยู่ขาววับแต่ลักษณะค่อนข้างแข็ง เนื้อชินเทไว้บางมากด้านหลังเป็นแอ่งมีลายผ้าปรากฏไว้ทุกองค์ การเทพระให้บางอย่างพระกรุนี้ถ้ามองกันเผิน ๆ แล้วเหมือนพระที่พวกมือผีนิยมทำกันทีเดียว เมื่อหวนไปดูพระเม็ดขนุนทางฝั่งทุ่งที่เป็นเนื้อชินบ้างแล้ว จะเห็นว่าลักษณะงามผิดกันมาก (ใกล้เคียงกับเนื้อดิน) พระฝั่งทุ่งนี้ผิวค่อนข้างดำและมีไขขาวจับบาง ๆ อีกชั้นหนึ่ง ส่วนด้านหลังบางองค์เป็นแบบตัน และเว้าลึก เช่นเดียวกับของกรุวัดอาวาสน้อยดังกล่าว

ในระหว่างปี 2505 ถึง พ.ศ. 2508 ฤดูแล้งนั้นเอง บนผืนแผ่นดินของทุ่งเศรษฐีจะแออัดไปด้วยนักขุดอาชีพและไม่อาชีพ (ขุดดินธรรมดา ๆ บนพื้นราบที่ไม่มีโบราณสถาน) ทุก ๆ วัน และทุก ๆ คนต่างเพียงปรารถนาอยากจะได้พระซุ้มกอหรือไม่ก็พระเม็ดขนุน สักองค์ก็นับว่าดีถมไปแล้ว เพราะบางคนบอกว่าตั้งแต่ขุดพระมาปีแล้วปีเล่า ยังไม่เคยได้ยอดพระทั้ง 2 เลยสักครั้ง นอกเสียจากพระกลีบบัวและพระนางกำแพงเท่านั้นเอง

ในระยะที่ว่านี้ถ้าใครได้พระชั้นยอดทั้ง 2 พิมพ์ ผู้นั้นนับว่าโชคดียิ่งนัก เพราะถ้าเป็นพระงามสวยก็มีหวังได้เงินเป็นหมื่นทีเดียว และก็เป็นมุมกลับกันในระหว่างบรรดานักขุดพระที่ร่วมสัมมนาผืนแผ่นดินอยู่แถบนั้น ถ้าใครไม่เคยได้พระนางกำแพงสัก 20 องค์ละก้อ นับว่าคนนั้นซวยเอาการทีเดียว เพราะในระยะเวลา 15 ปี ที่ผ่านไปนี้ทั้งพระนางกำแพง และพระกำแพงกลีบบัวที่ขุดพบได้ประมาณกว่าหมื่นองค์ขึ้นไปทีเดียว

คราวนี้ลองหันมาพูดถึงราคาเช่าดูบ้าง บางท่านจะอาจเดาได้ทันทีเลยว่า พระกำแพงเม็ดขนุนหรือพระซุ้มกอยอดพระทุ่งเศรษฐีทั้ง 2 องค์นี้ ย่อมจะต้องมีราคาสูงกว่าพระทุ่ง ฯ ทั้งหมดแน่ ๆ เพราะนอกจากจะเป็นของที่หาได้ยากแล้ว ยอดพระทั้ง 2 พิมพ์นี้ ยังเป็นพระเครื่องที่มหาชนส่วนมากมักรู้จักและนิยมกันยิ่งแล้ว เล่ากันว่า เมื่อ พ.ศ. 2495 ในระยะนั้นราคาเช่าพระซุ้มกอยังไม่ถึงพันบาท (ยังไม่เป็นที่นิยมกัน) แต่พระเม็ดขนุนหรือที่นักเลงพระในตอนนั้น มักนิยมเรียกกันว่า "พระกำแพงเขย่ง" เนื้อดินนั้น นอกจากจะเริ่มหาได้ยากแล้ว ราคาเช่ายังอาจต้องใช้เงินถึง 3,000 บาท ต่อหนึ่งองค์ทีเดียว

นั่นแสดงให้รู้ว่า พระกำแพงเม็ดขนุนมีอิทธิพลสูงยิ่งหรือพูดง่าย ๆ ก็คือ เป็นยอดขุนพลของพระทุ่ง ฯ ทั้งหมดในระยะนั้น แต่เมื่อถึง พ.ศ. 2505 พระซุ้มกอซึ่งอยู่ในอันดับต่ำกว่าพระเม็ดขนุนนั้น กลับไล่อันดับขึ้นมาขนานคู่กับพระเม็ดขนุนอย่างคาดไม่ถึง และก็ด้วยเหตุนี้เองที่ทำให้พระเม็ดขนุนต้องตกอันดับยอดขุนพลไป ซึ่งจะสังเกตการเคลื่อนได้จากตารางเช่าพระทั้ง 2 ได้ดังต่อไปนี้

พระกำแพงเม็ดขนุน

พ.ศ. 2495	ราคา 2,000- 3,000	บาท
พ.ศ. 2500	ราคา 5,000- 6,000	บาท
พ.ศ. 2505	ราคา 6,000- 9,000	บาท
พ.ศ. 2509	ราคา 9,000-13,000	บาท
พ.ศ. 2513	ราคา 15,000-18,000	บาท
พ.ศ. 2515	ราคา 20,000-25,000	บาท

พระกำแพงซุ้มกอ

พ.ศ. 2495	ราคา 800 -1,000	บาท
พ.ศ. 2500	ราคา 2,000 -4,000	บาท
พ.ศ. 2505	ราคา 6,000 -9,000	บาท
พ.ศ. 2509	ราคา 10,000-15,000	บาท
พ.ศ. 2513	ราคา 20,000-30,000	บาท
พ.ศ. 2515	ราคา 30,000-40,000	บาท

ซึ่งความทั้งหมดนี้เป็นราคาเช่าที่ประมาณไว้ ซึ่งพระดังกล่าวอาจต่ำกว่าหรือสูงไปอีกบ้างก็เพียงเล็กน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือ พระทั้ง 2 พิมพ์นี้ จะต้องเป็นพระที่สวยจึงจะได้ราคาเป็นหมื่นขึ้นไป

ฟังราคาเขาเช่าพระกันในระยะนี้ นักเลงพระหน้าใหม่อาจท้อใจหรือไม่เชื่อก็ได้ และก็มีมากท่านทีเดียวถึงกับเสนอราคาไปยังผู้เขียนว่า ถ้าอย่างนี้จริง ๆ ละก้อ เขาขอออกให้เช่าเสียองค์ละ 5,000 เท่านั้น! แถมยังเน้นกลัวจะไม่เช่าจริงอย่างว่า....... แต่พอผู้เขียนได้เห็นของเลยต้องกลายเป็นผู้ไม่จริงไปจริง ๆ ทั้งนี้เพราะพระที่ว่านั้นเป็นของเก๊องค์เบ้อเล่อ แล้วจะให้ผู้เขียนทำเรื่องให้จริงขึ้นมาได้อย่างไร! (โปรดดูภาพที่นิยมกันอยู่ในวงการพระ)

เมื่อคุยกันมาถึงเรื่องพระเก๊แล้ว ผู้เขียนก็จะขอเล่าถึงพระเม็ดขนุน "สกุลผี" ต่อไปเสียเลย และก่อนอื่นถ้าท่านเกิดไปพบ พระเม็ดขนุนลักษณะต่อไปนี้ละก้อ จงเลี่ยงหนีโดยเร็ว!

ก. ทำเป็นรูปเม็ดขนุนจริง ๆ คือมีส่วนอมทั้งสองหน้า และมีรูปองค์พระทั้ง 2 ด้านเช่นกัน อย่างนี้เขาทำเก๊กันมานานแล้ว ซึ่งโดยทางเนื้อจะเป็นแบบดินเผาธรรมดา ๆ เรานี่เองเป็นพระที่ผิดทั้งพิมพ์และเนื้อ

ข. ทำเป็นแบบเรียวยาวและบาง ด้านหลังปรากฏลายมือแอ่งลึกถูกกดไว้เป็น 3 ขยักด้านหน้าเป็นรูปพระลีลา หน้าตาชัดแจ๋วทุกส่วน แถมบางองค์ยังปิดทองไว้ด้วย พระเก๊ชนิดนี้ข้อแรกจะเห็นว่าพิมพ์ผิด แต่โดยทางเนื้อแล้วใกล้เคียงมาก

ค. พระเม็ดขนุนเก๊ ตอนระยะหลัง ๆ ได้มีออกมาอีกมาก บ้างพิมพ์ถูกแต่เนื้อผิด บ้างเนื้อผิดใส่ว่านดอกมะขามโรยไว้เป็นดวงแดง ๆ จนเกินความจริง แต่พิมพ์ถูก!

พระเก๊ทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวนี้ ถ้าเป็นนักเลงพระแล้ว ก็ยังเป็นสิ่งที่ไม่น่ากลัว เท่ากับเก๊แบบนำเนื้อพระเก่าไปแกะ กับเก๊แบบเอาเนื้อเก่ากับเนื้อใหม่ตำผสมกันแล้ว อบผิวทำคราบซึ่ง

เป็นพระมือผีรุ่นล่าสุดในระยะ พ.ศ. 2512-13 นี้ จัดเป็นพระเก๊ที่เซียนเอง ก็จะต้องใช้สายตาและภูมิปัญญาของตนอย่างหนักทีเดียว สำหรับท่าน "ความไม่ประมาท" เท่านั้นที่ผู้เขียนขอกระซิบฝากไว้ เมื่อเกิดไปพบกับพระประเภทนี้เข้า

มากท่านทีเดียวกล่าวกันว่า พระกำแพงเขย่ง "เม็ดขนุน" นี้ ดีในทางโชคลาภมหานิยมเท่านั้น แต่นักธุรกิจผู้ชอบเผชิญภัย กลับกล่าวกันว่า "พระเม็ดขนุน" ก็มีพุทธคุณไม่ผิดอะไรกับพระรอด เพราะเขาได้ประสบการณ์มาแล้ว ทั้งในด้านมหานิยม แคล้วคลาดและคงกระพันอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม, "พระกำแพงเม็ดขนุน" ยอดขุนพลผู้ยิ่งใหญ่เมื่ออดีตจากลานทุ่งเศรษฐี เป็นพระเครื่องซึ่งกำเนิดขึ้นมา โดยกษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัย เป็นผู้สร้างไว้แต่อดีตกาลนั้น สิ่งที่ลบล้างในด้านพุทธคุณ อันทรงพลังและดังมาจนถึงยุคนี้ไม่ได้ก็คือ ความเป็นเอกทางโชคลาภมหานิยมดี สมกับนามพระทุ่งเศรษฐี ซึ่งดังก้องตลอดมาตราบเท่าทุกวันนี้

พระกำแพง "พลูจีบ"

เป็นพระเนื้อสีแดงพบที่กรุวัดพระบรมธาตุ (กรุเก่า) ภาพนี้ขยายใหญ่ (องค์จริงขนาด 1.4 คูณ 3.7 ซม.)

พระเครื่องฯ จาก "ทุ่งเศรษฐี" กรุปฐมฤกษ์ "วัดพระบรมธาตุ" สร้างเมื่อ พ.ศ. 1900 โดยกษัตริย์สุโขทัย "พระมหาธรรมราชาลิไท" พระพุทธคุณ, โชคลาภ, มหานิยม, แคล้วคลาด คงกระพัน

พระกำแพงฯ "พลูจีบ"

ในขบวนพระลีลา "สกุลทุ่งเศรษฐี" ยอดพระชั้นหนึ่งของจังหวัดกำแพงเพชร หรือที่เรียกกันมาแต่อดีตว่า "พระกำแพงเขย่ง" นั้น ลำดับได้เช่น พระเม็ดขนุน, พระว่านหน้าทอง, พระกำแพงขาว, และพระเชยคางข้างเม็ด ก็ดี .... พระลีลาในสกุลเดียวกันนี้ ยังมีอีกพิมพ์หนึ่งซึ่งปัจจุบันนี้หาชมได้ยากยิ่งนัก ทั้งท่วงทีลีลาก็แตกต่างกว่าพิมพ์อื่น ๆ มาก นั่นก็คือพระกำแพง "พลูจีบ" พระเครื่องอันดับ 1 อีกพิมพ์หนึ่งของกรุทุ่งเศรษฐี ซึ่งมีการลีลาเยื้องก้าวงามดุจ "หงส์เหิน" กระนั้น ....

เล่ากันว่า หลังจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ได้เสด็จคืนสู่พระนครแล้ว พระองค์ก็ได้นำพระเครื่องที่พสกนิกรทูลเกล้าถวายเนื่องจากการเสด็จประพาสกำแพงเพชร (พ.ศ. 2449) ครั้งนั้นออกแจกจ่ายให้แก่ข้าราชบริพารโดยถ้วนทั่ว....และในครั้งนั้นนั่นเองพระลีลาพิมพ์ชั้นหนึ่งมีพุทธลักษณะลีลาโย้หน้า ทรงยอดบนเรียวมนโค้งขนาดประมาณนิ้วก้อย ก็ได้ถูกพิจารณาถึงลักษณะของกันต่าง ๆ นานา ท้ายสุดพระพิมพ์นี้ก็ได้ถูกกำหนดชื่อออกมาโดยผีปากนักเลงพระในสมัยนั้นว่า "พระกำแพงพลูจีบ" ตั้งแต่ครั้งนั้น

ทำไมจึงเรียกว่า "พระพลูจีบ" (ดูภาพประกอบ) การที่ชื่อเช่นนี้ บางครั้งผู้เขียนเองก็ยังงงและตีความไม่ถึง แต่หากจะเอาเค้าลักษณะบางอย่างของพลูมาเทียบพอสังเขป แล้วก็อาจไม่ผิด เพราะสมัยนั้นการกินหมากกินพลูกำลังฮิตหนัก ขึ้นชื่อว่าเป็นชายชาตรีมีปากแล้วกินหมากไม่เป็นหรือโดนผู้หญิงจีบพลูส่งให้ชายแล้วปฏิเสธ ! คนอย่างนั้นนอกจากพ่อตาจะไม่เล่นด้วยแล้ว ยังจะต้องเป็นคนอาภัพรักเสียนี่กระไรในยุคนั้น

หมากพลูสมัยนั้นถือเป็นเครื่องต้อนรับแก่แขกผู้มาเยี่ยมบ้านสำคัญยิ่ง ถ้าไปบ้านไหนเจ้าของบ้านไม่ขยับเชี่ยนหมากส่งมาให้แล้ว ก็เป็นอันรู้ได้ว่าเจ้าของบ้านนั้น เขาไม่ปรารถนาต้อนรับเสียแล้วก็ว่าได้ จึงนับว่าหมากพลูเป็นของคนที่มีเกียรติและสำคัญยิ่งทั่วทุกครัวเรือนของคนไทยทั้งชายและหญิงในสมัยนั้นทีเดียว

การที่มีผู้มาตั้งชื่อพระลีลาทุ่ง ๆ พิมพ์นี้ว่า "พลูจีบ" เช่นนั้น เราอาจมองพระได้ 2 แง่คือ

ก. คนสมัยนั้นจีบพลูกินกันกระทันหัน มักจะใช้พับซ้อนกันเป็นรูปแบนยอดเรียวเล็ก (หมายถึงจีบกินแบบกันเอง) เมื่อดูพลูจีบแบบนี้แล้วนับว่ามีส่วนคล้ายกับพระมากทีเดียว

ข. จีบพลูแบบม้วนกลมแล้วพันด้วยเส้นสำลี จีบแบบนี้เพื่อไว้รับแขกถวายพระหรือเพื่องานใดงานหนึ่งมากกว่า ถ้าเราจะมองระหว่างพระพลูจีบแบบนี้เห็นจะแย่หน่อย จึงควรจะเป็นพลูจีบแบบ ก. มากกว่า (ของปลอมชอบทำแบบ ข. นี้มาก)

ผู้เขียนขอนำท่านกลับมาพูดถึงเรื่องต่อไปดีกว่า ขืนพูดเรื่องหมากๆ พลูๆกันซ้ำๆ ยาวๆ อย่างนี้ เดี๋ยวจะมีการฟื้นฟูกันขึ้นมาอีกจะยุ่งกันใหญ่ เพราะของเคี้ยวเล่นชนิดนี้ จัดเป็นหมากพลูระดับชาติของสมัยนั้นทีเดียว

พุทธลักษณะของพระกำแพงพลูจีบ เป็นพระค่อนข้างแบนกว่าพระเม็ดขนุน แต่มีขนาดพอ ๆ กัน พระกำแพงพลูจีบเนื้อดินส่วนมาก ด้านหน้ามักเป็นแอ่งงอโค้งเล็กน้อยและที่น่าสังเกตสำหรับพระพิมพ์นี้เกือบทุกองค์คือ ปีกระดับล่างขององค์พระมักจะใหญ่กว่าปีกส่วนบนเสมอ และเมื่อพลิกด้านหลังจะเป็นรูปนูนโค้งเล็กน้อย กับมีลายมือปรากฏแผ่วๆ อยู่ด้วย

ผู้เขียนอยากจะกล่าวว่า พระกำแพงเขย่งหลายๆ พิมพ์ของพระสกุลทุ่งเศรษฐีนี้ถ้าจะดูการเขย่งจริงๆแล้ว ควรจะเป็นพระกำแพงพลูจีบนี้มากกว่า เพราะปลายพระบาททั้งสองข้างของพระพิมพ์นี้อยู่ในลักษณะเขย่ง ทั้งท่วงทีลีลาก็ไม่แสดงออกว่าจะหยุด เช่นพระกำแพงเม็ดขนุนนี้เลยประกอบกับชายจีวร 2 ชั้น พริ้วอยู่ด้านข้างซ้าย จึงทำให้ดูเหมือนกับอยู่ในอาภรณ์ชนิดหนึ่ง การวางพระกรขวาทิ้งลู่และพระกรซ้ายยกขึ้นสูงแบบเชยคางก็ดี ทั้งท่วงทีลีลาซึ่งเอนไปสู่เบื้องหน้ากับพระพักตร์เอียงเล็กน้อยนั้น เปรียบได้ดังจะ "เหิน" ไปสู่เบื้องหน้ากระนั้น

มีบางท่านที่กล่าวว่าพระลีลาของกำแพงเพชรมักจะไม่ทับบนบัว และถ้าเป็นเช่นนั้น มักจะตีเป็นพระของเมืองสุพรรณไปหมด คำกล่าวที่ออกจะมั่นใจนั้นเป็นอันตกไปเพราะพระกำแพงพลูจีบไม่ว่าจะเป็นชนิดเนื้อดิน, ชิน, หรือว่านก็ตาม พระทุกๆ องค์จะประทับบนบัวเสมอ

พระกำแพงพลูจีบ แยกเนื้อได้เป็น 3 ชนิดคือ

1. ชนิดเนื้อดิน
2. ชนิดเนื้อชิน
3. ชนิดเนื้อว่าน (หน้าทอง หน้าเงิน)

ซึ่งท่านจะได้ทราบรายละเอียดของเนื้อแต่ละชนิดดังต่อไปนี้

ก. พระกำแพงพลูจีบ ชนิดเนื้อดิน (ผสมว่าน) มีทั้งหมด 4 สี คือ สีแดง, สีเหลือง, สีเขียว, และสีดำ โดยทางเนื้อแล้วใกล้เคียงกับเนื้อพระเม็ดขนุนที่สุด มีทั้งชนิดเนื้อหยาบ และเนื้อละเอียด พระทุกๆ องค์จะเห็นว่านดอกเนื้อมะขามลอยเด่นเป็นดวงแดง พระบางองค์ที่ผิวยังไม่เสียจะปรากฏคราบกรุ และผ้าดำคล้ายขี้มดอยู่ทั่วไปและพระที่ยังไม่ได้ใช้ จะมีดินสีนวลจับหุ้มตามซอกทั่วไปโดยเฉพาะสีดำจะมีคราบขาวเกาะอยู่บางๆทั่วไปด้วย

ข. พระกำแพงพลูจีบ ชนิดเนื้อชิน เนื้อชนิดนี้ไม่ค่อยจะมีผู้พบเท่าใดนัก การที่เป็นเช่นนี้อาจด้วยคนสมัยนั้นนิยมพระเนื้อชินกันมากกว่า เมื่อใช้กันมากก็ยิ่งชำรุดสูญหาย หรือไม่ก็ขาดความงามไปอย่างน่าเสียดาย ดังนั้นเมื่อใครได้พบกับพระกำแพงพลูจีบเนื้อชินเงิน ก็จงนึกเสียเถอะว่าได้เห็นก็บุญแล้ว จะดูความงามนั้นหาเสียได้ยากนอกจากจะมีเค้าเป็นพระพลูจีบแล้ว เนื้อเกือบ 40 เปอร์เซ็นต์ มักผุกร่อนไม่เต็มองค์เอาด้วย ถ้าจะให้เปรียบก็ไม่ผิดอะไรกับพระซุ้มกอชนิดเนื้อชิน ซึ่งก็มีน้อยและขาดความงามเช่นเดียวกับพระพลูจีบเนื้อชินนี้

ค. พระกำแพงพลูจีบ ชนิดเนื้อว่าน พระเนื้อนี้มักจะมีหน้าทอง, เงิน, ประกบปิดทับอีกชั้นหนึ่งด้วย ทุกวันนี้ถ้ามีใครพบก็มักจะ ไม่ได้เห็นหน้าเงิน หน้าทองเสียแล้ว จะเหลืออยู่ก็แต่ว่านเท่านั้น เข้าใจว่าหน้าทองคงผุกร่อนบุบสลายหายสูญไปเสียก่อนนั่นเอง จึงนับว่าใครมีหรือเพียงได้ชมก็เป็นบุญตาแก่นักพระเครื่องยิ่งแล้วสำหรับสมัยนี้

พระกำแพงพลูจีบ ปัจจุบันนี้นับว่าหาชมได้ยากยิ่งกว่า พระสมเด็จวัดระฆังเสียอีกก็ว่าได้ คนที่มีพระกำแพงพลูจีบมิใช่จะหวงกันแต่ในสมัยนี้เมื่อไหร่ หวนกลับไปเมื่อ 70 หรือ 80 ปีที่ล่วงไปแล้ว เขาไม่เพียงแต่หวงเท่านั้น แถมยังปิดบังความรู้กันเสียอีกด้วย!

การปิดบังพระพิมพ์นี้ ประกอบกับเป็นพระอันดับหนึ่ง ซึ่งในสมัยนั้นถือเป็นเยี่ยมกว่าพระเม็ดขนุนหรือพระซุ้มกอเสียอีก ทั้งเป็นพระขึ้นจากกรุน้อยที่สุด จึงทำให้บรรดานักเลงพระมากท่านตั้งแต่สมัยนั้นมาจนกระทั่งถึงสมัยนี้ ต้องงมงายอยู่กับพระมือผี (พระเก๊) ซึ่งมีพิมพ์ม้วนบิดเป็นเกลียวเหมือนกับพลูจีบแบบม้วนจริง ๆ ไว้ครอบครองก็มากท่าน นับว่าเป็นมโนภาพของนักทำพระพลูจีบปลอมสดใสยิ่งนัก บางท่านโดนดีไว้แล้วยังใส่ยาพิษด้วยสุนทรอันน่าฟังไว้อีกว่า "หลานเอ้ย, ฉันพระพลูจีบจริง ๆ นั้นต้องม้วนจนเป็นเกลียวกลมอย่างนี้ เห็นแล้วอย่าบอกใคร เจออะที่ไหนเช่าเลย !.." บางท่านยังลือวละล่องพ่องฝอยต่อไปอีกว่า "พระพลูจีบชั้นดีต้องดูของอั๊ว ผงขาวบิดหน้า–บิดหลัง! เห็นแล้วอย่าไปบอกใครนะ นี่ละสมเด็จโตท่านสร้างไว้เพียง 9 องค์สำหรับชาววังเท่านั้น !....!...."

ปัจจุบันนี้ ใครมีพระพิมพ์ดังกล่าวไว้ก็มีแต่จะขายหน้า! ต่างคนต่างก็ไม่รู้แน่ชัดว่าพระกำแพงพลูจีบมีลักษณะเป็นเช่นไร พอย่างเข้าปี พ.ศ. 2508 หนังสือภาพพระเครื่องเล่มเดียวที่ขายดีที่สุด (คู่มือกับหนังสือเล่มนี้) ได้รับการยกย่องเชื่อถือมาจนกระทั่งทุกวันนี้ ก็ได้เปิดโปงพระกำแพงพลูจีบออกมาให้เห็นด้วยภาพเป็นครั้งแรก เช่นเดียวประชาชนอีกหลายล้านคนต้องพากันงมงายเข้าใจผิดกับ "พระกริ่งเปาวเรศ" โดยไม่มีโอกาสได้เห็นของแท้กันเลย หนังสือภาพเล่มเดียวกันนี้ก็ได้ตีแผ่ของแท้มาให้เห็นอย่างตื่นตา (พระกริ่งองค์นี้เป็นของ ม.ร.ว. ล้ำเลิศ หัสดินทร์ ณ อยุธยา ซึ่งเป็นพระองค์ครูที่รู้จักกันดีในวงการ)

พระกำแพงพลูจีบ (ของแท้) จะไม่ใช่จีบเหมือนพลูม้วนเด็ดขาด และสำหรับนักเลงพระกริ่งผู้คลั่งไคล้กับพิมพ์ซึ่งมีค่าเหนือกว่ามณี หรือเพชรทั้งปวง คือยอดพระกริ่งปวเรศนั้น มิใช่ว่าจะไปเห็นกริ่งมีบัวอยู่ด้านหลังแล้วจะต้องเป็นกริ่งทุกว่าเสมอไป เพราะการมีหลังนี้หลาย ๆ วัดก็ได้สร้างขึ้นและยิ่งของเก๊ด้วยแล้ว ยิ่งเติมบัวหลังก็ยิ่งขายดี ผู้เขียนอยากจะบอกว่า หาพระสมเด็จวัดระฆังนับว่าเป็นการลำเค็ญเหลือหลายอยู่แล้ว ถ้าหากจะดั้นด้นเสาะหาพระกริ่งปวเรศให้ได้สักองค์แล้ว ก็ไม่ผิดอะไรกับท่านกำลังพยายามงมเข็มในมหาสมุทรฉะนั้น

เมื่อ 60 กว่าปีผ่านไป "พระกำแพงพลูจีบ" ราคาเช่าเหนือกว่าพระสมเด็จวัดระฆังเสียอีก ส่วนปัจจุบันนี้ประมาณค่ามิได้ การตกลงซื้อขายย่อมขึ้นอยู่กับความงามสำคัญที่ว่าของนั้นจะมีให้ท่านได้เช่าหรือเปล่า? ถ้าจะเป็นการกระซิบกันบ้างแล้ว ผู้เขียนกล่าวได้แต่เพียงว่า ราคาเหนือกว่าพระเม็ดขนุนเสียอีก (แต่ก็ยังเป็นรองพระซุ้มกอ พิมพ์ใหญ่)

เรื่องของพระพลูจีบปลอม ได้ทำกันมานานแล้ว แยกเป็นประเภทพระมือผีได้ 3 ชนิดด้วยกัน คือ

1. พระพลูจีบปลอมผิดพิมพ์ โดยสร้างพิมพ์ขึ้นเอง แบบพลูม้วนเป็นเกลียว (เนื้อขาวซีด ๆ บางทีทำเป็นดินเผาก็มี) พระมือผีพิมพ์นี้ ถ้าเป็นนักมวยก็ไม่มีหวังขึ้นเวทีชกได้เลย คงชกได้ก็แต่นอกเวที เพราะขาดปี่ขาดกลองช่วย คนที่จะม้วยก็คือนักพระเครื่องผู้ทรนงวงนอกเท่านั้น

2. **พระพลูจีบปลอมพิมพ์ถูก** ปลอมประเภทนี้ทำกันมานานแล้ว สิ่งที่สังเกตได้คือ เนื้อจะกระด้าง ไม่มีฝ้ากรุดำหรือคราบบางส่วนติดผิวเลย ว่านดอกมะขามมีน้อย และมีพิมพ์งามเกินกว่าของจริง ถ้านักมวยจะขึ้นเวทีได้ก็แต่วังสราญรมย์เท่านั้น ความโสภานั่นแหละจะทำให้บรรดานักเลงพระรู้ว่าเปรียบมวยไม่ได้ นอกจากจะไปประกวดนางงามเท่านั้นนั่นเอง

3. **พระพลูจีบเนื้อแท้** แต่จำแลงกายแกะเป็นพระพลูจีบ นับเป็นการปลอมแบบมีฝีมือ โดยใช้เนื้อพระทุ่งเศรษฐีจริงๆ แต่มาเปลี่ยนเป็นพลูจีบเท่านั้น ตรวจกันให้ละเอียด หรือถ้ามีของจริงเทียบก็จะทราบทันที เปรียบเป็นนักมวย อย่างนี้ขึ้นเวทีต่อยกันแล้วต่อยหนัก จงระวัง

เหล่านี้เป็นเรื่องของพระที่ทำปลอมกันมาแต่อดีต ผู้เขียนเอาไปเปรียบเป็นนักมงนักมวยเข้ามาประกอบเช่นนั้น ก็เพื่อให้ท่าน "อ่านสนุก" ขออย่าได้คิดไปอื่น เพราะอย่างไรเสีย นั่นเป็นเรื่องของ "พระฝีมือ" เท่านั้น

จากท่วงทีลีลาด้วยปลายพระบาททั้งสองข้างของพระพิมพ์นี้ และจากทุกส่วนขององค์พระซึ่งเอนลู่พุ่งไปเบื้องหน้า นับเป็นการแสดงออกถึงการเยื้องก้าวที่ไม่หยุด อาภรณ์ประดับกระชับแน่นดุจดังขุนศึกแห่งนครชุม การลีลาซึ่งพุ่งไปข้างหน้าดุจเหินกับความละเมียดละไมของศิลปสุโขทัยรวมทั้งการแสดงออกซึ่งแฝงไว้ด้วยความแกร่งกร้าว เราจะพบกับพุทธคุณของพระกำแพงพลูจีบด้วยความดีเด่นทุกประการ เช่นเดียวกับพระเม็ดขนุนคือ ดีในด้านโชคลาภ และยังเพียบพร้อมไปด้วยเมตตามหานิยม แคล้วคลาดและคงกระพันอีกด้วย

นั่นคือพระพุทธคุณของกำแพงพลูจีบ ยอดพระกำแพงเขย่งอันสูงค่าด้วยศิลปสุโขทัย ซึ่งให้ความเกรียงไกรกับผู้ใช้มาแล้วอย่างยอด สมกับการเป็นขุนพลเจ้าถิ่นแห่งลานทุ่งเศรษฐีอีกพิมพ์ซึ่งดังตลอดมาจนตราบเท่าทุกวันนี้ :

จบแล้ว! สำหรับ "พระทุ่งเศรษฐี" ยอดพระชั้นนำ ดังกล่าวนี้ อาจเป็นทางหนึ่งที่ทำให้ท่านนึกอยากจะเป็นนักเลงพระขึ้นมาบ้างละก็ ก่อนอื่นท่านควรทราบว่า จักรวาลพระเครื่องนั้น กว้างใหญ่ไพศาลเหลือคณา ความรู้ที่ท่านจะได้รับนั้น บางครั้งก็เต็มไปด้วย ความโลภ! ความหลง! และ ความประมาท! จึงอาจเป็นประโยชน์บ้าง ถ้าหากท่านจะปฏิบัติตามข้อห้าม "10 บัญญัติของนักเลงพระ" ไว้ดังต่อไปนี้.......

1. อย่าทำตน "ไถ" พระเขาฟรี
2. อย่าอวดดี ดั่งคางคก
3. อย่าฟูมฟก เมื่อโดนเก๊!
4. อย่าทำเก๊ ชักดาบเขา
5. อย่ามัวเมา เล่นจนหลง
6. อย่าพะวง พระ "ลาวตกรถ"
7. อย่าใจคด ทุบหม้อข้าว
8. อย่าเช่าพระ ตอนพลบค่ำ
9. อย่าลบคลำ พระฎีเหงื่อ
10. อย่าเชื่อหู จงใช้ตา!

"10. บัญญัติของนักเลงพระ" ดังกล่าวนี้ ถ้าท่านพึงงดไว้แล้ว ผู้เขียนเชื่อว่า ความสวัสดีมีชัย ก็จะอยู่กับท่านอย่างไม่มีปัญหา........โชคดีครับ

จากผม "ประชุม กาญจนวัฒน์"

โรคหัวใจในผู้ใหญ่

นายแพทย์สันต์ หัตถีรัตน์
ภาควิชาอายุรศาสตร์ รามาธิบดี

โรคหัวใจ กำลังมีชื่อเสียง (ในทางที่ไม่ดี) มากขึ้นทุกวัน เพราะทำให้ผู้คนต้องทนทุกข์ทรมานและล้มตายเป็นจำนวนมากขึ้นๆ ถ้าเราทุกคนพยายามเรียนรู้ถึงโรคนี้บ้าง เราก็อาจจะหลีกเลี่ยงและป้องกันการเจ็บป่วยจากโรคกลุ่มนี้ได้

โรคหัวใจที่พบบ่อยในผู้ใหญ่ ในประเทศไทยคือ

1. **"โรคหัวใจอ่อน"** หรือบางคนอาจจะเรียกว่า "โรคประสาทหัวใจ" หรือบางครั้งก็อาจจะมีชื่อแปลกๆ ออกไป ทำให้คิดว่าเป็นโรคอื่น เช่น "โรคความดันโลหิตต่ำ" "โรคเลือดน้อย" เป็นต้น อาจจะกล่าวได้ว่าในเวชปฏิบัติ เราจะพบโรคนี้ หรือภาวะนี้บ่อยที่สุดในบรรดาโรคหัวใจทั้งหลาย

สมุฏฐานของโรคนี้ เกิดขึ้นจากความกังวล ความเคร่งเครียดและขาดการพักผ่อน อันอาจจะสืบเนื่องมาจากการงาน ภาวะทางเศรษฐกิจสังคม ความยุ่งยากในครอบครัว ความโลภ-โกรธ-เกลียด-หลง ที่สะสมไว้นานๆ หรือโรคเรื้อรังอื่นๆ

ทำให้รู้สึกอ่อนเพลีย เวียนศีรษะง่าย รู้สึกคล้ายจะเป็นลมอยู่เสมอ (แต่ไม่เคยหมดสติหรือชัก) ใจเต้น ใจสั่น ใจหวิว อาจจะรู้สึกว่าหัวใจเบาๆ ลอยๆ หรือรู้สึกว่าหัวใจหนักและเปลี้ยไปหมด ทำงานอะไรสักนิดหรืออยู่เฉยๆ ก็เหนื่อย หายใจขัด หายใจไม่สะดวก หายใจเข้าได้ไม่เต็มที่ หายใจไม่อิ่ม หงุดหงิดง่าย โมโหง่าย เจ็บแปลบปลาบตามหน้าอก อาจมีอาการแน่นท้อง ท้องขึ้นจนต้องเรอและผายลมร่วมด้วย อาจนอนไม่ค่อยหลับ หรือหลับแล้วฝันบ่อยๆ โดยเฉพาะฝันร้ายๆ เสียด้วย

ผู้ที่มีอาการต่างๆ ดังกล่าวจะเกิดความกังวลมากขึ้น และมักจะเปลี่ยนแพทย์คนแล้วคนเล่า เพราะรู้สึกไม่ดีขึ้นหลังจากโดนฉีดยาและกินยาแล้วหลายขนาน ทั้งนี้เพราะยาฉีดและยากินส่วนใหญ่ ไม่สามารถจะช่วยแก้ไขสมุฏฐานดั้งเดิม คือ ความยุ่งยากในครอบครัว ความลำบากในภาวะทางเศรษฐกิจสังคม และความโลภ-โกรธ-เกลียด-หลง อันเกินขอบเขตในจิตใจของตน

วิธีรักษาที่ดีที่สุดสำหรับโรคนี้ คือการทำจิตให้ว่าง ให้ปราศจากเสียซึ่งความอยากได้ในสิ่งของเงินทองและลาภยศต่างๆ ให้แผ่เมตตาและให้อภัยแก่คนที่ตนโกรธ- เกลียด เพราะชีวิตนี้สั้นนักและจะสั้นยิ่งขึ้น ถ้าปล่อยให้ความขุ่นมัวหม่นหมองเข้าครอบงำจิตใจไว้

การออกไปช่วยทำงานให้แก่สาธารณสถาน การให้สิ่งของเงินทองแก่ผู้ขัดสนและยากไร้ การทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น จะทำให้รู้สึกว่าชีวิตของตนมีคุณค่ามากขึ้น และจะลดความอยาก (อยากได้ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นของตน) ลง ทำให้ความกังวลและความเคร่งเครียดลดลง ทำให้โรคนี้หายไปได้ โดยไม่ต้องใช้ยากินยาฉีดอะไรทั้งสิ้น

ในรายที่มีสมุฏฐานมาจากโรคเรื้อรัง นอกจากจะต้องให้แพทย์รักษาโรคเรื้อรังนั้น ๆ แล้ว ก็ควรทำจิตใจให้ว่างเช่นเดียวกัน คือ ไม่กังวลไม่เคร่งเครียดในความเจ็บป่วยของตน เพราะการเจ็บไข้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยเรามักหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่มีใครหรอกที่อยากจะเจ็บป่วยถ้าเขาเลือกได้ การจะไปกังวลเพิ่มเติมอีก มีแต่จะทำให้โรคที่เป็นอยู่ทรุดลง และมีโรคอื่นแทรกได้ง่าย

2. **โรคหัวใจรูห์มาติค** หรือโรคหัวใจที่เกิดร่วมกับ หรือเป็นผลจากการมีไข้-เจ็บคอ-ปวดข้อในเด็กหรือในวัยหนุ่มสาว

สมุฏฐานของโรคนี้เข้าใจว่า เป็นผลสืบเนื่องมาจากเชื้อโรคชนิดหนึ่ง ไปทำให้เกิดการอักเสบในลำคอ และต่อมทอมซิล รวมทั้งในข้อต่างๆและในหัวใจ และบางครั้งในระบบประสาทด้วย

ผู้ที่เป็นโรคนี้ นอกจากจะมีอาการไข้เจ็บคอ หรือปวดข้อบ่อย ๆ แล้ว ในระยะหลังการอักเสบที่หัวใจจะทำให้ลิ้นหัวใจตีบหรือรั่ว ทำให้หัวใจทำงานได้ไม่เต็มที่ หัวใจจึงต้องพยายามทำงานให้มากขึ้น เกิดภาวะหัวใจโต และเมื่อหัวใจต้องทำงานมากๆอยู่นานๆ ในที่สุดมันก็จะทำงานไม่ไหว เกิดภาวะหัวใจล้ม (ล้มเหลว) ทำให้เลือดคั่งในที่ต่าง ๆ ถ้าเลือดคั่งมากในปอดก็จะเกิดอาการเหนื่อยหอบ อ่อนเพลีย ริมฝีปากและเล็บอาจจะดูเขียวคล้ำ ถ้าเลือดคั่งนอกปอดก็จะเกิดอาการบวมโดยระยะแรก มักจะบวมเท้าก่อน ต่อมาจะบวมขา แล้วก็ลามมาที่ท้อง และในที่สุดก็บวมทั้งตัวได้

โรคหัวใจนี้จะป้องกันได้ เมื่อเด็กหรือผู้ใหญ่ที่ชอบมีไข้-เจ็บคอ-ปวดข้อ ได้รับยาป้องกันไม่ให้เชื้อโรคที่ทำให้เกิดโรคนี้เข้าไป ทำให้เกิดโรคนี้ในร่างกายของตน อาจจะใช้วิธีกินยาทุกวัน หรือใช้ยาฉีดเพียงเดือนละครั้งก็ได้ และในขณะที่มีอาการไข้-เจ็บคอ-ปวดข้อ จะต้องได้รับยาอย่างอื่นด้วย เพื่อรักษาอาการต่างๆให้หายโดยเร็วที่สุดที่จะเร็วได้ เพื่อป้องกันไม่ให้การอักเสบนั้นทำอันตรายแก่หัวใจได้

ถ้าไม่ป้องกันและรักษาอาการไข้-เจ็บคอ-ปวดข้อให้ดี ต่อไปก็จะเกิดโรคหัวใจรูห์มาติคแบบลิ้นหัวใจตีบหรือรั่ว ทำให้การรักษายุ่งยากขึ้นมาก และอาจจะต้องลงเอยด้วยการผ่าตัดหัวใจเพื่อให้ลิ้นหัวใจนั้นกลับทำงานได้ใหม่

3. **โรคหัวใจขาดเลือด** หรือโรคขาดเลือดเลี้ยงหัวใจ เป็นโรคหัวใจที่พบมากขึ้น ๆ ตามความเจริญทางวัตถุ

สมุฏฐานของโรคนี้ ส่วนมากเกิดขึ้นจากเลือด ไม่สามารถวิ่งผ่านไปตามหลอดเลือดที่เข้าเลี้ยงหัวใจ ส่วนน้อยเกิดขึ้นจากความผิดปกติที่กล้ามเนื้อหัวใจโดยตรง

สาเหตุที่ทำให้เลือดไม่สามารถวิ่งผ่านไปตามหลอดเลือดที่เข้าเลี้ยงหัวใจ ก็มีอยู่หลายอย่าง แต่สาเหตุที่พบบ่อยที่สุดและมากที่สุดก็คือ โรคหลอดเลือดหัวใจตีบ

โรคหลอดเลือดหัวใจตีบ ก็เกิดได้จากสาเหตุหลายอย่างเช่นเดียวกัน แต่ที่พบบ่อยที่สุดเกิดขึ้นจากภาวะหลอดเลือดแข็ง

สิ่งที่มีชีวิตทุกชนิดเมื่อสูงอายุขึ้น ส่วนต่าง ๆ ของตนจะค่อย ๆ เสื่อมลง หลอดเลือดในร่างกายของเราก็เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะหลอดเลือดแดง ที่นำเลือดไปเลี้ยงส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

ผนังของมันที่เคยอ่อนนุ่มและยืดหยุ่นง่าย จะค่อยๆหนาขึ้นและแข็งกระด้างขึ้น เพราะมีไขมันและหินปูนไปจับมากขึ้นๆ ทำให้หลอดเลือดนั้นตีบเข้าๆจนกระทั่งอุดตันเหมือนกับท่อประปาที่มีสนิมและขี้ดินทับถมกันอยู่มากๆ เนื่องจากความเสื่อมนี้เกิดขึ้นตามอายุ จึงไม่เป็นที่แปลกใจที่พบโรคนี้ในคนอายุมากบ่อยกว่าในคนอายุน้อย

สิ่งที่ช่วยให้เกิดโรคหัวใจนี้ได้เร็วขึ้น และ/หรือ รุนแรงขึ้นคือ

1. กรรมพันธุ์ โรคทางกรรมพันธุ์บางชนิดจะทำให้เกิดภาวะหลอดเลือดแข็งได้ง่าย เช่น โรคไขมันในเลือดสูงมาแต่กำเนิดบางชนิด โรคเบาหวาน เป็นต้น

2. เพศ เพศชายเป็นมากกว่าเพศหญิงและเป็นในอายุน้อยๆได้บ่อยกว่าในเพศหญิง แต่อัตราการเป็นโรคในทั้ง 2 เพศจะเท่ากันเมื่ออายุมากกว่า 60 ปี

3. อายุ อายุมากจะเป็นมาก ดังได้กล่าวแล้วในตอนต้น

4. ความดันโลหิตสูง เพศชายและเพศหญิงที่มีความดันโลหิตสูง จะมีโอกาสเป็นโรคนี้ได้มากกว่าคนที่ไม่มีความดันสูงประมาณ 2 และ 6 เท่าตามลำดับ คนที่มีความดันสูง ยิ่งสูงมากเท่าไหร่ก็ยิ่งมีโอกาสเป็นโรคนี้มากขึ้นเท่านั้น

5. โรคเกาต์ ผู้ป่วยที่ปวดข้อจากการคั่งของกรดยูริค ก็เป็นโรคนี้ได้ง่าย

6. ความอ้วน และภาวะที่มีไขมันบางชนิดในเลือดสูง ก็จะทำให้เป็นโรคนี้ได้ง่าย

7. การสูบบุหรี่และดื่มกาแฟเกินควร ก็จะทำให้เกิดโรคนี้ได้ง่าย และถ้าเป็นแล้วยังสูบบุหรี่อีก ก็จะทำให้อันตรายสูง

8. การออกกำลังกาย ผู้ที่ไม่ค่อยได้ออกกำลังกายสม่ำเสมอ จะเป็นโรคนี้ได้ง่าย

9. ภาวะทางจิตใจ ผู้ที่มีจิตใจที่ตึงเครียดอยู่เสมอ ผู้ที่มีความทะเยอทะยานมาก มีความกังวลใจมาก มีการชิงดีชิงเด่นมาก มีการผิดหวังบ่อย และไม่รู้จักพักผ่อนด้านจิตใจ จะเป็นโรคนี้ได้ง่าย

ผู้ที่เป็นโรคหัวใจขาดเลือด จะมีอาการเจ็บหรือแน่นหรือจุกที่หน้าอก ยอดอกหรือลิ้นปี่ ที่คอหรือที่ขากรรไกร ที่แขนหรือที่ข้อศอก หรือเกิดอาการเมื่อยล้าที่แขนและขากรรไกรโดยหาสาเหตุอื่นไม่ได้ นอกจากนั้น อาจจะมีอาการเหนื่อย หอบ ใจเต้นๆหยุดๆ หรือเต้นแรงเป็นบางตุบ หรืออาจเป็นลม หมดสติทันทีก็ได้

ผู้ที่มีอาการต่างๆดังกล่าว ควรจะพบแพทย์โดยทันที เพื่อตรวจวินิจฉัยให้แน่นอนว่าเป็นโรคหัวใจขาดเลือดหรือไม่ ทั้งนี้อาจจะต้องใช้การตรวจพิเศษในรายที่จำเป็น เช่นการตรวจคลื่นไฟฟ้าหัวใจขณะพักและขณะออกกำลังกาย การสวนหัวใจ เป็นต้น

การรักษาโรคนี้ ทางฝ่ายแพทย์นั้นไม่ค่อยยากเย็นนัก เพราะยาและวิธีรักษาอื่นๆจะช่วยลดอาการ และบรรเทาความทุกข์ทรมานให้ได้ แต่การช่วยตนเองของผู้ที่เป็นโรคนี้จะมีความสำคัญมากกว่ายาเสียอีก เช่น หลีกเลี่ยงอาหารที่มีไขมันสัตว์สูง โดยใช้ไขมันจากพืชแทน ยกเว้นน้ำมันมะพร้าว, เลิกสูบบุหรี่และงดดื่มชากาแฟ พักผ่อนให้พอเพียง ออกกำลังกายตามคำแนะนำแพทย์ ระวังอย่าให้ท้องผูก หรือออกกำลังกายเกินควร หลีกเลี่ยงภาวะที่จะทำให้เกิดการฉุกละหุก, หรือคับขัน และทำจิตให้ว่าง ปราศจากความเคร่งเครียดดังได้กล่าวข้างต้นแล้ว

ถ้าได้ระวังรักษาตนเองตามสมควร และตามคำแนะนำแพทย์ ผู้ที่เป็นโรคนี้จะมีชีวิตยืนยาว

ได้เท่าหรือเกือบเท่าคนปกติ และจะสามารถทำงาน เที่ยว เล่น และอื่นๆ ได้เท่าเทียมกับเมื่อก่อนป่วยหรืออาจจะมากกว่าเสียด้วยซ้ำ ถ้าได้รับการฝึกฝนอย่างถูกต้อง

4. โรคหัวใจพิการแต่กำเนิด หรือโรคหัวใจไม่สมประกอบมาแต่กำเนิด

สมุฏฐานของโรคนี้ มีอยู่หลายอย่างเช่นเดียวกัน เช่น กรรมพันธุ์, มารดาเกิดโรคติดเชื้อในขณะตั้งครรภ์ โดยเฉพาะในระยะ 3 เดือนแรก, มารดาสูงอายุในขณะตั้งครรภ์ โดยเฉพาะครรภ์แรก เป็นต้น

ผู้ที่เป็นโรคนี้อาจจะตายตั้งแต่อยู่ในครรภ์ ตายขณะคลอด ตายหลังคลอด หรืออาจจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ และแก่ตายไปตามธรรมชาติ โดยไม่ปรากฏอาการเลยก็ได้

ถ้าโรคนี้มาปรากฏอาการในผู้ใหญ่ ส่วนมากแล้วจะเป็นอาการของภาวะหัวใจล้ม เช่น เหนื่อย หอบ บวม เป็นต้น

ผู้ที่มีอาการดังกล่าว ควรจะได้พบแพทย์แต่เนิ่นๆ จะได้รับรักษาให้ถูกต้องตั้งแต่อายุน้อยๆ เพื่อจะสามารถเจริญเติบโตเป็นปกติ เพราะโรคหัวใจพิการแต่กำเนิดจำนวนมาก สามารถจะทำการผ่าตัดให้หายขาดได้ หรือบรรเทาอาการได้

5. โรคหัวใจจากแรงดันโลหิตสูง

อันที่จริงแล้ว โรคนี้ไม่ได้พิการที่ตัวหัวใจเองโดยตรง แต่เป็นการพิการที่หลอดเลือดแดงทั่วร่างกายจากสาเหตุต่างๆกัน

ผนังของหลอดเลือดแดงทั่วร่างกายที่เคยยืดหยุ่นง่าย จะเกิดแข็งกระด้างขึ้น ที่เราเรียกว่าภาวะหลอดเลือดแข็ง นอกจากภาวะหลอดเลือดแข็ง ที่เกิดขึ้นจากการเสื่อมตามธรรมชาติแล้ว ยังมีสาเหตุอื่นๆที่ไปช่วยให้เกิดภาวะหลอดเลือดแข็งได้ง่ายและเร็วขึ้น ดังตัวอย่างที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อที่ 3 เรื่องโรคหัวใจขาดเลือด

นอกจากนั้น แรงดันโลหิตสูงๆไม่ว่าจะจากสาเหตุใดๆก็ตาม เช่น โรคไต, เนื้องอกที่ต่อมหมวกไต, การตั้งครรภ์เป็นพิษ, เป็นต้น จะทำให้เกิดภาวะหลอดเลือดแข็งได้ จึงเกิดเป็นวงจรไม่รู้จบขึ้น คือ แรงดันโลหิตสูง ทำให้เกิดภาวะหลอดเลือดแข็ง ภาวะหลอดเลือดแข็งทำให้แรงดันโลหิตสูงขึ้น แรงดันโลหิตสูงขึ้นทำให้หลอดเลือดแข็งมากขึ้น หลอดเลือดแข็งมากขึ้นทำให้แรงดันโลหิตยิ่งสูงขึ้นไปอีก ต่อกันไปเรื่อยๆเช่นนี้

เมื่อแรงดันโลหิตสูงขึ้น หัวใจจะต้องทำงานมากขึ้น ทำให้หัวใจโต มีกล้ามเนื้อหนาขึ้น เมื่อกล้ามเนื้อหัวใจหนาขึ้นมากๆ และต้องทำงานหนักขึ้น กล้ามเนื้อหัวใจก็จะได้รับเลือดและอาหารไปเลี้ยงไม่เพียงพอ และสมรรถภาพในการทำงานจะเสื่อมลง ในที่สุดก็จะเกิดภาวะหัวใจล้ม คือ เหนื่อยง่าย หอบ บวมเท้า ฯลฯ

การรักษาโรคหัวใจชนิดนี้ คือ การลดแรงดันโลหิตให้ต่ำลง ถ้ามีภาวะหัวใจล้มร่วมด้วยก็อาจจะต้องใช้ยาบำรุงหัวใจ ยาขับปัสสาวะและอย่างอื่นๆเข้าช่วย

การรักษาตัวเองในโรคหัวใจแบบนี้ คล้ายคลึงกับในโรคหัวใจขาดเลือด

(นอกจากแรงดันโลหิตสูงจะทำให้เกิดอาการทางระบบหัวใจแล้ว มันยังอาจจะทำให้เกิดอาการสมองและทางไตอีกด้วย เช่น เส้นโลหิตในสมองแตกหรือตีบ ไตพิการ เป็นต้น)

6. โรคกล้ามเนื้อหัวใจอักเสบหรือพิการ

โรคกล้ามเนื้อหัวใจอักเสบเกิดขึ้นจากเชื้อโรคหรือพิษของเชื้อโรค, เกิดจากสารพิษในอาหารและเครื่องดื่ม เกิดจากยาบางชนิด เกิดจากการแพ้ยาหรือสารบางอย่าง และในบางครั้งก็เกิดขึ้นโดยเราไม่ทราบสาเหตุ

ส่วนโรคกล้ามเนื้อหัวใจพิการนั้นมีสาเหตุที่สำคัญๆ เช่น การขาดไวตามินบีหนึ่ง การดื่มสุราเรื้อรัง การดื่มเบียร์บางชนิดที่มีสารเป็นพิษเจือปน เป็นต้น แต่โรคกล้ามเนื้อหัวใจพิการที่เรายังไม่ทราบสาเหตุก็ยังมีอยู่มาก

อาการของโรคหัวใจทั้งสองประเภทนี้ มักจะเป็นอาการของภาวะหัวใจล้ม แต่อาจมีอาการอื่นๆ ซึ่งเป็นอาการของสาเหตุที่ทำให้เกิดโรคหัวใจทั้งสองประเภทนี้ เช่น

ถ้าเกิดจากเชื้อโรค ก็มักจะมีอาการไข้ มีแผล มีหนอง หรือมีการอักเสบตรงส่วนที่เชื้อโรคเข้าสู่ร่างกาย

ถ้าเกิดจากพิษหรือยา ก็มักจะมีอาการเป็นพิษอื่นๆ ร่วมด้วย

ถ้าเกิดจากการแพ้ ก็มักจะมีผื่น มีการผิดปกติในเม็ดเลือด และอื่นๆร่วมด้วย

ถ้าเกิดจากโรคสุราเรื้อรัง ก็มักจะมีอาการอื่นๆ ของโรคสุราเรื้อรังร่วมด้วย

ถ้าเกิดจากการขาดไวตามินบีหนึ่ง ก็อาจจะมีอาการชามือชาเท้า หรือ กล้ามเนื้อน่องแข็งตึงและเจ็บร่วมด้วย

โรคหัวใจทั้งสองประเภทนี้ ถ้าแพทย์ทราบสาเหตุและกำจัดสาเหตุได้โรคก็จะหาย อย่างไรก็ตาม แม้จะไม่ทราบสาเหตุ การใช้ยาเพื่อบรรเทาการอักเสบและเพื่อช่วยกำลังของกล้ามเนื้อหัวใจก็จะช่วยให้โรคนี้บรรเทาลงได้มากๆ

การรักษาตัวในโรคนี้ คือการหลีกเลี่ยงสาเหตุต่างๆ เท่าที่จะหลีกได้ เช่น หลีกเลี่ยงการติดโรคที่เข้าหัวใจได้ง่าย, หลีกเลี่ยงยาและสารเป็นพิษ รวมทั้งสุราและเบียร์ รับอาหารที่มีไวตามินบีหนึ่งสูง เช่นข้าวซ้อมมือ, เนื้อสัตว์เป็นต้น

7. โรคเยื่อหุ้มหัวใจอักเสบ หรือเป็นหนองหรือมีน้ำในช่องเยื่อหุ้มหัวใจ

ส่วนใหญ่ของโรคหัวใจชนิดนี้เกิดจากการติดเชื้อ จะเป็นเชื้อแบคทีเรีย เชื้อไวรัส เชื้อพยาธิ์ หรือเชื้อราก็ตาม ส่วนน้อยเกิดจากการคั่งของของเสียบางชนิด เช่น ในภาวะไตล้ม หรือเกิดจากพยาธิสภาพอื่นๆ ที่เรายังไม่เข้าใจแจ่มชัด เช่น โรคภูมิแพ้บางอย่าง

ผู้ที่เป็นโรคนี้ อาจมีอาการเจ็บหรือแน่นในหน้าอกได้มากๆ และมักจะมีอาการไข้ อ่อนเพลีย เบื่ออาหาร และอาการอื่นๆ ตามสาเหตุที่ทำให้เกิดโรคนี้

ถ้าเกิดน้ำหรือหนองขึ้นในช่องเยื่อหุ้มหัวใจมากๆ น้ำหรือหนองเหล่านี้ก็จะไปกดหัวใจ ทำให้หัวใจทำงานไม่ได้ เกิดภาวะหัวใจล้ม มีอาการเหนื่อย หอบ บวม ฯลฯ

การรักษาคือการกำจัดสาเหตุ และบรรเทาการบีบรัดหัวใจด้วยน้ำหรือหนองในช่องเยื่อหุ้มหัวใจ ทั้งนี้โดยใช้ยาฆ่าเชื้อหรือยาอื่นๆ ที่เหมาะสม ถ้ามีน้ำหรือหนองอยู่มากพอจะเจาะออกได้ ก็จำเป็นที่จะต้องเจาะออก หรือถ้าเจาะไม่ได้ ก็จำเป็นที่จะต้องผ่าตัด เอาน้ำหนอง-หรือ เยื่อหุ้มหัวใจออกเพื่อไม่ให้หัวใจถูกบีบรัดได้

การรักษาตัวเองในโรคหัวใจประเภทนี้ ขึ้นอยู่กับสาเหตุและคำแนะนำของแพทย์ สำหรับผู้ป่วยแต่ละคนโดยเฉพาะ

8. โรคหัวใจชรา

อวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายของเรา เมื่อเกิดแล้วจะเจริญเติบโตรับใช้เราอยู่ชั่วระยะหนึ่งหลังจากนั้นการเจริญเติบโตก็ยุติ เพื่อให้อวัยวะต่าง ๆ เหล่านั้นได้แก่ตัว และปรับตัวให้เหมาะสมต่อกันและกันและต่อสิ่งแวดล้อม หัวใจของเราก็เช่นเดียวกัน หัวใจของเราก็เริ่มทำงานตั้งแต่เราอยู่ในครรภ์ของมารดา มีการเจริญเติบโตและเปลี่ยนแปลงตั้งแต่แรก จนกระทั่งเราเกิดและเข้าวัยหนุ่มสาว หลังจากนั้นหัวใจของเราจะเริ่มแก่ตัว เพื่อปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพร่างกายและสิ่งแวดล้อม ถัดจากระยะนี้หัวใจของเราจะชราลง

ถ้าเรามองดูและสัมผัสผิวหนังของ เด็กอ่อน เด็กโต หนุ่มสาว และคนสูงอายุ เราจะได้เห็นการเจริญเติบโต การแก่ตัว และการชราลงของผิวหนัง จากผิวที่เคยละเอียดอ่อนและหอมละมุนของเด็กอ่อนมาเป็นผิวที่หยาบขึ้น และไม่มีกลิ่นหอมของเด็กโต มาเป็นผิวที่หยาบกร้านและมีกลิ่นสาบของหนุ่มสาว มาเป็นผิวที่เหี่ยวย่นและเต็มไปด้วยไฝฝ้าของคนชรา

การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เกิดขึ้นอย่างช้า ๆ แต่เป็นไปตลอดเวลาจนเราไม่รู้สึกตัว หัวใจของเราก็เช่นเดียวกัน แต่เราไม่สามารถเห็นการชราลงของหัวใจได้ ทั้งที่เกือบจะถือกันได้ว่าหัวใจนั้นเป็นอวัยวะเดียวในร่างกาย ที่ทำงานให้เรารู้สึกได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นเวลากลางวันหรือกลางคืน เวลาดีใจหรือเสียใจ ตั้งแต่เราอยู่ในครรภ์มารดา จนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายของชีวิตหัวใจจึงเป็นอวัยวะที่ธรรมชาติสร้างขึ้นมา อย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง

ปัจจุบัน การแพทย์ได้เจริญก้าวหน้าขึ้นอย่างมากมาย แต่เราก็ยังไม่เข้าใจโรคหัวใจชรานี้อย่างถ่องแท้ เช่นเดียวกับที่เรายังไม่เข้าใจว่า ทำไมสิ่งมีชีวิต จึงต้อง เกิด แก่ และ เจ็บ ตาย โรคหัวใจชราจึงยังเป็นหัวข้อเรื่องที่ต้องการ การศึกษาค้นคว้าอีกมาก ทั้งในทางโลกและทางธรรม

ส่วนต่าง ๆ ของหัวใจที่ชราลงที่เราทราบกันบ้างในปัจจุบัน คือส่วนที่สืบเนื่องมาจากความชราลงของหลอดเลือด ทำให้เกิดโรคหัวใจต่าง ๆ เช่น โรคหัวใจขาดเลือด โรคหัวใจจากแรงดันเลือดสูง ดังที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้นแล้ว นอกจากนั้นก็ยังมี พวกโรคหลอดเลือดพิการต่าง ๆ เช่น เส้นเลือดขดหรือขอด จากความพิการของหลอดเลือดดำ ทำให้ขาและเท้าบวมและหรือปวดหลอดเลือดแดงที่ไปเลี้ยงขา เกิดตีบตันจากภาวะหลอดเลือดแข็ง ทำให้ปวดขาเวลาเดินและมีอาการเป็นตะคริวง่าย, หลอดเลือดแดงใหญ่ในอกหรือในท้องโป่งพอง ทำให้เกิดอาการเจ็บรุนแรงหรือเกิดอาการตกเลือดรุนแรงได้เป็นต้น

การรักษาโรคหัวใจชรานี้ แพทย์จะสามารถให้การรักษาได้ตามอาการ และตามชนิดของโรค แต่เรายังไม่มียาและวิธีรักษาใด ๆ ที่จะสามารถทำให้ส่วนที่เสื่อมไป กลับคืนเป็นปกติเช่นเดียวกับที่เรายังไม่มียาหรือวิธีรักษาใด ๆ ที่จะทำให้คนชรากลับเป็นคนหนุ่มสาวอย่างสมบูรณ์ได้อีก

การระวังรักษาตัวเอง จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ที่จะชลอการชราลงของร่างกายและหัวใจของเรา ตัวอย่างของการรักษาตัวเองในเรื่องนี้ เช่น

1. ให้มีน้ำหนักพอดี อย่าให้ผอมเกินไปโดยการรับประทานอาหาร ให้พอเพียงและเหมาะสม, อย่าให้อ้วนหรือมีน้ำหนักเกินขนาด ด้วยการลดอาหารลง โดยเฉพาะอาหารจำพวกแป้งและอาหารไขมัน พยายามรับประทานผักให้มากขึ้น ถ้าจะใช้น้ำมันหรือไขมัน ให้ใช้น้ำมันพืช (ยกเว้นน้ำมันมะพร้าว) อาหารพวกเครื่องในสัตว์ก็ควรรับประทานแต่น้อย

2. เลิกสูบบุหรี่ และดื่มสุรา ชา กาแฟ แต่พอสมควร

3. พักผ่อนให้เต็มที่ โดยเฉพาะการนอนหลับที่สนิทและเพียงพอ และการหลีกเลี่ยงหรือผ่อนคลายภาวะเครียดทางจิตใจ เช่น ความกังวล ความโศกเศร้า ความดีใจ และอารมณ์อื่น ๆ อันเกินขอบเขต

4. ออกกำลังกายตามความเหมาะสม และโดยสม่ำเสมอ หลีกเลี่ยงภาวะเครียดทางกาย เช่น การออกกำลังเบ่งอุจจาระถ้าเกิดปล่อยให้ท้องผูก, การวิ่งไล่ขึ้นรถเมล์ หรือการออกกำลังกายอื่น ๆ ในยามคับขันหรือฉุกละหุก

5. อาศัยอยู่ในถิ่นที่สงบ ปราศจากเสียงแสงและสิ่งทำลายสุขภาพอื่น เช่นไอเสียรถยนต์ อากาศและน้ำที่เป็นพิษ ความโกลาหลวุ่นวาย และการชิงดีชิงเด่นเพื่อการดำรงชีวิตเป็นต้น

6. หลีกเลี่ยงและระวังรักษาตัวอย่าให้เป็นโรคต่าง ๆ ได้ง่าย เช่น อย่าให้ถูกอากาศร้อนจัดหรือเย็นจัดโดยกระทันหัน หรือเข้า ๆ ออก ๆ จากสถานที่เย็นและร้อน หลีกเลี่ยงจากคนที่เป็นโรคที่ติดต่อ หรือจากสถานที่ที่เพาะพันธุ์ของเชื้อโรค เป็นต้น

7. รักษาโรคที่เป็นอยู่ให้หายโดยเร็ว หรือให้ดีที่สุดที่จะดีได้ เช่น โรคเบาหวานโรคเกาต์ โรคไขมันในเลือดสูงมาแต่กำเนิด เป็นต้น

8. ฝึกฝนตนเองให้มีความสงบและสันโดษให้มีความสุขและความพอใจในชีวิต และรู้จักระบาย และผ่อนคลายอารมณ์อันเป็นภัยเป็นต้น

9. โรคหัวใจที่มีผลสืบเนื่องมาจากความผิดปกติที่ส่วนอื่นของร่างกาย เช่นภาวะคอพอกเป็นพิษ ภาวะทุพโภชนาการภาวะโลหิตจางมาก ๆ ภาวะน้ำคั่งจากโรคต่าง ๆ เป็นต้น

อาการของโรคหัวใจประเภทนี้ส่วนใหญ่จะเป็นอาการของภาวะหัวใจล้ม โดยเฉพาะอาการเหนื่อย หอบ และบวม และจะมีอาการต่าง ๆ ของสาเหตุที่ทำให้เกิดโรคหัวใจประเภทนี้ด้วย

การรักษาโรคหัวใจประเภทนี้ ขึ้นอยู่กับสาเหตุที่ทำให้เกิดโรคหัวใจนี้ และแพทย์ผู้รักษาจะได้แนะนำการรักษาตัวเองสำหรับผู้ป่วยตามสาเหตุที่เกิดขึ้นเป็นราย ๆ ไป

10. โรคหัวใจอื่น ๆ เช่นโรคหัวใจที่เรายังไม่ทราบพยาธิสภาพและการดำเนินโรคที่แจ้งชัดโรคเนื้องอกหรือมะเร็งในหัวใจ, โรคหัวใจเต้นผิดปกติโดยไม่มีสาเหตุ เป็นต้น

สรุป โรคหัวใจในผู้ใหญ่นั้นมีหลายชนิดบางชนิดเรียกได้ว่า ไม่มีอาการอันเป็นแก่นสารหรือไม่มีอันตราย บางชนิดก็ร้ายแรงเป็นอันตรายแก่ชีวิตได้ง่าย การได้พบแพทย์เพื่อการวินิจฉัยแก่การรักษาที่ถูกต้อง อาจจะทำให้ผู้เป็นโรคหัวใจสามารถดำรงชีวิตได้ตามปกติ

โรคหัวใจก็เช่นเดียวกับโรคอื่น ๆ คือ ชนิดที่รักษาแล้วหายขาดนั้นมีจำนวนน้อย แต่ชนิดที่รักษาแล้วดีขึ้น แต่ไม่ขาดหายนั้นมีเป็นจำนวนมากมายนัก การรับประทานยาและการรักษาตนเองโดยสม่ำเสมอจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะสำหรับชนิดที่ต้องรักษากันเวลานาน ๆ หรือตลอดชีวิต

โดยทั่วไปแล้ว ผู้ป่วยโรคหัวใจที่ได้รับการรักษาอย่างถูกต้องจากแพทย์ และจากการรักษาตัวเองที่ดีจะสามารถดำรงชีวิตได้อย่างค่อนข้างจะสะดวกสบาย ไม่ต้องทุกข์ทรมานเหมือนผู้ป่วยด้วยโรคระบบอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก เช่น โรคปวดข้อ โรคหอบหืด โรคหูหนวก โรคเยื่อจมูกอักเสบเรื้อรัง โรคจิตโรคประสาทเป็นต้น

จากวารสาร รามาธิบดี ปีที่ 4 ฉบับที่ 6 มกราคม 2517 หน้า 7-15

การออกกำลังกายในผู้ป่วยโรคหัวใจ

นายแพทย์ สันต์ หัตถีรัตน์

ภาควิชาอายุรศาสตร์รามาธิบดี

โรคหัวใจ ก็เช่นเดียวกับโรคอื่น ๆคือชนิดที่รักษาแล้วหายขาดนั้นมีจำนวนน้อย แต่ชนิดที่รักษาแล้วจะทำให้ดีขึ้นแต่ไม่หายขาดนั้นมีเป็นจำนวนมาก การรู้จักปรับตนให้สามารถมีชีวิตได้อย่างสุขสบายตามสมควรจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ป่วยโรคหัวใจต่าง ๆ และวิธีหนึ่งที่จะทำให้ได้ผลเช่นนั้นคือ การออกกำลังกาย

เรามักจะฝังจิตฝังใจว่า"ถ้าเป็นโรคหัวใจแล้วอย่าออกกำลังเป็นอันขาด ต้องนั่งกินนอนกินหรืออะไรทำนองนั้น จนกว่าจะตายไป" ทำให้ชีวิตของผู้ที่ได้ทราบว่าเป็นโรคหัวใจ มีแต่ความหม่นหมองและคอยแต่วันตายของตน

อันที่จริงแล้ว การออกกำลังกาย ไม่ใช่เป็นของต้องห้ามสำหรับผู้ป่วยโรคหัวใจเลย ยกเว้นแต่ในบางระยะของโรค หรือในโรคหัวใจบางชนิดเท่านั้น และการออกกำลังกายจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ป่วยโรคหัวใจด้วย โดยเฉพาะเมื่อมีคำแนะนำที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการออกกำลังกายที่เหมาะสมต่อชนิดและระยะของโรคหัวใจที่เป็นอยู่

ดังนั้นทางที่ดีก็คือ การติดต่อขอคำแนะนำจากแพทย์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย ว่าควรจะออกกำลังกายเมื่อใด อย่างไร เพียงใด และเมื่อเกิดอาการขึ้น ควรจะทำอย่างไร

ข้อความต่อไปข้างล่างนี้ เป็นเพียงความรู้ทั่วไป เพื่อช่วยลดความหวาดกลัวของผู้ป่วยโรคหัวใจส่วนใหญ่ (ไม่ควรนำไปใช้สำหรับผู้ป่วยคนหนึ่งคนใดโดยเฉพาะ)

ผู้ป่วยโรคหัวใจควรหัดออกกำลังกายเมื่อ

1. แพทย์แนะนำเช่นนั้น
2. มีความสะดวกและสบายพอที่จะออกกำลังกายได้

ผู้ป่วยโรคหัวใจไม่ควรเริ่มการออกกำลังกายเมื่อ

1. แพทย์แนะนำเช่นนี้
2. เวลาอิ่มใหม่ ๆ
3. อากาศร้อนจัดหรืออบอ้าวเกินไป
4. ไม่สบาย เช่นมีไข้ มีความเคร่งเครียดมาก ทางกายหรือทางใจ (โดยเฉพาะเมื่อการออกกำลังกายทำให้เครียดมากขึ้น) อดนอน, อ่อนเพลียผิดปกติ, กำลังเจ็บหน้าอก-เหนื่อยหอบ-บวม หรือมีอาการรุนแรงอื่น ๆ

ผู้ป่วยโรคหัวใจควรจะออกกำลังกายอย่างไรเพียงใด

ผู้ป่วยโรคหัวใจควรจะออกกำลังกายเป็นขั้น ๆ โดยเริ่มจากการหัดหายใจเข้า-ออกยาว ๆ (โดยไม่เบ่งหรือกลั้นหายใจ) เคลื่อนไหวแขนขาเพื่อให้ข้อต่อต่าง ๆ สามารถทำงานโดยไม่มีการฝืดเคืองหรือเจ็บ

เมื่อได้ปฏิบัติจนมีความคล่องตัวแล้ว การออกกำลังกายขั้นต่อไปคือ เพิ่มการเดินเล่นเข้าไปด้วย (คำว่า เดินเล่นหมายถึงเดินตามสบายไม่รีบร้อน ไม่เคร่งเครียด ไม่หมกมุ่น ไม่ห่วงหน้าพะวงหลัง) ในขณะเริ่มต้นควรจะเป็นการเดินระยะสั้น ๆ อาจจะเพียง 1-2 ครั้งในแต่ละวัน ต่อไปจึงให้บ่อยขึ้น แล้วจึงเพิ่มระยะทางขึ้นโดยลดจำนวนครั้งลงให้เหมาะสม ต่อไปเพิ่มจำนวนครั้งขึ้นในขณะที่คงระยะทางไว้ตามเดิม เป็นเช่นนี้เรื่อยไปจนเดินได้อย่างน้อย 30 นาทีในตอนเช้าและตอนเย็น

หลังจากนั้น อาจจะเดินให้เร็วขึ้น หรือเดินจ้ำเป็นพัก ๆ ในขณะที่เดินเล่น ทำเช่นนั้นไปเรื่อย ๆ (หลาย ๆ วัน) จนสามารถเดินจ้ำได้เป็นเวลาประมาณ 15 นาที ก็ลองวิ่งเหยาะ ๆ แทนการเดินจ้ำ ควรทำน้อย ๆ ก่อน พอเริ่มเหนื่อย ก็เดินเล่นต่อ พอหายเหนื่อยก็วิ่งเหยาะ ๆ ใหม่ จนสามารถเดินปนวิ่งได้ประมาณ 30 นาทีในตอนเช้าและตอนเย็น

ถ้าสามารถฝึกได้เพิ่มขึ้น ก็ควรฝึกต่อ จนวิ่งเหยาะ ๆ ได้ประมาณ 30-60 นาทีติดต่อกัน

ข้อควรระวังสำหรับผู้ป่วยโรคหัวใจในการออกกำลังกาย

1. ไม่ควรออกกำลังกายหลังรับประทานอาหารใหม่ ๆ หรือในขณะที่รู้สึกไม่สบาย อันเกิดจากอากาศร้อนอบอ้าว หรือ จากเหตุอื่น ๆ

2. ไม่ควรออกกำลังกายในลักษณะที่ทำให้มีการกลั้นหายใจ หรือ มีการเบ่ง (การเบ่ง คือ การสูดหายใจเข้า กลั้นหายใจแล้วออกแรง เช่น เวลาเบ่งอุจจาระ เวลาจะยกของหนัก หรือทำงานที่ต้องใช้แรงเต็มที่ทันที เช่น เวลาผลักสิ่งของให้เคลื่อนที่ เป็นต้น)

3. ไม่ควรออกกำลังกายในเวลาฉุกละหุก เช่น วิ่งขึ้นรถเมล์, ออกกำลังกายโดยไม่มีเวลาเตรียมตัว (Warm up) หรือไม่มีเวลาพักภายหลังการออกกำลังกาย

4. ไม่ควรออกกำลังกายแบบโหม หรือแบบไม่สม่ำเสมอ, การออกกำลังกายโดยการโหมเพื่อให้วิ่งได้เร็วขึ้น หรือออกกำลังได้มากขึ้นเพื่อให้วิ่งได้เร็วขึ้น อย่างที่พวกนักกีฬาทำเมื่อใกล้การแข่งขัน จะเป็นอันตรายได้ง่าย อย่าลืมว่า การออกกำลังกายในคนไข้โรคหัวใจนั้นทำไปเพื่อการฟื้นฟูสุขภาพ และทำให้ร่างกายแข็งแรงขึ้น ไม่ใช่เพื่อไว้สำหรับการแข่งขันกับใคร

การออกกำลังกายที่ไม่สม่ำเสมอ คือวันไหนอยากออกกำลังกายก็ทำ วันไหนไม่อยากก็ไม่ทำทั้ง ๆ ที่ไม่มีเหตุผลอื่นจะทำให้ร่างกายไม่ได้รับผลประโยชน์เท่าที่ควร จากการออกกำลังนั้นและอาจจะก่อให้เกิดอันตรายได้ โดยเฉพาะถ้าหยุดออกกำลังกายไปนาน ๆ แล้วพอนึกอยากจะออกกำลัง ก็ไปออกกำลังกายเท่ากับที่เคยทำ เมื่อก่อนหยุดการออกกำลัง

สรุป

ผู้ป่วยโรคหัวใจส่วนใหญ่ จะออกกำลังกายได้ และควรจะออกกำลังกายอยู่เสมอและอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สุขภาพและสมรรถภาพโดยทั่วไปดีขึ้น การออกกำลังกายที่ดีสำหรับผู้ป่วยโรคหัวใจ คือการออกกำลังกายประเภทที่มีการเคลื่อนไหวต่าง ๆ เช่น การเดิน การวิ่งเหยาะ ๆ เป็นต้น โดยเริ่มแต่น้อยก่อนแล้วค่อย ๆ เพิ่มขึ้น ผู้ป่วยโรคหัวใจควรจะหลีกเลี่ยงการออกกำลังกายที่ทำให้เกิดการกลั้นหายใจหรือการเบ่งและควรจะปรึกษาแพทย์ก่อน

จากวารสาร รามาธิบดี ปีที่ 4 ฉบับที่ 6 มกราคม 2517 หน้า 4-6

การลดน้ำหนักตัว (อย่างหนึ่ง)

นายแพทย์ปรีชา ตันไพจิตร

ในระยะ 2-3 เดือนที่ผ่านมาได้มีผู้มาซักถามกันหลายท่าน ว่าทำไมผมจึงมีรูปร่างเปลี่ยนแปลงไป หลายท่านสงสัยผมเจ็บป่วยหรือเปล่า แต่ตลอดเวลา 6 เดือนที่ผ่านมานี้ ผมไม่เคยลาป่วยแม้แต่วันเดียว รูปร่างที่เปลี่ยนแปลงไปของผมเป็นที่สะดุดตาสำหรับผู้ที่คุ้นเคยรู้จักผม แต่สำหรับผู้ที่ไม่รู้จักผมมาก่อน ผมต้องขอแนะนำตัวผมเล็กน้อย ผมหนักถึง 72 กิโลกรัม สูงเพียง 155 เซ็นติเมตร รอบเอว 38 นิ้ว จัดเป็นคนรูปร่างเตี้ย ผมจำได้ดีว่าเมื่อตอนเป็นนักศึกษาแพทย์ ผมมีน้ำหนักเพียง 55 กิโลกรัม นับตั้งแต่นั้นมาน้ำหนักของผมก็เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เป็นลำดับมาจนกระทั่ง 6 เดือนที่ผ่านมานี้ ผมมีความรู้สึกว่าน้ำหนักของผมชักจะมากไป ไม่กระฉับกระเฉงในการทำงานหลายอย่าง เดินขึ้นบันได 1 ชั้น ที่โรงพยาบาลก็รู้สึกเหนื่อยแล้ว โดยเฉพาะวันพุธ ซึ่งเป็นวันที่ผมต้องไปตรวจทำการวิจัยในสนามกับเด็กที่โรงเรียนวัดชุมพลนิยการาม บางปะอิน อยุธยา ผมยิ่งรู้สึกเหนื่อยมากขึ้น เพราะผมต้องยกของหนัก ๆ หลายอย่างไปวิจัยกันที่สนามจริง ๆ

ผมจึงตั้งใจว่า ผมควรจะลดน้ำหนักตัวของผมสักที ผมจะเริ่มอย่างไรดี ลองกินยาลดความอ้วนดีหรือไม่ หรือไปเข้าคลับดัง ๆ ที่ไหน ซึ่งมีชื่อเสียงในการลดน้ำหนักดี หรือจะไปลงสนามเล่นกีฬาอย่างใดอย่างหนึ่งที่สนามในรามาธิบดีนี้ ผมเคยลองกินยามาก่อนแล้วเมื่อหลายปีก่อน แต่ก็ไม่ได้ผล ไปเข้าคลับผมก็ไม่มีเวลา

ดังนั้นผมจึงได้สำรวจตัวผมเองเกี่ยวกับการกิน การนอน การปฏิบัติงานของผม ผมเริ่มเห็นว่า ผมชอบดื่มน้ำหวาน หรือไม่ก็กาแฟดำเย็นเป็นประจำ ผมกินอาหารมื้อเย็นมาก กินข้าวถึง 1 ถึง 2 จาน และไม่เคยออกกำลังกายอย่างใดเลย สำหรับมื้อกลางวัน ผมก็ชอบกินอาหารที่คาเฟทีเรียอย่างน้อย 2 จาน ของหวาน 1 ชนิด ตามด้วยกาแฟดำเย็นหรือชาดำเย็น

ผมจึงเห็นว่าต้องลดอาหารลงเป็นเบื้องต้น และต้องเสริมด้วยการออกกำลังกาย ซึ่งหลายคนได้มาถามผมว่าทำอย่างไรจึงได้ผล เพราะในปัจจุบันนี้ ผมมีน้ำหนักเพียง 58 ถึง 60 กิโลกรัม และรอบเอวเพียง 34 นิ้ว ต้องตัดกางเกงใหม่หมด เพราะถ้าจะใช้กางเกงชุดเก่าเมื่อ 6 เดือนก่อน เพื่อน ๆ จะล้อผมว่าผมเป็นพวกมาจากแผ่นดินใหญ่ เพราะที่นั่นเขาใส่กางเกงทรงเดียว แล้วรวบกระชับกับเอวด้วยเข็มขัด ดูคล้ายนุ่งกระโปรง

เอาละผมจะบอกเคล็ดในการลดน้ำหนักของผม ซึ่งผมเองแม้จะเป็นแพทย์ ก็ไม่ได้ปรึกษา

แพทย์เฉพาะทางในการลดความอ้วน หรือแพทย์ที่ชำนาญทางโภชนาการเลย ผมเริ่มด้วยการตัดจำนวนอาหารกลางวันลงก่อนเป็นสิ่งแรก โดยมื้อกลางวัน ผมจะกินฮอทด็อกเพียง 1 ก้อน แล้วกินน้ำเปล่า 2 ถึง 3 แก้ว แทนน้ำหวานหรือกาแฟดำเย็น และเพื่อที่จะไม่ให้เสียสมาธิ ผมงดลงไปกินอาหารที่คาแฟทีเรีย 3 เดือนเต็ม ๆ ที่ผมต้องลดอาหารกลางวันลงก่อน เพราะผมคิดว่ามื้อเย็นถ้าผมกินไม่พอ ผมคงจะหงุดหงิด นอนไม่หลับ เพราะตอนเย็น ๆ ผมต้องไปเปิดคลีนิค เพื่อรับใช้พี่น้องประชาชน ผมงดอาหารว่างก่อนทำคลีนิค ซึ่งปกติผมมักจะกินก๋วยเตี๋ยวราดหน้า 1 จาน แต่ผมจะดื่มกาแฟดำร้อนไม่ใส่น้ำตาล 1 ถ้วย กินน้ำเปล่า 2 ถึง 3 แก้ว ถ้าหิวระหว่างเวลาทำคลีนิค ผมก็จะดื่มน้ำเปล่าระงับความหิว เมื่อกลับถึงบ้านผมหิวเต็มที่ ผมก็จะกินให้อิ่ม แต่แทนที่จะกินข้าวมากดังแต่ก่อน ผมจะกินผักแทน เช่น ผักบุ้ง 1 จาน หรือถั่วงอก 1 จาน แต่ผมจะกินอาหารโปรตีนให้พอ เช่น กินปลา 1 ตัว หรือไก่ 2 ขา หรือ 1 หน้าอก หรือกินเนื้อวัวขนาดเนื้อสะเต็ก 1 แผ่นขนาดกลาง ดื่มน้ำสัก 2-3 ถ้วยแก้ว ผมก็เริ่มรู้สึกอิ่ม ผมลืมบอกไปว่า โดยปกติแล้ว ผมไม่มีเวลากินอาหารเช้า เพราะต้องรีบออกจากบ้าน เพื่อส่งลูกไปโรงเรียน

เมื่อกินอาหารแล้วสัก 10 นาที ผมจะเริ่มออกกำลังกาย โดยการเอาเท้ายันกับขอบเตียงตั่วนอนราบ แล้วยกตัวขึ้นนั่ง (Sit up) 20 ครั้ง แล้วเปลี่ยนมาท่า โดยยกขาให้ตั้งฉากกับหน้าท้องอีก 20 ครั้ง (Lift up) แล้ววิ่งอยู่กับที่โดยยกหน้าขาให้สูงถึงระดับสะดือ 100 ครั้ง โดยใช้เวลาในการออกกำลังกายทั้งหมดประมาณ 10-15 นาที เสร็จแล้วผมจะอาบน้ำแล้วอ่านหนังสืออีกราว 45-90 นาที แล้วผมก็จะเข้านอน

ทั้งหมดเป็นสิ่งที่ผมได้ปฏิบัติไปในการลดน้ำหนักตัวของผมเอง น้ำหนักผมลดลงในเดือนแรก 4 กิโลกรัม เดือนที่ 2-3 อีก 4 กิโลกรัม และเดือนที่ 4-5 อีก 4 กิโลกรัม ขณะนี้ผมก็กลับไปกินอาหารที่คาแฟทีเรียอีก หรือกินมากขึ้นแทนที่จะเป็นฮอทด็อก แต่ผมจะเพิ่มการออกกำลังกายโดยการทำ Sit up เพิ่มขึ้นเป็น 40 ครั้ง แล้ววิ่งถึง 200 ครั้ง ถ้าวันใดผมกินมาก ตอนไปกินเลี้ยงมื้อเย็น

ผมรู้สึกสบายดี คล่องแคล่วขึ้น ไม่เหนื่อยง่ายเหมือนแต่ก่อน ชีพจรขณะพักซึ่งแต่ก่อน ผมนับได้ 84-96 ครั้ง/นาที เหลือเพียง 60-72 ครั้ง/นาที ผมคิดว่าในการลดน้ำหนักที่ผมทำสำเร็จนี้ขึ้นกับความตั้งใจ การเลือกอาหารกิน และการออกกำลังกาย ถ้าผู้ใดสนใจอยากจะลองเอาอย่างที่ผมทำ ก็เชิญลองเลยได้ครับ

จากวารสาร รามาธิบดี ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 สิงหาคม 2521 หน้า 81-82

พิมพ์ที่อำนวยโชคการพิมพ์ 7/2 ซอยวัฒนวงศ์ มักกะสัน ก.ท.ม. วีรวรรณ สุวรรณวิภัช ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา